GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY

ZBIÓR TESTÓW Z LAT 2004-2014

AUTORZY TESTÓW:

Edycje I – VII: Wojciech Krysztofiak, Paweł Kołodziński
Edycja VIII – IX: Milena Jakubiak, Urszula Zarosa
Edycja X – XI: Milena Jakubiak, Marek Pawłowski

I GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2004 4
TEST – ETAP SZKOLNY 2004 cz. I a 5
TEST – ETAP SZKOLNY 2004 cz. II a 9
TEST – ETAP SZKOLNY 2004 cz. III a 12
TEST – ELIMINACJE WOJEWÓDZKIE 2004 15
II GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2005 19
TEST – ETAP SZKOLNY 2005 20
TEST – PÓŁFINAŁ 2005 30
TEST – PÓŁFINAŁ II 2005 34
III GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2006 38
TEST – ETAP SZKOLNY 2006 39
TEST – PÓŁFINAŁ 2006 48
IV GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2007 54
TEST – ETAP SZKOLNY 2007 55
TEST – PÓŁFINAŁ 2007 62
V GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2008 67
TEST – ETAP SZKOLNY 2008 68
TEST – PÓŁFINAŁ 2008 74
VI GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2009 80
TEST – ETAP SZKOLNY 2009 81
TEST – PÓŁFINAŁ KONKURSU 2009 87
VII GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2010 93
TEST – ETAP SZKOLNY 2010 94
TEST - PÓŁFINAŁ 2010 100
VIII GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2012 107
TEST – ETAP SZKOLNY 2012 108
TEST – PÓŁFINAŁ 2012 115
PYTANIA - FINAŁ 2012 120
IX GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2013 122
TEST – PÓŁFINAŁ 2013 123
PYTANIA – FINAŁ 2013 128
X GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2014 129
TEST – ETAP SZKOLNY 2014 130
TEST – PÓŁFINAŁ 2014 134

PYTANIA – FINAŁ 2014 138
TEMATY PRZEMÓWIEŃ – FINAŁ 2014 139
XI GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2015 140
TEST – ETAP SZKOLNY 2015 141
TEST – PÓŁFINAŁ 2015 144
PYTANIA – FINAŁ 2015 148
TEMATY PRZEMÓWIEŃ – FINAŁ 2015 149

I GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2004

TEST – ETAP SZKOLNY 2004 cz. I a

1) Przeczytaj poniższy fragment dzieła filozoficznego i odpowiedz na pytania zamieszczone pod tekstem.

Tak więc mądry czyni to, co jest piękne i dobre, niemądry zaś nie może się na to zdobyć, a choćby i chciał - nie zdoła. Jeżeli więc wszystko, co sprawiedliwe, i wszystko inne, co piękne i dobre, jest dziełem cnoty, jasne że sprawiedliwość i każda cnota są odmianami mądrości.

a. Napisz, kto jest autorem powyższego tekstu?

……

b. Jaką nazwą jest określany pogląd wyrażony w tym tekście?

……

c. Jaką dziedzinę filozofii reprezentuje ten tekst?

……

d. Sformułuj jakiekolwiek dwa pytania z tej dziedziny dociekań filozoficznych.

……

……

2) Przypisz każdej podanej postaci jeden pogląd filozoficzny wybrany z niżej podanej listy.

a. Arystyp z Cyreny……
b. Demokryt ……
c. Epiktet ……
d. Sokrates ……

Lista: idealizm, stoicyzm, sceptycyzm, hedonizm, intelektualizm etyczny, atomizm, kreacjonizm.

3) Dopisz trzecie zdanie tak, by wszystkie trzy reprezentowały znaną regułę poprawnego wnioskowania.

Każdy, kto wie czym jest dobro, czyni dobro.
Janek wie, czym jest dobro.

.....

4) Podaj terminy filozoficzne, którymi określa się następujące poglądy:

a. Nie można poznać świata……
b. Najwyższym dobrem jest minimalizacja wymagań wobec świata zewnętrznego……
c. Ludzkich czynów nie można poddawać ocenie moralnej……
d. Czyn jest moralnie dobry, jeśli prowadzi do szczęścia tego, kto czyni.

.....

5) Przeczytaj dwa poniższe zdania.

a. Lepiej jest być bitym przez człowieka niż go bić.

……

b. Lepiej jest człowieka bić, niż być przez niego bitym.

.....

Która z myśli może być przypisana Arystypowi, a która Sokratesowi? Wpisz ich nazwiska w odpowiednim miejscu.

6) Przyporządkuj pytaniom filozoficznym dziedziny filozofii z listy poniżej, na gruncie których są one stawiane.
Lista: aksjologia, epistemologia, estetyka, etyka, metafizyka.

Pytania filozoficzne	**Dziedziny filozofii**
Czy możliwe jest poznanie rzeczywistego świata?	
Jak stwierdzić, czy dzieło jest dziełem sztuki?	
Co to znaczy, że przekonanie jest fałszywe?	
Czy ciało oddziałuje na duszę?	
Co to są wartości?	
Co jest zasadą bytu?	
Co jest podstawą naszej wiedzy o świecie?	
Co to znaczy istnieć?	
Skąd czerpać szczęście?	
Jaka jest natura idei?	

7) Które z poniższych pytań filozoficznych ilustrują przedsokratejskie zagadnienie *arche*? Podkreśl właściwe pytania.
   a. Co to jest prawda?
   b. Co jest pierwszą przyczyną świata?
   c. Czy można udowodnić istnienie Boga?
   d. Jaka jest rzeczywista natura świata?
   e. Co było pierwszą materią?

8) Presokratycy poszukiwali odpowiedzi na pytanie, czym jest *arche*. Napisz, jakiej odpowiedzi udzielili:
   a. Tales……
   b. Anaksymander……
   c. Anaksymenes……
   d. Heraklit……

9) Z czego składa się materia według Demokryta? Podkreśl prawidłową odpowiedź.
   a. Z zarodków.
   b. Z żywiołów
   c. Z atomów.
   d. Z płomieni ognia.
   e. Z kropel wody.

10) Napisz, jakimi innymi, oprócz filozofii, dziedzinami wiedzy (wymień co najmniej jedną) zajmował się Pitagoras?

……
……

11) Uzupełnij słynną zasadę Protagorasa (zwaną zasadą *homo-mensura*) :
..... jest miarą ……

12) Każdej z zamieszczonych w tabeli definicji prawdy przyporządkuj, wpisując w odpowiednie miejsce, nazwę koncepcji z listy poniżej, na gruncie której dana definicja jest formułowana.
Lista: koncepcja koherencyjna, koncepcja powszechnej zgody, koncepcja pragmatyczna, koncepcja klasyczna, koncepcja oczywistościowa.

Definicje prawdy	**Nazwy koncepcji prawdy**
Prawda jest zgodnością rzeczy i myśli.	
Zdanie jest prawdziwe wtedy, gdy jest niesprzeczne ze zdaniami uznanymi za prawdziwe.	
Zdanie jest prawdziwe gdy wszyscy zgadzają się by je za takie uznać.	
Zdanie jest prawdziwe jeśli jest użyteczne.	

13) Jan twierdzi, że zdanie „Kontakt jest na lewo od drzwi” jest prawdziwe, ponieważ zawsze, gdy sięga tam ręką, udaje mu się włączyć światło. Napisz, która z koncepcji prawdy, wymienionych w zadaniu 12, uzasadnia takie rozumowanie Jana?

……
……

14) Anna twierdzi, że istnieje druga planeta Ziemia, zamieszkana przez istoty podobne do ludzi. Zdanie to uzasadnia mówiąc, że nie jest ono sprzeczne z dotychczas uznanymi prawdami naukowymi. Napisz, którą z koncepcji prawdy, wymienionych w zadaniu 12, akceptuje Anna?

……

……

KONIEC TESTU

TEST – ETAP SZKOLNY 2004 cz. II a

1) „Tylko tę mamy wskazówkę istotnie, że jeśli kto z nas pragnie kiedy poznać coś w sposób czysty, musi się od ciała wyzwolić i samą tylko duszą oglądać rzeczywistość samą".
   a. Napisz, kto jest autorem powyższego tekstu.

   ……

   b. Jaką nazwą jest określany pogląd wyrażony w tym tekście? (wpisz jedno z określeń wybranych z poniższej listy) .
      Lista: materializm, hedonizm, fatalizm, aprioryzm.

   ……

   c. Jaką dziedzinę filozofii reprezentuje ten tekst?

   ……

   d. Sformułuj jakiekolwiek dwa pytania z tej dziedziny dociekań filozoficznych

   ……

   ……

2) Przypisz każdej podanej postaci jeden pogląd filozoficzny wybrany z niżej podanej listy.
   a. Antystenes……
   b. Heraklit……
   c. Epikur……
   d. Arystoteles……
   e. Pitagoras…….....
   Lista: wariabilizm, relatywizm, atomizm, cynizm, hylemorfizm, idealizm, ewolucjonizm.

3) Uszereguj chronologicznie następujących filozofów.
   Lista: Św. Augustyn, Pitagoras, Marek Aureliusz, Platon, Abelard, Sokrates, Tales.

1..... 2..... 3..... 4.....
5..... 6..... 7.....

4) Przyporządkuj zdaniom podanym w tabeli dziedziny filozofii z listy poniżej, na gruncie których są one formułowane.
   Lista: epistemologia, estetyka, etyka, metafizyka, logika.

Stwierdzenia	**Dziedziny filozofii**
Lepiej jest krzywdy doznawać, niż krzywdę wyrządzać.	
Tylko zmysły są źródłem informacji o świecie.	
Byt jest nieruchomy i niezmienny.	
Istnieją zdania prawdziwe oraz istnieją zdania fałszywe.	

Piękno jest względne.	

5) Jan nie wie, jakie podlewanie zalecić dla sprzedawanych przez siebie roślin. W tym celu podlewa kilka wybranych sadzonek rożnymi, dokładnie zaplanowanymi ilościami wody i obserwuje wyniki. Na podstawie wyników wnioskuje, że rośliny powinny otrzymywać litr wody dziennie. Napisz, jakiego typu rozumowaniem posługuje się Jan.

.....

Napisz, czy schemat rozumowania Jana jest niezawodny. (Tak/nie)

……

6) Które z poniższych zdań jest wewnętrznie sprzeczne? Wpisz TAK w wolne miejsca.
   a. Jan jest łysy i ma włosy na głowie……
   b. Warszawa nie jest stolicą Polski……
   c. Komar wolno lata……
   d. Ania jest dziewczyną z Marsa, a na Marsie nie ma żadnych ludzi……

7) Jakie stanowiska filozoficzne prezentują Jan, Anna i Bolek? Wpisz w wolne miejsca jedno z określeń z listy.

   Lista: dualizm, pluralizm, monizm, wariabilizm, spirytualizm.
   a. Jan twierdzi: wszystko jest zbudowane z atomów tego samego rodzaju……
   b. Anna twierdzi: świat jest złożony z atomów tego samego rodzaju oraz próżni……
   c. Bolek uważa, że świat składa się z materii, energii, bitów informacji i innych rzeczy, o których może mieć pojęcie tylko Pan Bóg……

8) Trzej koledzy nie zdążyli na autobus, który przyjechał przed czasem.
   a. Jan powiedział: *nigdy nie da się zdążyć na autobus*……
   b. Bolek stwierdził: *trzeba ustalić przyczyny naszego rozminięcia się z autobusem*……
   c. Ryszard oznajmił: *to, że pójdziemy piechotą, służy jakiemuś celowi*……

   Wybierz z podanej listy i wpisz w wolne miejsca nazwy poglądów wyrażanych przez uczestników opisanego zdarzenia.

   Lista: kauzalizm, fatalizm, teleologizm, determinizm, supranaturalizm.

9) Jaś mówi: *miłość jest heroiczna i bolesna. Każdy, kto jej zazna, staje się lepszy.* Małgosia odpowiada: *twoja teza jest fałszywa i nieuzasadniona, gdyż znam osoby, które zaznały miłości i stały się gorsze.* Odpowiedz na pytanie a) oraz b) , posługując się terminami wybranymi z listy poniżej.
   a. O jakiego typu obiekcie mówi Jaś w pierwszym zdaniu?

   ……

b. O jakiego typu obiekcie mówi Jaś w drugim zdaniu?

……..

Lista: idea, wyobrażenie, fakt, prawidłowość.

Odpowiedz na pytania:

c. Czy argumentacja Małgosi jest poprawna? (tak/nie) ……
d. Czy Małgosia w swojej wypowiedzi odnosi się do idei miłości? (tak/nie) …….

10) Wpisz w wolne miejsca terminy filozoficzne odnoszące się do sytuacji opisanych poniżej. Użyj terminów z listy.

Lista: ataraksja, anamneza, iluminacja, abstrakcja.

a. Jasio jest w stanie bezbłędnie rozpoznać spotkanego kota, mimo że nigdy nie widział takiego zwierzęcia. Zawdzięcza to osobliwej właściwości swojej duszy……
b. Jasio zawsze miał oceny niedostateczne z matematyki. Pewnego dnia rozwiązał nadzwyczaj trudne zadanie z matematyki, mimo że się jej nie uczył. Zapytał nauczyciela filozofii, jak to było możliwe, a ten odesłał go do dzieł św. Augustyna……
c. Mały Jasio po raz pierwszy zobaczył jamnika. Mama powiedziała mu, że to jest pies. Kiedy chłopiec zobaczył doga niemieckiego, stwierdził, że to również jest pies……
d. Jaś z powodu niespełnionej miłości do Małgosi cierpi na bezsenność. Pewnego razu zdecydował, że nie będzie się angażował uczuciowo w stosunku do dziewczyny. Zaznał wreszcie ukojenia……

11) Jeśli świat składa się: .

a. ze wszystkich liczb naturalnych……
b. ze wszystkich liczb rzeczywistych……
c. ze wszystkich licz rzeczywistych z przedziału od 0 do 1 ……
d. ze wszystkich liczb wymiernych……

To z ilu obiektów składa się świat? Wstaw w wolne miejsca właściwe odpowiedzi wybrane z listy.

Lista: skończenie wielu, nieskończenie przeliczalnie wielu, nieprzeliczalnie wielu, więcej niż nieprzeliczalnie wielu.

KONIEC TESTU

TEST – ETAP SZKOLNY 2004 cz. III a

1) Przeczytaj poniższy fragment dzieła filozoficznego i odpowiedz na pytania zamieszczone pod tekstem.
   „Każda wypowiedź coś znaczy [...] Nie każda jednak wypowiedź jest zdaniem stwierdzającym coś, lecz tylko ta, której przysługuje prawdziwość lub fałszywość".
   a. Napisz, kto jest autorem powyższego tekstu.

……

   b. Jaką nazwą jest określana koncepcja prawdy sformułowana przez autora?

……

   c. Jaką dziedzinę filozofii reprezentuje ten tekst?

……

   d. Sformułuj jakiekolwiek dwa pytania z tej dziedziny dociekań filozoficznych.

……

……

2) Czwórka kolegów siedzących przed telewizją i zajadających chipsy otrzymała telefon od przyjaciela, Krzysztofa, z prośbą o natychmiastową pomoc. Wpisz w wolne miejsca nazwy poglądów wybrane z listy poniżej, jakie można przypisać autorom poszczególnych wypowiedzi.
   Lista: eudajmonizm, hedonizm, intelektualizm etyczny, stoicyzm, egoizm.
   a. Ania: mogę nagrać film na wideo i pomóc Krzysztofowi……
   b. Bolek: wiem, że trzeba pomóc koledze i zrobię to……
   c. Jurek: nie będę rezygnował z fajnego filmu i chipsów…….....
   d. Paweł: od przejmowania się cudzymi sprawami tylko wrzodów się można nabawić……

3) Pitagorejczycy odkryli liczby niewymierne. Które z poniższych określeń harmonii wyklucza istnienie liczb niewymiernych? Podkreśl właściwą odpowiedź.
   a. Harmonia świata jest tym, że wszystkie jego składniki są w stałych ilościowych proporcjach.
   b. Harmonia świata stanowi jedność przeciwieństw.
   c. Harmonia świata jest tym, że wszystkie rzeczy w jego obrębie istniejące mają dokładne wymiary i pozostają w stałych ilościowych proporcjach.

4) Jakiego typu koncepcji państwa byli zwolennikami wymienieni poniżej filozofowie? Przyporządkuj nazwy z listy poniżej nazwiskom filozofów.
   Lista: państwo etatystyczne, demokracja bezpośrednia, ochlokracja, arystokracja
   a. Heraklit……
   b. Platon……
   c. Protagoras……

5) Który z podanych filozofów jest współcześnie uznawany (m. in. przez Karla Poppera) za twórcę pierwszej koncepcji państwa totalitarnego? Podkreśl właściwe nazwisko:
   a. Platon.
   b. Św. Tomasz.
   c. Tales.
   d. Arystoteles.
   e. Melissos.

6) Obok podanych w tabeli pojęć wpisz (wybierając z listy poniżej) nazwy dziedzin filozoficznych, na gruncie których te pojęcia są stosowane.
   Lista: metafizyka (ontologia), estetyka, teoria poznania (epistemologia), etyka, logika.

Pojęcie	**Nazwa dziedziny**
A posteriori	
Mimesis	
Arete	
Arche	
Koherencja	
Antynomia	
Sylogizm	
Katharsis	
Nous	
Entelechia	

7) Słynne zdanie Protagorasa: „choroba jest zła dla chorego a dobra dla lekarza" można zaliczyć do jednego z następujących przekonań (podkreśl właściwą odpowiedź):
   a. relatywizm etyczny.
   b. obiektywizm etyczny.
   c. absolutyzm etyczny.
   d. konwencjonalizm etyczny.

8) Wybierz przez podkreślenie, które z wymienionych obiektów są substancjami według Arystotelesa: liczby, hałas, niedźwiedzie, narody, państwa, kamienie, kolory, świat, zdania, ruchy, postaci literackie, hałas, Zagłoba, twierdzenie Pitagorasa, głupota, Napoleon.

9) Wpisz w wolnych miejscach, które z wymienionych terminów odnoszą się do dziedzin filozoficznych, a które do stanowisk filozoficznych?

Lista: determinizm, etyka, cynizm, natywizm, antropologia filozoficzna, kauzalizm, klasyczna koncepcja prawdy, semantyka.

a. dziedziny filozofii:

……

b. stanowiska filozoficzne:

……

10) Które z poniższych sformułowań należy zaliczyć do grupy wypowiedzi filozoficznych, religijnych lub potocznych? Wpisz w wolne miejsca właściwe określenia z listy poniżej.

Lista: wypowiedź filozoficzna, wypowiedź religijna, wypowiedź potoczna.

a. Gdy Barbara po wodzie, Boże Narodzenie po lodzie……
b. W naturze człowieka jest zawarta sprzeczność między egoizmem i altruizmem…….....
c. Niektórzy ludzie są paskudni……
d. Wielu ludzi na skutek trudnych warunków rozwojowych przejawia postawę skrajnie egoistyczną…….....
e. Dobre uczynki prowadzą człowieka do Boga……

11) Dialektyka w rozumieniu starożytnych filozofów to (podkreśl właściwą odpowiedź):

a. Platońska teoria człowieka.
b. Walka sprzeczności.
c. Poszukiwanie dowodu twierdzenia.
d. Umiejętność dochodzenia do prawdy przez zestawianie i porównywanie przeciwstawnych stanowisk.

12) Przyporządkuj (wybierając z listy) przez wpisanie w wolne miejsca nazwy typów wnioskowania wyrażonych poniżej.

Lista: indukcja matematyczna, dedukcja, indukcja enumeracyjna.

Rozstrzygnij (przez wpisanie TAK lub NIE), które z nich jest niezawodne.

a. Jan mieszka w Szczecinie. Sąsiad Jana jest Chińczykiem. Drugi sąsiad Jana też jest Chińczykiem. Każdy sąsiad Chińczyka jest Chińczykiem. Zatem Jan jest Chińczykiem……
b. Kruk nr 1 jest czarny. Kruk nr 2 jest czarny. Jeżeli kruk nr k jest czarny, to kruk o następnym numerze jest również czarny. Zatem wszystkie kruki są czarne……
c. Jan mieszka w Szczecinie. Andrzej jest znajomym Jana i również mieszka w Szczecinie. Każdy znajomy Andrzeja jest znajomym Jana. Stu znajomych Andrzeja mieszka w Szczecinie. Zatem wszyscy znajomi Jana mieszkają w Szczecinie……

KONIEC TESTU

TEST – ELIMINACJE WOJEWÓDZKIE 2004

I Część ogólna

1) Które z następujących chronologii są prawidłowe? Podkreśl poprawne odpowiedzi.
   a. Tales, Arystoteles, Epikur.
   b. Anaksymander, Anaksymenes, Heraklit.
   c. Anaksymenes, Anaksagoras, Anaksymander.

2) Przypisz każdej podanej postaci jeden pogląd filozoficzny wybrany z listy poniżej.
   a. Heraklit.....
   b. Sokrates.....
   c. Parmenides.....

   Lista: hedonizm, hylemorfizm, wariabilizm, intelektualizm etyczny, dualizm, monizm ontologiczny.

3) Przyporządkuj pytaniom filozoficznym dziedziny filozofii z listy poniżej, na gruncie których są one stawiane.

   Lista: logika, epistemologia, etyka, metafizyka, antropologia filozoficzna, estetyka, semiotyka.

Pytania filozoficzne	Dziedziny filozofii
Czy istnieją atomy?	
Czy funkcją poezji jest mimesis?	
Czy poznanie zmysłowe dostarcza wiedzy prawdziwej?	
Czy zdania sprzeczne są prawdziwe?	
Czy wartości moralne są obiektywne?	

4) Kto założył słynne szkoły starożytne? Wpisz w wolne miejsca nazwiska założycieli.

Akademia..... Liceum……..

II Część logiczno-epistemologiczna

5) Który z wymienionych filozofów uważany jest za „ojca logiki”? Podkreśl właściwą odpowiedź: Sokrates, Platon, Chryzyp, Antystenes, Anaksagoras, Marek Aureliusz, Arystoteles.

6) Napisz, kto był twórcą antynomii kłamcy.

……

7) Które z poniższych sformułowań jest definicją antynomii? Podkreśl właściwą odpowiedź.
   a. Antynomia jest to sformułowanie zawsze fałszywe.
   b. Antynomia jest to rozumowanie dowodzące dwóch formuł zdaniowych sprzecznych.
   c. Antynomia jest to dowód nie wprost.
   d. Antynomia jest to para dwóch przeciwstawnych znaczeniowo wyrażeń.

8) Które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe? Wstaw w wolne miejsce słowa: prawda, fałsz.
   a. jeśli istnieją w danym języku zdania fałszywe, to również istnieją w nim zdania prawdziwe……
   b. istnieją prawdziwe zdania sprzeczne logicznie……
   c. sylogizmy są regułami wnioskowania prowadzącymi od zdań prawdziwych do zdań prawdziwych……
   d. istnieją poprawne logicznie wnioskowania prowadzące od fałszywych przesłanek do fałszywego wniosku……
   e. ze sprzecznych przesłanek wynikają wszystkie zdania……

9) Które z poniższych stwierdzeń odrzuca zwolennik klasycznej koncepcji prawdy? Wpisz w wolne miejsca jedno z dwóch określeń: odrzuca, nie odrzuca**.**
   a. Zdanie Z jest prawdziwe, gdyż jest oczywiste……
   b. Zdanie Z jest fałszywe, gdyż wszyscy je odrzucają.....
   c. Zdanie Z jest prawdziwe, gdyż jest zgodne z empirią.....
   d. Zdanie Z jest prawdziwe, gdyż jest zgodne z nakazami religijnymi……

10) Które z poniższych stwierdzeń zaakceptuje zwolennik pragmatycznej koncepcji prawdy? Wpisz w wolne miejsca jedno z dwóch określeń: akceptuje, nie akceptuje.
   a. Zdanie Z jest prawdziwe, gdyż jest zgodne z intuicją……
   b. Zdanie Z jest prawdziwe, gdyż w oparciu o jego treść można wyprodukować maszyny……
   c. Zdanie Z jest fałszywe, gdyż z nim nie zgadza się przywódca……
   d. Jeśli logika jest skuteczna, to zdanie, które przeczy logice, jest fałszywe……

III Część metafizyczna

11) Przyporządkuj następującym stwierdzeniom nazwiska filozofów (z listy poniżej), którzy je akceptowali.

Lista: Zenon z Kition, Archimedes, Pitagoras, Parmenides, Antystenes, Heraklit, Platon, Tales, Empedokles, Arystoteles, św. Augustyn.

   a. Byt jest, a niebytu nie ma.....
   b. Wszystko płynie.....
   c. Istnieje idea najwyższa.....

d. Formy istnieją w rzeczach, a nie w świecie idei.....
e. Pneuma przenika wszystkie rzeczy.....
f. Wszystko jest z wody……

12) Które z poniższych sformułowań trafnie charakteryzują Platońskie pojęcie idei? Podkreśl prawidłowe odpowiedzi.
Idee: są wieczne, są zmienne, oddziałują na świat, są postrzegalne zmysłowo, są wymyślane przez ludzi, są stworzone, można je znaleźć w kosmosie, są ogólne, są niezmienne, są aprzestrzenne.

13) Które z poniższych zdań jest charakterystyką następujących stanowisk metafizycznych. Wstaw w wolne miejsca litery oznaczające odpowiednie stwierdzenia z listy poniżej.
a. Atomizm……
b. Pluralizm ontologiczny…….
c. Materializm……..
d. Spirytualizm…….

Lista: A) świat składa się z rzeczy utworzonych z jednego materiału, B) świat składa się z najmniejszych, niepodzielnych składników (elementów), C) każda rzecz jest utworzona z substancji duchowej, D) wszystko jest materialne, E) światem rządzi duch absolutny, F) istnieje wiele nieredukowalnych do siebie tworzyw rzeczywistości

IV Część antropologiczno-etyczna

14) Które z następujących słów oznaczają wartości moralne. Podkreśl poprawne odpowiedzi: konwencja etyczna, miłość, siła fizyczna, odwaga, inteligencja, sprawiedliwość, dobre pochodzenie, sukces zawodowy.

15) Które z następujących wypowiedzi ocen są etyczne, a które wyłącznie religijne? Wstaw w wolne miejsca jedno z dwóch określeń: etyczne, wyłącznie religijne.
a. Mężczyzna nie powinien być tchórzem……..
b. Dobre uczynki będą nagrodzone po śmierci……
c. Czasem należy czynić zło.....
d. Ten, który w imię Boga zabija, czyni zło……

16) Które z poniższych stwierdzeń odrzuca zwolennik intelektualizmu etycznego? Wpisz w wolne miejsca jedno z określeń: odrzuca, nie odrzuca.
a. Rób to, co ci przyniesie korzyści intelektualne.....
b. Człowiek kradnie, gdyż jest biedny……
c. Wiedza o dobru jest warunkiem szczęścia.....

17) Które z osób przedstawionych w następujących sytuacjach pochwaliłby Epikur, a które potępiłby Arystoteles? Wpisz w wolne miejsca jedno z nazwisk: Epikur, Arystoteles.

a. Janek idzie do dentysty, gdyż obawia się utraty zęba i związanych z tym cierpień……
b. Andrzej owładnięty marzeniami o wygranej przegrał na giełdzie cały majątek……
c. Joasia nie potrzebuje wykwintnych potraw, aby mieć zadowolenie z jedzenia……
d. Ryszard porzuca żonę dla przyjemnej i dobrze płatnej pracy za granicą……

18) Które z następujących określeń charakteryzuje Platońskie pojęcie duszy? Podkreśl poprawne odpowiedzi.
a. Demiurg stwarza dusze z nicości.
b. Dusza jest formą ciała.
c. Ciało jest więzieniem dla duszy.
d. Dusza jest niezniszczalna.
e. Dusza jest materialna.
f. Dusza nie poznaje prawdy zmysłami.

KONIEC TESTU

II GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2005

TEST – ETAP SZKOLNY 2005

1) Które z następujących chronologii są prawidłowe? Podkreśl poprawne odpowiedzi.
   a. Anaksymander, Heraklit, Platon, Chryzyp.
   b. Kant, Marks, Kartezjusz, Locke.
   c. Św. Augustyn, Św. Tomasz, Parmenides, Pascal.
   d. Sartre, Wittgenstein, Nietzsche, Hegel.

2) Przypisz każdej podanej postaci jeden pogląd filozoficzny wybrany z listy poniżej.
   a. Hume ……
   b. Sokrates ……
   c. Kartezjusz……..
   d. Kant.....

   Lista: hedonizm, hylemorfizm, natywizm, wariabilizm, intelektualizm etyczny, dualizm, idealizm transcendentalny, monizm ontologiczny, idealizm subiektywny.

3) Przyporządkuj pytaniom filozoficznym dziedziny filozofii z listy poniżej, na gruncie których są one stawiane.

   Lista: logika, epistemologia, etyka, metafizyka, antropologia filozoficzna, estetyka, semiotyka.

Pytania filozoficzne	**Dziedziny filozofii**
Czy istnieją siły?	
Jaką rolę pełni katharsis?	
W jaki sposób dochodzimy do odkrycia aksjomatów logicznych?	
Czy arytmetyka jest niesprzeczna?	
Czy pojęcie arete implikuje pojęcie rozumności?	

4) Wpisz w wolnych miejscach, które z wymienionych terminów odnoszą się do dziedzin filozoficznych, a które do stanowisk filozoficznych?

   Lista: determinizm, tomizm, pragmatyzm, etyka, fenomenologia, cynizm, natywizm, felicytologia, kauzalizm, aksjologia, filozofia analityczna, weryfikacyjna koncepcja prawdy, pragmatyka, epistemologia, hermeneutyka, metodologia.
   a. dziedziny filozofii …….
   b. stanowiska filozoficzne……
   c. koncepcje filozoficzne……

5) Które z poniższych sformułowań należy zaliczyć do grupy wypowiedzi filozoficznych, religijnych, ideologicznych lub potocznych? Wpisz w wolne miejsca właściwe określenia z listy poniżej.

Lista: wypowiedź filozoficzna, wypowiedź religijna, wypowiedź potoczna.

a. Wszystkie ręce grabią ku sobie……
b. Gwiazdy świecą w nocy.....
c. W naturze człowieka jest zawarta sprzeczność między egoizmem i altruizmem.....
d. Diabeł jest upadłym aniołem.....
e. Niektórzy ludzie są paskudni.....
f. Wielu ludzi na skutek trudnych warunków rozwojowych przejawia postawę skrajnie egoistyczną…….
g. Foton jest cząstka elementarną.....
h. Logika łączy ludzi, a religia dzieli ludzi.....

II Część logiczno-epistemologiczna

6) Który z wymienionych filozofów uważany jest za „ojca logiki”? Podkreśl właściwą odpowiedź: Sokrates, Platon, Chryzyp, Antystenes, Anaksagoras, Marek Aureliusz, Arystoteles.

7) Dopisz trzecie zdanie tak, by wszystkie trzy reprezentowały znaną regułę poprawnego wnioskowania.

a. Każdy, kto wie, kim jest człowiek, czyni dobro.
Janek nie czyni dobra.
Zatem……
b. Jeśli więcej ludzi umiera, to jest więcej pogrzebów.
Jeśli pogoda się psuje, to jest więcej wypadków samochodowych, a więc więcej ludzi umiera. Od poniedziałku pogoda się psuje.
Zatem……

8) Scharakteryzuj następujące pojęcia prawdy [maks. 15 słów].

a. klasyczne pojęcie prawdy
……
……
……
…….
b. pragmatyczne pojęcie prawdy
……
……
……
…….
c. koherencyjne pojęcie prawdy

……
……
……
……

d. oczywistościowe pojęcie prawdy

……
……
……
……

9) Scharakteryzuj następujące stanowiska epistemologiczne [maks. 15 słów].

a. idealizm epistemologiczny

……
……
……

b. realizm epistemologiczny

……
……
……

c. natywizm

……
……
……

10) Damazy twierdzi, że zdanie „Po przekręceniu kranu leci woda" jest prawdziwe, ponieważ zawsze, gdy odkręca kran, może się umyć. Napisz, która z koncepcji prawdy, wymienionych w zadaniu 8, uzasadnia takie rozumowanie i dlaczego. [maks. 15 słów]

……
……
……

11) Hermenegilda twierdzi, że w jej szafie żyją krasnoludki. Zdanie to uzasadnia mówiąc, że nie jest ono sprzeczne z dotychczas uznanymi prawdami naukowymi. Napisz, którą z koncepcji prawdy, wymienionych w zadaniu Hermenegilda akceptuje i dlaczego [maks. 15 słów].

……
……
……

12) Które z poniższych zdań jest wewnętrznie sprzeczne? Wpisz TAK w wolne miejsca.

a. Izydor jest wegetarianinem i lubi jeść szynkę……

b. Szczecin jest stolicą Polski…….

c. Komar wolno lata z prędkością 300 km/godz……
d. Penelopa jest dziewczyną z Marsa, a na Marsie nie ma żadnych ludzi……

13) Jeśli świat składa się:
a. ze wszystkich liczb naturalnych……
b. ze wszystkich liczb rzeczywistych……
c. ze wszystkich licz rzeczywistych z przedziału od 0 do 1 ……
d. ze wszystkich liczb wymiernych.....

To z ilu obiektów składa się świat? Wstaw w wolne miejsca właściwe odpowiedzi wybrane z listy.

Lista: skończenie wielu, nieskończenie przeliczalnie wielu, nieprzeliczalnie wielu, więcej niż nieprzeliczalnie wielu.

14) Sformułuj antynomię kłamcy (Eubulidesa) [maks. 15 słów].

……
……
……
……

15) Które z poniższych sformułowań jest definicją antynomii? Podkreśl właściwą odpowiedź.
a. Antynomia jest to sformułowanie zawsze fałszywe.
b. Antynomia jest to rozumowanie dowodzące dwóch formuł zdaniowych sprzecznych.
c. Antynomia jest to dowód nie wprost.
d. Antynomia jest to para dwóch przeciwstawnych znaczeniowo wyrażeń.

16) Które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe? Wstaw w wolne miejsce słowa: prawda, fałsz.
a. Jeżeli trzy jest podzielne przez dwa, to cztery jest podzielne przez pięć……
b. Jeśli dwa jest liczbą parzystą, a cztery jest liczbą pierwszą, to dziesięć jest nieparzysta……
c. Kwadrat jest czworokątem wtedy i tylko wtedy, gdy liczba pi jest niewymierna……
d. Dwa jest większe od jeden lub pięć jest liczba ujemną lub siedem jest podzielne przez trzy……
e. Jeśli zero jest liczbą parzystą i siedem jest liczbą ujemną, to logicy nie mają racji, zatem jeśli logicy mają rację to zero nie jest liczbą parzystą lub siedem nie jest liczbą ujemną……

III Część metafizyczna

17) Przyporządkuj następującym stwierdzeniom nazwiska filozofów (z listy poniżej), którzy je akceptowali.

Lista: Zenon z Kition, Archimedes, Wittgenstein, Pitagoras, Parmenides, Św. Tomasz, Antystenes, Heraklit, Platon, Tales, Empedokles, Arystoteles, św. Augustyn, Marks.

a. Byt jest, a niebytu nie ma……
b. Wszystko płynie……
c. Byt jest złożeniem z istoty i istnienia……
d. Istnieje idea najwyższa……
e. Byt określa świadomość……
f. Świat jest całością faktów……
g. Formy istnieją w rzeczach, a nie w świecie idei……
h. Pneuma przenika wszystkie rzeczy……
i. Wszystko jest z wody……

18) Które z poniższych sformułowań trafnie charakteryzują Platońskie pojęcie idei? Podkreśl prawidłowe odpowiedzi. Idee: są wieczne, są zmienne, oddziałują na świat, są postrzegalne zmysłowo, są wymyślane przez ludzi, są stworzone, można je znaleźć w kosmosie, są ogólne, są niezmienne, są aprzestrzenne.

19) Scharakteryzuj następujące stanowiska metafizyczne [używając maks. 15 słów].

a. Pluralizm ontologiczny

……
……
……

b. Teizm

……
……
……

c. Materializm

……
……
……

d. Spirytualizm

……
……
……

e. Reizm

……
……
……

f. Kreacjonizm

……
……
……

g. Kauzalizm

……
……
……

h. Hylemorfizm

……
……
……

i. Mechanicyzm

……
……
……

20) Scharakteryzuj następujące pojęcia metafizyczne [używając maks. 15 słów].

a. konkret……
……
……

b. abstrakt……
……
……

c. substancja……
……
……

d. proces……
……
……

e. system……
……
……

f. zdarzenie……
……
……

21) Przyporządkuj następującym bytom odpowiednią kategorię ontologiczną z listy poniżej.

a. Napoleon Bonaparte……
b. II Wojna Światowa……
c. Big-Bang……
d. liczba jeden……
e. głupota……

f. Puszcza Białowieska……
g. smak w trakcie jedzenia kanapki z pieprzem……
h. stan zadowolenia w trakcie lekcji przysposobienia obronnego……..…

Lista: właściwość, jakość zmysłowa, konkret, abstrakt, stan mentalny, zdarzenie, substancja, system, proces.

22) Jakie stanowiska filozoficzne prezentują Andrzej, Afrodyta, Paweł, Filomena i Wojtek? Wpisz w wolne miejsca jedno z określeń z listy.

Lista: dualizm, pluralizm, sytuacjonizm, monizm, wariabilizm, spirytualizm, reizm.

a. Andrzej twierdzi: wszystko to, co istnieje, jest wrażeniem podmiotu psychicznego……
b. Afrodyta konstatuje: wszystko jest zbudowane z atomów tego samego rodzaju……
c. Paweł twierdzi: nic nie istnieje dłużej, niż chwila……
d. Wojtek uważa, że świat składa się z materii, energii, bitów informacji i innych rzeczy, o których może mieć pojęcie tylko Pan Bóg……
e. Filomena oświadcza: w deszczu nie ma nic więcej poza kroplami wody ……

23) Presokratycy poszukiwali odpowiedzi na pytanie, czym jest arche. Napisz, jakiej odpowiedzi udzielili:

a. Tales……
b. Anaksymander……
c. Anaksymenes……
d. Heraklit……
e. Ksenofanes……
f. Parmenides……
g. Empedokles……
h. Anaksagoras……
i. Leucyp.....

IV Część antropologiczno-etyczna

24) Autorem koncepcji, wedle której człowiek jest istotą społeczną (*politikon zoon*) jest (zaznacz właściwą odpowiedź):

a. Epikur.
b. Pascal.
c. Arystoteles.
d. Nietzsche.
e. Platon.

25) Co to jest intelektualizm etyczny? (zaznacz właściwą odpowiedź)

a. Pogląd głoszący, że przez rozum dochodzimy do szczęścia.
b. Przekonanie, że tylko intelektualiści odróżniają dobro od zła.

c. Pogląd etyczny mówiący, że czynienie zła wynika z nieznajomości dobra.
d. Twierdzenie, że wartość człowieka zależy od jego intelektu.

26) Wpisz odpowiednie określenia opisujące człowieka według koncepcji:

a. Platona……
……
……
b. Epikura……
……
……

Skorzystaj z określeń podanych poniżej.

Lista: hedonizm, dusza niematerialna, dusza materialna, poznanie aprioryczne, sprawiedliwość, poznanie zmysłowe, cel życia leży w przyjemnościach, należy dążyć do cnoty, realizm pojęciowy, materializm.

27) Scharakteryzuj następujące stanowiska etyczne [używając maks. 15 słów]:

a. intelektualizm etyczny
……
……
……
b. amoralizm……
……
……
c. ascetyzm……
……
……
d. cynizm……
……
……
e. utylitaryzm……
……
……
f. eudajmonizm……
……
……
g. hedonizm……
……
……
h. moralizm……
……
……

28) Przeczytaj dwa poniższe zdania.

a. Sztuka życia polega na umiejętności cieszenia się rzeczami małymi ……

b. Sztuka życia polega na maksymalizowaniu przyjemności zmysłowych……

Która z myśli może być przypisana Epikurowi, a która Arystypowi? Wpisz ich nazwiska w odpowiednim miejscu.

29) „Postępuj, jakbyś chciał, by zasada Twojego postępowania mogła być prawem powszechnym". Które z zachowań przedstawionych poniżej jest zgodne z podaną powyżej zasadą Kanta?

a. 10-letni Andrzej pyta matkę o zgodę, czy może przenocować u kolegi z klasy.
b. Ryszard oddaje dług, bo się obawia komornika sądowego.
c. Turysta udziela pomocy rannemu spotkanemu na szlaku.
d. Jan rzuca niedopałek na chodnik.

30) Scharakteryzuj dualizm antropologiczny [maks. 20 słów].

a. Platona……
……
……
……

b. Kartezjusza……
……
……
……

31) Przyporządkuj poniższym zdaniom nazwiska myślicieli z załączonej listy, którym te zdania można przypisać:

a. Wolność polega na zrozumieniu i uznaniu konieczności……
b. Wolność człowieka polega na odrzuceniu zbytecznych obaw……
c. Ograniczeniem wolności zewnętrznej jest imperatyw kategoryczny……
d. Wolność polega na swobodzie decyzji……
e. Człowiek jest zniewolony potęgą przyrody, ale wolny duchem……

Lista: Arystoteles, Marks, Pascal, Kartezjusz, Sokrates, Kant, Pitagoras, Seneka, Epikur.

32) Zakład Pascala dotyczy (zaznacz właściwą odpowiedź):

a. definicji substancji.
b. istnienia Boga.
c. losu duszy po śmierci.
d. sporu z Kartezjuszem na temat skuteczności dedukcji.

33) Wyjaśnij zdanie Sartre`a: „Piekło to inni”.

……
……
…….

34) Wyjaśnij zalecenie Nietzschego: „Żyj niebezpiecznie”.

.....
.....
.....

KONIEC TESTU

TEST – PÓŁFINAŁ 2005

I Część ogólna

1) Które z następujących chronologii są prawidłowe? Podkreśl poprawną odpowiedź.
   a. Kant, Schopenhauer, Nietzsche, Wittgenstein, Popper.
   b. Tales, Arystoteles, Epikur, Heraklit, Kartezjusz.
   c. Św. Tomasz, św. Augustyn, Hume, Kant, Wittgenstein.
   d. Anaksymenes, Anaksagoras, Anaksymander, Atenogoras, Awicenna.

2) Przypisz (poprzez wpisanie w wolne miejsce) każdej podanej postaci jeden pogląd filozoficzny wybrany z listy poniżej.
   a. Locke.....
   b. Św. Augustyn……
   c. Arystoteles.....

   Lista: hedonizm, hylemorfizm, idealizm transcendentalny, intelektualizm etyczny, dualizm ontologiczny, monizm ontologiczny, spirytualizm, iluminizm, empiryzm genetyczny.

3) Które z poniższych sformułowań należy zaliczyć do grupy wypowiedzi: filozoficznych, naukowych, potocznych? Wpisz w wolne miejsca jedno z podanych określeń.
   a. Wszechświat posiada średnią temperaturę trzech stopni Kelvina……
   b. Niektórzy ludzie są fałszywi……
   c. Istnieje materia w kosmosie……
   d. Nie istnieje dowód niesprzeczności arytmetyki……

4) Napisz, który z filozofów porównał umysł do niezapisanej tablicy.

.....

5) Napisz, który z filozofów powiedział: „O czym nie można mówić, o tym trzeba milczeć”?

……

II Część logiczno-epistemologiczna

6) Napisz, kto stworzył logikę sylogistyczną (sylogistykę).

……

7) Które z poniższych wnioskowań jest poprawne, a które niepoprawne? Wstaw w wolne miejsca litery N (niepoprawne) albo P (poprawne).
   a. Jeśli pada, to ulice są mokre. Zatem jeśli nie pada, to ulice nie są mokre……
   b. Jeśli jest gorąco i mokro, to grzyby rosną. Jeśli grzyby rosną, to wzrasta prawdopodobieństwo zatrucia grzybami i w związku z tym dynamika zgonów

wzrasta. Zatem, jeśli dynamika zgonów nie wzrasta, to nie jest gorąco i nie jest mokro……..……..……..

c. Innocenty Kowalski jest złodziejem. Zatem Innocenty Kowalski jest złodziejem lub premierem Chin……

8) Które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe? Wstaw w wolne miejsce słowa: prawda albo fałsz.

a. Jeśli trójkąt jest bryłą lub graniastosłup jest figurą płaską, to okrąg wpisany w trójkąt nie jest bryłą……

b. Napoleon był cesarzem Francji, Kaligula był cesarzem rzymskim, a Bush jest cesarzem Stanów Zjednoczonych……..

c. 2 + 2 = 1 wtedy i tylko wtedy, gdy jeśli 1 >0, to 2<1……

9) Które z poniższych stwierdzeń zaakceptuje zwolennik klasycznej koncepcji prawdy? Wpisz w wolne miejsca jedno z dwóch określeń: akceptuje, nie akceptuje.

a. Wartość logiczna zdania jest wyznaczona przez to, jaki jest świat.....

b. Niektóre zdania mogą zmieniać swoją wartość logiczną……

c. Tylko wiedza prawdziwa jest warunkiem koniecznym skuteczności działań……

10) Które z poniższych stwierdzeń zaakceptuje zwolennik natywizmu? Wpisz w wolne miejsca jedno z dwóch określeń: akceptuje, nie akceptuje.

a. Umysł jest niezapisaną tablicą……

b. Umysł posiada zakodowany program umożliwiający mu nauczenie się dowolnego języka…….

c. Umysł tworzy idee w wyniku doznań zmysłowych……

11) Kto jest autorem słynnego powiedzenia: „Granice mego języka wyznaczają granice mego świata”? Zaznacz właściwe nazwisko: Kant, Platon, Wittgenstein, Hume, Popper.

III Część metafizyczna

12) Przyporządkuj następującym stwierdzeniom nazwiska filozofów (z listy poniżej), którzy je akceptowali.

Lista: Kartezjusz, Zenon z Elei, Archimedes, Pitagoras, Parmenides, Antystenes, Heraklit, Platon, Tales, Empedokles, Arystoteles, św. Augustyn, Zenon z Kation, Leukippos.

a. Nic się nie dzieje bez przyczyny, lecz wszystko z jakiejś racji i konieczności……

b. Istnieje pierwsza przyczyna……

c. Istnieją dwie substancje: *res extensa* i *res cogitans*.....

d. Nie istnieje ruch.....

e. W kosmosie działają dwie siły: Miłość i Niezgoda……

13) Które z poniższych sformułowań trafnie charakteryzują metafizykę kartezjańską? Podkreśl prawidłowe odpowiedzi: wariabilizm, mechanicyzm, monizm metafizyczny, teizm, sceptycyzm metodyczny, natywizm, monizm materialistyczny.

14) Które z poniższych określeń stosuje się do pojęcia Boga w sensie teistycznym, które do pojęcia Boga w sensie panteistycznym, a które do pojęcia Boga w sensie deistycznym. Wpisz w wolne miejsca litery: T (sens teistyczny) albo P (sens panteistyczny) albo D (sens deistyczny).

a. Bóg jest światem…….
b. Bóg nie ingeruje w świat……..
c. Bóg stwarza świat z nicości ……
d. Bóg jest osobą i opiekuje się ludzkością…….

15) Które z poniższych twierdzeń akceptuje ateista? Zaznacz właściwe sformułowania.

a. Pojęcie Boga jest sprzeczne logicznie.
b. Bóg jest niepoznawalny.
c. Świat jest zły, bo Bóg jest zły.
d. Nie istnieje osobowy byt stwarzający świat.

IV Część antropologiczno-etyczna

16) Które z następujących wypowiedzi mają charakter etyczny (zaznacz właściwe sformułowania)?

a. Dobry samochód ma sprawne hamulce.
b. Powinno się mieć dobry samochód.
c. Politycy nie zasługują na dobre samochody.
d. Opłaca się mieć pięknego Rolls-Royce`a.
e. Kradzież samochodu jest karalna.
f. Kradzież samochodów politykom jest dobrym czynem.

17) Które z wypowiedzi mają charakter normatywny, które mają charakter opisujący (deskryptywny), a które wyrażają uczucia (mają charakter emotywny)? Wstaw w wolne miejsca odpowiednią literę: N (normatywny), albo D (deskryptywny), albo E (emotywny).

a. Mężczyzna nie powinien być tchórzem……
b. Człowiek jest nędznikiem.....
c. Człowiek jest zwierzęciem rozumnym……
d. Powinnością człowieka jest samorealizacja……

18) Którego z filozofów w swoim dziele *Społeczeństwo otwarte i jego wrogowie* Popper oskarża o stworzenie wizji państwa totalitarnego?

.....

19) Która z poniższych argumentacji jest zgodna z etyką hedonistyczną, a która z etyką chrześcijańską? Wstaw w wolne miejsce literę H (etyka hedonistyczna), albo C (etyka chrześcijańska).

a. Należy się rozwieść, gdy żona/mąż przestaje ci się podobać……
b. Choć mąż i żona zadręczają się wzajemnie, to nie powinni się rozwodzić, gdyż rodzina stanowi wartość moralną…….
c. Jeśli służba Bogu sprawia ci przyjemność, to służ Mu……

20) Napisz, kto jest autorem poniższej sentencji. Napisz, za pomocą jakiego sformułowania jest ona określana.

„Postępuj tak, byś człowieczeństwa zarówno w twej osobie, jak też w osobie każdego innego używał zawsze zarazem jako celu, nigdy jako tylko środka".

……
……
……

KONIEC TESTU

TEST – PÓŁFINAŁ II 2005

I Część ogólna

1) Które z następujących chronologii są prawidłowe? Podkreśl poprawną odpowiedź.
   a. Schopenhauer, Kartezjusz, Nietzsche, Wittgenstein, Popper.
   b. Św. Augustyn, św. Tomasz, Kartezjusz, Locke, Kant.
   c. Św. Tomasz, Wittgenstein, św. Augustyn, Hume, Kant.
   d. Anaksymenes, Anaksagoras, Anaksymander, Atenogoras, Awicenna.

2) Przypisz (poprzez wpisanie w wolne miejsce) każdej podanej postaci jeden pogląd filozoficzny wybrany z listy poniżej.
   a. Platon……
   b. Sokrates.....
   c. Arystoteles.....

   Lista: hedonizm, moralizm, idealizm transcendentalny, realizm pojęciowy, monizm ontologiczny, spirytualizm, iluminizm, eudajmonizm.

3) Które z poniższych sformułowań należy zaliczyć do grupy wypowiedzi: filozoficznych, naukowych, potocznych? Wpisz w wolne miejsca jedno z podanych określeń.
   a. Ciśnienie atmosferyczne zależy od wysokości……
   b. Dzieci przestępców mają skłonności przestępcze……
   c. Nie możemy poznać, czy materia istnieje naprawdę……
   d. Prawdziwość jest właściwością sądu……

4) Napisz, który z filozofów przyrównał ciało ludzkie do mechanizmu.

……

5) Napisz, który z filozofów powiedział: „Niebo gwiaździste nade mną, a prawo moralne we mnie”.

……

II Część logiczno-epistemologiczna

6) Napisz, kto posłużył się metodycznym sceptycyzmem dla szukania podstaw wiedzy pewnej.

……

7) Które z poniższych wnioskowań jest poprawne, a które niepoprawne? Wstaw w wolne miejsca litery N (niepoprawne) albo P (poprawne).
   a. Jeśli pada, to ulice są mokre. Zatem jeśli nie pada, to ulice nie są mokre……
   b. Jeśli jest gorąco i mokro, to grzyby rosną. Jeśli grzyby rosną, to wzrasta prawdopodobieństwo zatrucia grzybami i w związku z tym dynamika zgonów

wzrasta. Zatem, jeśli dynamika zgonów nie wzrasta, to nie jest gorąco i nie jest mokro……

c. Innocenty Kowalski jest złodziejem. Zatem Innocenty Kowalski jest złodziejem lub premierem Chin……

8) Które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe? Wstaw w wolne miejsce słowa: prawda albo fałsz.

a. Jeśli trójkąt jest bryłą lub graniastosłup jest figurą płaską, to okrąg wpisany w trójkąt nie jest bryłą……

b. Napoleon był cesarzem Francji, Kaligula był cesarzem rzymskim, a Bush jest cesarzem Stanów Zjednoczonych…….

c. 2 + 2 = 1 wtedy i tylko wtedy, gdy jeśli 1 >0, to 2<1……

9) Które z poniższych stwierdzeń zaakceptuje zwolennik klasycznej koncepcji prawdy? Wpisz w wolne miejsca jedno z dwóch określeń: akceptuje, nie akceptuje.

a. Wartość logiczna zdania jest wyznaczona przez to, jaki jest świat……

b. Niektóre zdania mogą zmieniać swoją wartość logiczną……

c. Tylko wiedza prawdziwa jest warunkiem koniecznym skuteczności działań……..

10) Które z poniższych stwierdzeń zaakceptuje zwolennik empiryzmu genetycznego? Wpisz w wolne miejsca jedno z dwóch określeń: akceptuje, nie akceptuje.

a. Umysł jest niezapisaną tablicą……

b. Umysł posiada zakodowany program umożliwiający mu nauczenie się dowolnego języka…….

c. Umysł tworzy idee w wyniku doznań zmysłowych……

11) Kto jest autorem słynnego powiedzenia: „Granice mego języka wyznaczają granice mego świata”? Zaznacz właściwe nazwisko: Kant, Platon, Wittgenstein, Hume, Popper.

III Część metafizyczna

12) Przyporządkuj następującym stwierdzeniom nazwiska filozofów (z listy poniżej), którzy je akceptowali.

Lista: Kartezjusz, Zenon z Elei, Archimedes, Locke, Pitagoras, Parmenides, Seneka, Heraklit, Platon, Tales, Protagoras, Arystoteles, św. Augustyn, Leukippos.

a. Umysł jest czystą kartą, nie zapisaną żadnymi znakami……

b. Przeciwieństwa się godzą, a z różnych dźwięków powstaje najpiękniejsza harmonia……

c. Pewność i oczywistość są cechami wiedzy prawdziwej……

d. Choroba jest zła dla chorego, a dobra dla lekarza……

e. Cały świat jest istotą żywą, obdarzoną duszą i rozumem……

13) Które z poniższych wyrażeń trafnie charakteryzują poglądy metafizyczne Arystotelesa? Podkreśl prawidłowe odpowiedzi: wariabilizm, mechanicyzm, hylemorfizm, monizm metafizyczny, teizm, eudajmonizm, teleologizm, natywizm, monizm materialistyczny.

14) Które z poniższych określeń stosuje się do pojęcia Boga w sensie teistycznym, które do pojęcia Boga w sensie panteistycznym, a które do pojęcia Boga w sensie deistycznym? Wpisz w wolne miejsca litery: T (sens teistyczny) albo P (sens panteistyczny) albo D (sens deistyczny).

a. Bóg jest dobrocią…….
b. Świat jest jednością pierwiastka duchowego i materialnego……
c. Bóg wpływa na człowieka jedynie za pośrednictwem praw natury……
d. Bóg stwarza świat z nicości ……

15) Które z poniższych twierdzeń akceptuje ateista? Zaznacz właściwe sformułowania.

a. Nie istnieje przedmiot odpowiadający pojęcia Absolutu.
b. Bóg jest niepoznawalny przez człowieka.
c. Bóg ponosi winę za ludzkie nieszczęścia.
d. Pojęcie Boga jest wytworem świadomości ludzkiej.

IV Część antropologiczno-etyczna

16) Które z następujących wypowiedzi mają charakter etyczny (zaznacz właściwe sformułowania)?

a. To źle, że kradzież bywa bardzo użyteczna.
b. Dobry złodziej nie daje złapać.
c. Politycy nie powinni kraść.
d. Szkodliwe jest zaniedbywanie dzieci sprzyjające kradzieży.
e. Kradzież często jest karana pozbawieniem wolności.

17) Które z wypowiedzi mają charakter normatywny, które mają charakter opisujący (deskryptywny), a które wyrażają uczucia (mają charakter emotywny)? Wstaw w wolne miejsca odpowiednią literę: N (normatywny), albo D (deskryptywny), albo E (emotywny).

a. Polityka jest realizacją celów grupowych bądź indywidualnych……
b. Politycy są niegodni zaufania……..……
c. Powinnością posłów jest służyć swoim wyborcom……
d. Niesłuszne jest stosowanie w polityce zasady: „Cel uświęca środki”……

18) Który ze starożytnych filozofów w swoim słynnym dziele przedstawia dyskusję grupy ludzi na temat miłości? Podaj tytuł dzieła i nazwisko filozofa.

……

19) Która z poniższych argumentacji jest zgodna z etyką hedonistyczną, a która z etyką stoicką? Wstaw w wolne miejsce literę H (etyka hedonistyczna), albo S (etyka stoicka).

a. Należy opuścić szkołę, gdy nieprzyjemności przeważają nad przyjemnościami……
b. Cierpienia szkolne należy znosić, gdyż kształcą dzielność człowieka…….
c. Obowiązek szkolny dotyczy każdego i nie należy mu się przeciwstawiać……

20) Napisz, do jakiej dziedziny filozofii można zaliczyć poniższe stwierdzenie oraz za pomocą jakiego sformułowania jest ono określane.

„Szczęście jest najwyższym celem człowieka oraz zasadniczym motywem jego działania”.

.....

.....

KONIEC TESTU

III GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2006

TEST – ETAP SZKOLNY 2006

I Część ogólna

1) Które z następujących chronologii są prawidłowe? Podkreśl poprawne odpowiedzi.
   a. Anaksymander, Anaksymenes, Anaksagoras, Arystoteles, Arystyp.
   b. Kant, Kartezjusz, Kierkegaard, Kotarbiński.
   c. Św. Augustyn, Św. Tomasz, Św. Albert, Św. Bonawentura.
   d. Schopenhauer, Fichte, Wittgenstein, Nietzsche.
2) Przypisz każdej podanej postaci jeden pogląd filozoficzny wybrany z listy poniżej.
   a. Leibniz……
   b. Arystoteles……
   c. Kant……
   d. Wittgenstein……

   Lista: hedonizm, atomizm logiczny, hylemorfizm, natywizm, wariabilizm, posybilizm, intelektualizm etyczny, dualizm, idealizm transcendentalny, monizm ontologiczny, idealizm subiektywny.

3) Przyporządkuj pojęciom filozoficznym dziedziny filozofii z listy poniżej, na gruncie których są one stawiane.

   Lista: logika, epistemologia, etyka, metaetyka, metafizyka (czyli ontologia), antropologia filozoficzna, estetyka, semiotyka, filozofia logiki.

Pojęcia filozoficzne	**Dziedziny filozofii**
Stany rzeczy i sytuacje	
Katharsis	
Emotywizm	
Forma logiczna	
Modus ponens	

4) Wpisz w wolnych miejscach, które z wymienionych terminów odnoszą się do dziedzin filozoficznych, a które do stanowisk filozoficznych?

   Lista: determinizm, tomizm, pragmatyzm, etyka, fenomenologia, cynizm, natywizm, felicytologia, logicyzm, kauzalizm, aksjologia, filozofia analityczna, weryfikacyjna koncepcja prawdy, pragmatyka, epistemologia, hermeneutyka, metodologia, metaetyka, filozofia matematyki, instrumentalizm.
   a. dziedziny filozofii……
   b. stanowiska filozoficzne……
   c. koncepcje filozoficzne……

5) Które z poniższych sformułowań należy zaliczyć do grupy wypowiedzi ontologicznych, epistemologicznych, etycznych lub metaetycznych? Wpisz w wolne miejsca właściwe określenia.
   a. Świat jest całością faktów, nie rzeczy……
   b. Zdań wartościujących nie można poprawnie wywnioskować ze zdań o faktach……
   c. Wartość logiczna zdań o faktach jest niedostępna człowiekowi……
   d. Świat nie jest ani dobry ani zły, lecz wola jest dobra lub zła……
   e. Diabeł jest bytem fikcyjnym……
   f. Należy wnioskować poprawnie, w przeciwnym razie czynimy zło……
   g. Wartość poznawcza sądów etycznych jest determinowana naturą świata, a nie Boga……

II Część logiczno-epistemologiczna

6) Który z wymienionych filozofów lub logików uważany za twórcę pojęcia tautologii? Podkreśl właściwą odpowiedź: Abelard, Arystoteles, Boole, Wittgenstein, Russell, Leibniz, Frege.

7) Dopisz trzecie zdanie tak, by wszystkie trzy reprezentowały znaną regułę poprawnego wnioskowania.
   a. Każdy, kto wie, kim jest człowiek, czyni dobro.
      Janek nie czyni dobra.
      Zatem ……
   b. Jeśli więcej ludzi umiera, to jest więcej pogrzebów.
      Jeśli pogoda się psuje, to jest więcej wypadków samochodowych, a więc więcej ludzi umiera.
      Od poniedziałku pogoda się psuje.
      Zatem……

8) Scharakteryzuj następujące pojęcia.
   a. tautologia……
      ……
   b. wnioskowanie……
      ……
   c. reguła wnioskowania
      ……
      ……
   d. antynomia logiczna
      ……
      ……

9) Scharakteryzuj następujące stanowiska epistemologiczne.

a. idealizm epistemologiczny

……
……
……

b. realizm epistemologiczny

……
……
……

c. natywizm……
……
……

10) Damazy twierdzi, że zdanie „Będzie padać” jest prawdziwe, ponieważ tak twierdzą jego sąsiedzi. Napisz, która z koncepcji prawdy uzasadnia takie rozumowanie.

……
……

11) Hermenegilda twierdzi, że zdanie „ 2 + 2 = 4” nie jest ani prawdziwe, ani fałszywe, gdyż nie istnieją liczby. Napisz, którą z koncepcji prawdy Hermenegilda akceptuje.

……
……

12) Które z poniższych zdań jest wewnętrznie sprzeczne? Wpisz TAK w wolne miejsca.

a. Izydor jest analfabetą i czyta książki……
b. Kraków jest stolicą Polski.....
c. Samolot wolno leci z prędkością 1000 km/godz……
d. Penelopa jest dziewczyną z Marsa, a na Marsie nie ma żadnych ludzi.....

13) Uporządkuj pod względem liczebności następujące dziedziny: zbiór liczb rzeczywistych, zbiór atomów złota w obrączce, zbiór liczb naturalnych, zbiór wszystkich obiektów nietożsamych sobie.

1…….
2……
3……
4……

14) Sformułuj paradoks strzały (Zenona z Elei).

……
……
……

15) Które z poniższych sformułowań wynika z antynomii kłamcy? Podkreśl właściwą odpowiedź.

a. Wszystkie zdania są jednocześnie prawdziwe i fałszywe.
b. Kłamca, który przyznaje się do tego, że kłamie, jest nielogiczny;
c. Kłamca nie umie przeprowadzać wnioskowań zgodnie z prawami logiki.
d. Kłamca jest osobą nieetyczną.
e. Kłamca kwestionuje prawa logiki.

16) Które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe? Wstaw w wolne miejsce słowa: prawda, fałsz.

a. Jeżeli trzy jest podzielne przez dwa, to cztery jest podzielne przez pięć……..
b. Jeśli dwa jest liczbą parzystą, a cztery jest liczbą pierwszą, to dziesięć jest nieparzysta……
c. Kwadrat jest czworokątem wtedy i tylko wtedy, gdy liczba pi jest niewymierna……..
d. Dwa jest większe od jeden lub pięć jest liczba ujemną lub siedem jest podzielne przez trzy……..
e. Jeśli zero jest liczbą parzystą i siedem jest liczbą ujemną, to logicy nie mają racji, zatem jeśli logicy mają rację to zero nie jest liczbą parzystą lub siedem nie jest liczbą ujemną…….

III Część metafizyczna

17) Przyporządkuj następującym stwierdzeniom nazwiska filozofów (z listy poniżej), którzy je akceptowali.

Lista: Zenon z Kition, Archimedes, Wittgenstein, Pitagoras, Parmenides, Św. Tomasz, Antystenes, Heraklit, Platon, Tales, Empedokles, Arystoteles, św. Augustyn, Marks.

a. Byt jest, a niebytu nie ma……
b. Wszystko płynie……
c. Byt jest złożeniem z istoty i istnienia……
d. Istnieje idea najwyższa……
e. Byt określa świadomość……
f. Świat jest całością faktów……
g. Formy istnieją w rzeczach, a nie w świecie idei……
h. Pneuma przenika wszystkie rzeczy……
i. Wszystko jest z wody……

18) Które z poniższych sformułowań nietrafnie charakteryzują Platońskie pojęcie idei? Podkreśl prawidłowe odpowiedzi. Idee: są wieczne, są zmienne, oddziałują na świat, są postrzegalne zmysłowo, są wymyślane przez ludzi, są stworzone, można je znaleźć w kosmosie, są ogólne, są niezmienne, są aprzestrzenne.

19) Scharakteryzuj następujące stanowiska metafizyczne.

a. Monizm ontologiczny……
……
……

b. Ateizm……
……
……

c. Deizm……
……
……

d. Spirytualizm……
……
……

e. Sytuacjonizm……
……
……

f. Kreacjonizm……
……
……

g. Determinizm……
……
……

h. Hylemorfizm……
……
……

i. Emergentyzm……
……
……

20) Przyporządkuj z listy zamieszczonej poniżej określenia właściwe dla następujących pojęć.

Lista: przestrzenność, wirtualność, momentalność, ustrukturowanie, rozciągłość czasowa, ogólność, pozaczasowość, indywidualność, niesprzeczność.

a. konkret……
……
……

b. abstrakt……
……
……

c. substancja……
……
……

d. proces……
……
……
e. system……
……
……
f. zdarzenie……
……
……

21) Przyporządkuj następującym bytom odpowiednią kategorię ontologiczną z listy poniżej.

a. Józef Stalin……
b. Wojna Tysiącletnia……
c. Uderzenie w Ziemię Meteorytu Tunguskiego……
d. Meteoryt Tunguski……
e. głupota……
f. nisza ekologiczna Puszczy Białowieskiej.....
g. zapach zepsutego hamburgera……
h. stan zadowolenia w trakcie lekcji przysposobienia obronnego……

Lista: właściwość, jakość zmysłowa, konkret, abstrakt, stan mentalny, zdarzenie, substancja, system, proces, byt fikcjonalny, modalność.

22) Jakie stanowiska filozoficzne prezentują Andrzej, Afrodyta, Paweł, Filomena i Wojtek? Wpisz w wolne miejsca jedno z określeń z listy.

Lista: dualizm, pluralizm, sytuacjonizm, monizm, wariabilizm, spirytualizm, reizm, materializm, idealizm

a. Andrzej twierdzi: wszystko to, co istnieje, jest cielesne.....
b. Afrodyta konstatuje: wszystko jest wirtualną zmianą.....
c. Paweł twierdzi: Świat jest myślą duchowego Absolutu.....
d. Wojtek uważa, że świat składa się z idei, pojęć, abstraktów……
e. Filomena oświadcza: w deszczu nie ma nic więcej poza kroplami wody…….

23) Presokratycy poszukiwali odpowiedzi na pytanie, czym jest *arche*. Napisz, jakiej odpowiedzi udzielili:

a. Tales……
b. Anaksymander……
c. Anaksymenes……
d. Heraklit……
e. Ksenofanes……
f. Parmenides……
g. Empedokles……

h. Anaksagoras……
i. Leucyp.....

IV Część antropologiczno-etyczna

24) Autorem metafory, zgodnie z którą człowiek jest istotą jak para koni (biały i czarny) ciągnących wóz w przeciwne strony, jest (zaznacz właściwą odpowiedź):

a. Epikur.
b. Pascal.
c. Arystoteles.
d. Nietzsche.
e. Platon.

25) Co to jest cynizm etyczny? (zaznacz właściwą odpowiedź)

a. Pogląd głoszący, że tylko silni przetrwają.
b. Przekonanie, że nie ma Boga.
c. Pogląd etyczny mówiący, że najwyższą wartością w życiu jest autarkia.
d. Twierdzenie, że wartość człowieka zależy od jego intelektu.

26) Wpisz odpowiednie określenia opisujące człowieka według koncepcji:

a. Platona……
……
……
b. Epikura……
……
……

Skorzystaj z określeń podanych poniżej.
Lista: hedonizm, dusza niematerialna, dusza materialna, poznanie aprioryczne, sprawiedliwość, poznanie zmysłowe, cel życia leży w przyjemnościach, należy dążyć do cnoty, realizm pojęciowy, materializm.

27) Scharakteryzuj następujące stanowiska etyczno-antropologiczne.

a. intelektualizm etyczny
……
……
b. amoralizm……
……
……
c. liberalizm……
……
……
d. solidaryzm……
……
……

e. utylitaryzm……
……
……
f. anarchizm……
……
……
g. biologizm……
……
……
h. moralizm……
……
……..

28) Przeczytaj dwa poniższe zdania.
a. Sztuka życia polega na umiejętności wyzwolenia się od wszelkich wartości.
……
b. Sztuka życia polega na oddaniu się popędom…….....
Która z myśli może być przypisana Nietzschemu, a która Wittgensteinowi? Wpisz ich nazwiska w odpowiednich miejscach.

29) „Postępuj, jakbyś chciał, by zasada Twojego postępowania mogła być prawem powszechnym". Które z zachowań przedstawionych poniżej jest zgodne z podaną powyżej zasadą Kanta?
a. 10-letni Andrzej pyta matkę o zgodę, czy może przenocować u kolegi z klasy.
b. Ryszard oddaje dług, bo się obawia komornika sądowego.
c. Turysta udziela pomocy rannemu spotkanemu na szlaku.
d. Jan rzuca niedopałek na chodnik.

30) Podaj charakterystyczne różnice pomiędzy koncepcjami eudajmonizmu Arystotelesa i Epikura.

……
……
……
……

31) Przyporządkuj poniższym zdaniom nazwiska myślicieli z załączonej listy, którym te zdania można przypisać.
a. własność prywatna jest źródłem zła społecznego……
b. irracjonalizm jest źródłem zniewolenia społecznego……
c. ograniczeniem wolności zewnętrznej jest imperatyw kategoryczny……..…
d. wolność polega na swobodzie decyzji……
e. zniewolenie jest przejawem postawy „mieć"……
Lista: Arystoteles, Marks, Pascal, Popper, Kartezjusz, Sokrates, Kant, Pitagoras, Seneka, Epikur, Marcel

32) Zdanie Sartre`a „Egzystencja poprzedza esencję” dotyczy (zaznacz właściwą odpowiedź):

a. sporu Sartre`a z Husserlem.
b. statusu ontycznego Boga.
c. statusu ontycznego człowieka.
d. definicji bytu w sobie.

33) Wyjaśnij zdanie Wittgensteina „Rozwiązanie problemu życia rozpoznaje się po zniknięciu tego problemu”.

……
……
……
……

34) Objaśnij pojęcie „trzeciego świata” Poppera.

……
……
……
……

KONIEC TESTU

TEST – PÓŁFINAŁ 2006

I Część ogólna

1) Która z następujących chronologii jest prawidłowa? Zaznacz poprawną odpowiedź.
   a. Kant, Marks, Wittgenstein, Kierkegaard.
   b. Tales, Arystoteles, Heraklit, Seneka.
   c. Popper, Hume, Kant, Wittgenstein.
   d. Anaksymenes, Anaksagoras, Anaksymander, Awicenna.
   e. Platon, św. Augustyn, Kartezjusz, Leibniz.

2) Która z następujących par filozofów jest przykładem relacji nauczyciel-uczeń?
   a. Sokrates – Arystoteles.
   b. Kratylos – Platon.
   c. św. Augustyn – św. Tomasz.
   d. Kant – Wittgenstein.
   e. Kartezjusz – Pascal.

3) Który z niżej wymienionych poglądów filozoficznych akceptował Locke?
   a. Natywizm.
   b. Materializm.
   c. Iluminizm.
   d. Empiryzm genetyczny.
   e. Hylemorfizm.

4) Który z niżej wymienionych poglądów filozoficznych akceptował Epikur?
   a. Spirytualizm.
   b. Atomizm.
   c. Wariabilizm.
   d. Intelektualizm etyczny.
   e. Solipsyzm.

5) Który z filozofów pisał o porządku rozumu i porządku serca?
   a. Wittgenstein.
   b. Leibniz.
   c. Kant.
   d. Sokrates.
   e. Pascal.

6) Do jakiego języka przynależy następująca wypowiedź? „Wyrażenie <Bóg> jest bezsensowne”.
   a. Religijnego.
   b. Potocznego.
   c. Metafizycznego.

d. Semantycznego.
e. Etycznego.

7) W którym z przykładów niewłaściwie przyporządkowano pogląd filozofowi?
a. Pascal – fideizm.
b. Kant – idealizm transcendentalny.
c. Kartezjusz – spirytualizm.
d. Berkeley – idealizm subiektywny.
e. Sokrates – moralizm.

8) W którym z przykładów właściwie przyporządkowano stanowisko dyscyplinie filozoficznej?
a. Materializm – etyka.
b. Ewentyzm – ontologia.
c. Ateizm – epistemologia.
d. Materializm – pragmatyka.
e. Realizm pojęciowy – felicytologia.

9) Do której dyscypliny przynależy następujące pytanie: czy świat materialny jest niesprzeczny logicznie?
a. Logika.
b. Ontologia.
c. Teologia.
d. Aksjologia.
e. Antropologia.

II Część logiczno-epistemologiczna

10) Która ze szkół filozoficznych zbudowała podstawy klasycznego rachunku zdań?
a. Stoicy.
b. Perypatetycy.
c. Akademia Platońska.
d. Eleaci.
e. Sceptycy.

11) Które z poniższych zdań jest prawdziwe?
a. $2 > 1 \rightarrow 1 > 0$.
b. $2 = 2 + 0$ i $0 > 1$.
c. $0 > 1$ lub $3 > 10$.
d. $(a + a = 2a \rightarrow b + b = 2b) \rightarrow 0 > 1$.
e. $y = 2x \rightarrow 2y = 5x$.

12) Które z poniższych zdań jest fałszywe?
a. Jeśli kwadraty są trójkątami, to okręgi są prostokątami.

b. Jeśli prostokąty są wielokątami, to trójkąty są kwadratami a odcinki kątami.
c. Nie istnieje kwadratura koła.
d. Długość przekątnej kwadratu jest liczbą niewymierną lub naturalną.
e. Liczba punktów w odcinku jest nieskończona.

13) Który z filozofów głosił relatywizm epistemologiczny?
a. Protagoras.
b. Sokrates.
c. Platon.
d. Arystoteles.
e. Wittgenstein.

14) Które ze stwierdzeń uznaje relatywista epistemologiczny?
a. Istnieje wyróżniony punkt widzenie.
b. Istnieją zdania nieobalalne.
c. Nie istnieje obiektywna wiedza uzasadniana percepcją zmysłową.
d. Dedukcja dostarcza wiedzy pewnej.
e. Prawdziwe zdania matematyki są oczywiste.

15) Która ze szkół filozoficznych głosiła umiarkowany sceptycyzm?
a. Demokrytejczycy.
b. Stoicy.
c. Scholastycy.
d. Kartezjanie.
e. Arystotelicy.

16) Który z filozofów głosił sceptycyzm metodyczny?
a. Pascal.
b. Kant.
c. Wittgenstein.
d. Kartezjusz.
e. Sekstus Empiryk.

17) Które z pytań dla uzyskania odpowiedzi wymaga myślenia dedukcyjnego?
a. Czy w poniedziałki zwykle pada?
b. Czy Napoleon był mało inteligentnym cesarzem?
c. Jeśli zdanie warunkowe jest fałszywe, to czy jego poprzednik jest zdaniem fałszywym?
d. Czy wszyscy ludzie są śmiertelni?
e. Czy Mona Liza jest pięknym dziełem sztuki?

18) W której z sytuacji Jasio stosuje uzasadnienie indukcyjne?
a. Stwierdza, że twierdzenie Pitagorasa jest prawdziwe, bo istnieje jego dowód.

b. Stwierdza, że niektórzy ludzie są śmiertelni, gdyż umarł właśnie jego dziadek.
c. Stwierdza, że wszyscy ludzie są śmiertelni, gdyż każda istota żywa jest śmiertelna.
d. Stwierdza, że w poniedziałki zwykle pada, gdyż powiedziała mu o tym wróżka.
e. Stwierdza, że będzie Papieżem, bo miał wieszczy sen.

19) Którą z poniższych wypowiedzi akceptuje zwolennik klasycznej koncepcji prawdy?
a. Zdanie „pada" jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, gdy pada.
b. Prawdziwość jest synonimiczna z dowodliwością.
c. Zdania posiadają wartość logiczną na mocy konwencji językowych.
d. Zdanie jest prawdziwe wtedy, gdy jego treść jest zgodna z Planem Stwórczym.
e. Zdanie jest prawdziwe wtedy, gdy jego treść jest zgodna z doświadczeniem zmysłowym.

III Część metafizyczna

20) Kto jest twórcą monadologii?
a. Newton.
b. Leibniz.
c. Św. Tomasz.
d. Bergson.
e. Seneka.

21) Która z par stanowisk metafizycznych przedstawia poglądy wykluczające się?
a. Materializm – monizm.
b. Kreacjonizm – teizm.
c. Materializm – spirytualizm.
d. Spirytualizm – fenomenalizm.
e. Pluralizm – dualizm.

22) Które z poniższych sformułowań trafnie charakteryzuje metafizykę arystotelesowską?
a. Teizm.
b. Hilozoizm.
c. Wariabilizm.
d. Teleologizm.
e. Mechanicyzm.

23) W którym z przykładów właściwie przyporządkowano pojęcie szkole filozoficznej?
a. Perypatetycy– Demiurg.
b. Sceptycy – pneuma.
c. Pitagorejczycy – Tetraktys (Arcyczwórka).

d. Stoicy – nous.
e. Epikurejczycy – logos.

24) Które z poniższych zdań charakteryzuje Demiurga?
a. Stworzył świat materialny.
b. Stworzył świat idei.
c. Zbudował świat na podobieństwo idei.
d. Jest źródłem zła.
e. Jest celem wszelkiego ruchu.

25) Które z poniższych stwierdzeń zaakceptuje zwolennik *Traktatu logiczno-filozoficznego* Wittgensteina?
a. Świat jest całością rzeczy.
b. Świat nie posiada formy logicznej.
c. Świat jest całością faktów.
d. Świat jest celowy.
e. Świat jest zależny od woli.

IV Część antropologiczno-etyczna

26)Kto napisał *Etykę Nikomachejską*?
a. Nikomach.
b. Arystofanes.
c. Antystenes.
d. Cyceron.
e. Arystoteles.

27) Którym z poglądów Locke uzasadniał postulat tolerancji?
a. Sceptycyzmem w kwestiach teologicznych.
b. Natywizmem.
c. Przekonaniem o wrodzonym egoizmie człowieka.
d. Zdrowym rozsądkiem.
e. Swoją przynależnością do Kościoła Anglikańskiego.

28) Które z określeń najlepiej charakteryzuje Sokratejskiego dajmoniona?
a. Rozum.
b. Karzące bóstwo.
c. Sumienie przeduczynkowe.
d. Sumienie pouczynkowe.
e. Wyrzuty sumienia.

29) Które z określeń najlepiej charakteryzuje postać Zaratustry z dzieła Nietzschego?
a. Chrześcijański asceta.
b. Nałogowy hedonista.

c. Satyr.
d. Twórczy artysta wolny od wszelkich konwencji i norm.
e. Tyran uwielbiający przemoc.

30) Które ze sformułowań najlepiej oddaje imperatyw kategoryczny Kanta?
a. Postępuj tak, aby wszyscy ciebie kochali.
b. Po prostu żyj szczęśliwie.
c. Postępuj tak, aby zasada twojego postępowania stała się prawem większości.
d. Postępuj tak, aby zasada twojego postępowania mogła być prawem powszechnym.
e. Postępuj tak, aby zasada twojego postępowania maksymalizowała wolność powszechną.

KONIEC TESTU

IV GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2007

TEST – ETAP SZKOLNY 2007

I Część ogólna

1) Przeczytaj poniższy fragment dzieła filozoficznego i odpowiedz na pytania zamieszczone pod tekstem.

Tak więc mądry czyni to, co jest piękne i dobre, niemądry zaś nie może się na to zdobyć, a choćby i chciał - nie zdoła. Jeżeli więc wszystko, co sprawiedliwe, i wszystko inne, co piękne i dobre, jest dziełem cnoty, jasne że sprawiedliwość i każda cnota są odmianami mądrości.

a. Napisz, kto jest autorem powyższego tekstu

.....

b. Jaką nazwą jest określany pogląd wyrażony w tym tekście?

.....

c. Jaką dziedzinę filozofii reprezentuje ten tekst?

.....

d. Sformułuj jakiekolwiek dwa pytania z tej dziedziny dociekań filozoficznych.

……

2) Przypisz każdej podanej postaci jeden pogląd filozoficzny wybrany z niżej podanej listy.

a. Antystenes……
b. Heraklit.....
c. Demokryt.....
d. Kant.....
e. Popper.....
f. Arystoteles.....
g. Nietzsche.....
h. Protagoras.....
i. Marcel.....

Lista: wariabilizm, falsyfikacjonizm, relatywizm, atomizm, egzystencjalizm, cynizm, hylemorfizm, iluminizm, ewolucjonizm, idealizm transcendentalny, immoralizm.

3) Które z poniższych sformułowań należy zaliczyć do grupy wypowiedzi ontologicznych, epistemologicznych, etycznych lub metaetycznych? Wpisz w wolne miejsca właściwe określenia.

a. Istnieją tylko rzeczy……
b. Z bytu nie wynika powinność .....
c. Nie każda wypowiedź językowa ma wartość logiczną ……..
d. Człowiek jest zobowiązany do czynienia dobra.....
e. Anioły nie istnieją……
f. Błędne rozumowanie może prowadzić do złego czynu……
g. Wartość poznawcza sądów etycznych jest determinowana naturą świata, a nie Boga ……

4) Przyporządkuj pytaniom filozoficznym dziedziny filozofii z listy poniżej, na gruncie których są one stawiane.
Lista: aksjologia, epistemologia, estetyka, etyka, metafizyka.

Pytania filozoficzne	Dziedziny filozofii
Czy możliwe jest poznanie rzeczywistego świata?	
Jak stwierdzić, czy dzieło jest dziełem sztuki?	
Co to znaczy, że przekonanie jest fałszywe?	
Czy ciało oddziałuje na duszę?	
Co to są wartości?	
Co jest zasadą bytu?	
Co jest podstawą naszej wiedzy o świecie?	
Co to znaczy istnieć?	
Skąd czerpać szczęście?	
Jaka jest natura idei?	

5) Uszereguj chronologicznie następujących filozofów.
Lista: Pascal, Św. Augustyn, Kierkegaard, Pitagoras, Bergson, Marek Aureliusz, Kant, Św. Tomasz.

1..... 2..... 3..... 4.....
5..... 6..... 7..... 8. .....

6) Wpisz w wolnych miejscach, które z wymienionych terminów odnoszą się do dziedzin filozoficznych, a które do stanowisk filozoficznych?
Lista: determinizm, etyka, cynizm, natywizm, antropologia filozoficzna, kauzalizm, klasyczna koncepcja prawdy, semantyka, felicytologia

a. dziedziny filozofii

.....

b. stanowiska filozoficzne

……

7) Które z poniższych sformułowań należy zaliczyć do grupy wypowiedzi filozoficznych, religijnych, lub potocznych? Wpisz w wolne miejsca właściwe określenia z listy poniżej.
Lista: wypowiedź filozoficzna, wypowiedź religijna, wypowiedź potoczna.

a. Wszystkie ręce grabią ku sobie.

.....

b. Gwiazdy świecą w nocy.

.....

c. W naturze człowieka jest zawarta sprzeczność między egoizmem i altruizmem.

.....

d. Diabeł jest upadłym aniołem.

.....

e. Niektórzy ludzie są paskudni.

.....

f. Egoizm człowieka można określać na wiele sposobów.

.....

g. Istnieją spory na temat, co to znaczy, że coś istnieje.

.....

h. Są różne koncepcje natury Boga.

.....

II Część logiczno-epistemologiczna

8) Według Henri Bergsona intuicja służy do (podkreśl jedną odpowiedź):
   a. przewidywania wyników doświadczeń losowych.
   b. poznania tego co zmienne i rzeczywiste.
   c. doświadczania obecności Boga.

9) Jan nie wie, jakie podlewanie zalecić dla sprzedawanych przez siebie roślin. W tym celu podlewa kilka wybranych sadzonek rożnymi, dokładnie zaplanowanymi ilościami wody i obserwuje wyniki. Na podstawie wyników wnioskuje, że rośliny powinny otrzymywać litr wody dziennie. Napisz, jakiego typu rozumowaniem posługuje się Jan?

.....

Napisz, czy schemat rozumowania Jana jest niezawodny (Tak/nie)……

10) Wyjaśnij (w najwyżej dwóch zdaniach), na czym polega pogląd Berkeley`a, że *Esse est percipi aut percipere* (istnienie przedmiotu polega na byciu postrzeganym).

……
……
……
……
……

11) Które z poniższych sformułowań jest definicją antynomii? Podkreśl właściwą odpowiedź.
   a. Antynomia jest to rozumowanie dowodzące dwóch formuł zdaniowych sprzecznych.
   b. Antynomia jest to dowód nie wprost.
   c. Antynomia jest to para dwóch przeciwstawnych znaczeniowo wyrażeń.

12) Każdej z zamieszczonych w tabeli definicji prawdy przyporządkuj, wpisując w odpowiednie miejsce, nazwę koncepcji z listy poniżej, na gruncie której dana definicja jest formułowana.

Lista: koncepcja koherencyjna, koncepcja powszechnej zgody, koncepcja pragmatyczna, koncepcja klasyczna, koncepcja oczywistościowa.

Definicje prawdy	Nazwy koncepcji prawdy
Prawda jest zgodnością rzeczy i myśli.	
Zdanie jest prawdziwe wtedy, gdy jest niesprzeczne ze zdaniami uznanymi za prawdziwe.	
Zdanie jest prawdziwe, gdy wszyscy zgadzają się, by je za takie uznać.	
Zdanie jest prawdziwe, jeśli jest użyteczne.	

13) Które z poniższych zdań jest wewnętrznie sprzeczne? Wpisz TAK w wolne miejsca.

a. Jan jest blondynem i ma naturalne czarne włosy.....
b. Szczecin jest stolicą Pomorza Zachodniego.....
c. Grzyby są niejadalne.....
d. Alfred jest jednym z tysiąca mieszkańców bezludnej wyspy……

14) Wpisz w wolne miejsca terminy filozoficzne odnoszące się do sytuacji opisanych poniżej. Wykorzystaj po jednym terminie z listy.

Lista: ataraksja, anamneza, ignorancja, iluminacja, abstrakcja.

a. Jasio jest w stanie bezbłędnie rozpoznać spotkanego kota, mimo że nigdy nie widział takiego zwierzęcia. Zawdzięcza to osobliwej właściwości swojej duszy……
b. Jasio zawsze miał oceny niedostateczne z matematyki. Pewnego dnia rozwiązał nadzwyczaj trudne zadanie z matematyki, mimo że się jej nie uczył. Zapytał nauczyciela filozofii, jak to było możliwe, a ten odesłał go do dzieł św. Augustyna…….
c. Mały Jasio po raz pierwszy zobaczył jamnika. Mama powiedziała mu, że to jest pies. Kiedy chłopiec zobaczył doga niemieckiego, stwierdził, że to również jest pies…….
d. Jaś z powodu niespełnionej miłości do Małgosi cierpi na bezsenność. Pewnego razu zdecydował, że nie będzie się angażował uczuciowo w stosunku do dziewczyny. Zaznał wreszcie ukojenia……

15) Damazy twierdzi, że zdanie „Po przekręceniu kranu leci woda" jest prawdziwe, ponieważ zawsze, gdy odkręca kran, może się umyć. Napisz, która z koncepcji

prawdy, wymienionych w zadaniu 8, uzasadnia takie rozumowanie i dlaczego [maks. 15 słów].

……
……
……

16) Wymień cztery zasadnicze cechy metody Rene Descartes`a.

.....
.....
.....
.....

III Część metafizyczna

17) Dialektyka w rozumieniu starożytnych filozofów to (podkreśl właściwą odpowiedź):
   a. Platońska teoria człowieka.
   b. Walka sprzeczności.
   c. Poszukiwanie dowodu twierdzenia.
   d. Umiejętność dochodzenia do prawdy przez zestawianie i porównywanie przeciwstawnych stanowisk.

18) Które z poniższych pytań filozoficznych ilustrują przedsokratejskie zagadnienie arche? Podkreśl właściwe pytania.
   a. Co to jest prawda?
   b. Co jest pierwszą przyczyną świata?
   c. Czy można udowodnić istnienie Boga?
   d. Jaka jest natura świata?
   e. Jaki jest człowiek?

19) Napisz, jakimi innymi, oprócz filozofii, dziedzinami wiedzy (wymień co najmniej jedną) zajmował się Arystoteles.

.....

20) Z czego składa się materia według Anaksagorasa? Podkreśl prawidłową odpowiedź.
   a. Z zarodków.
   b. Z żywiołów.
   c. Z atomów.
   d. Z płomieni ognia.
   e. Z kropel wody.

21) Przyporządkuj następującym stwierdzeniom nazwiska filozofów (z listy poniżej), którzy je akceptowali.

Lista: Zenon z Kition, Archimedes, Wittgenstein, Pitagoras, Parmenides, Św. Tomasz, Antystenes, Heraklit, Platon, Tales, Empedokles, Locke, Arystoteles, św. Augustyn.

a. Byt jest, a niebytu nie ma.....
b. Wszystko płynie.....
c. Byt jest złożeniem z istoty i istnienia.....
d. Istnieje idea najwyższa.....
e. Umysł ludzki po narodzeniu jest jak nie zapisana tablica……
f. Tworzywem świata są cztery żywioły.....
g. Świat jest całością faktów.....
h. Formy istnieją w rzeczach, a nie w świecie idei……
i. Pneuma przenika wszystkie rzeczy.....
j. Wszystko jest z wody……

22) Przyporządkuj następującym bytom odpowiednią kategorię ontologiczną z listy poniżej:

a. Piłsudski.....
b. Rewolucja Październikowa.....
c. ewolucja gwiazdy.....
d. liczba pi.....
e. sztywność konstrukcji……
f. Puszcza Goleniowska.....
g. słodycz odczuwana podczas gryzienia czekolady……
h. niezadowolenie z konkursu filozoficznego……

Lista: właściwość, jakość zmysłowa, konkret, abstrakt, stan mentalny, zdarzenie, substancja, system, proces.

23) Jakie stanowiska filozoficzne prezentują Jan, Anna i Bolek? Wpisz w wolne miejsca jedno z określeń z listy.

Lista: dualizm, pluralizm, monizm, wariabilizm, spirytualizm.

a. Jan twierdzi: wszystko jest zbudowane z atomów tego samego rodzaju.....
b. Anna twierdzi: świat jest złożony z atomów tego samego rodzaju oraz próżni.....
c. Bolek uważa, że świat składa się z materii, energii, bitów informacji i innych rzeczy, o których może mieć pojęcie tylko Pan Bóg.....

IV Część antropologiczno-etyczna

24) Uzupełnij słynną zasadę Protagorasa (zwaną zasadą *homo-mensura*):

..... jest miarą ……

25) Wypowiedź Protagorasa: choroba jest zła dla chorego a dobra dla lekarza można zaliczyć do jednego z następujących przekonań (podkreśl właściwa odpowiedź):

a. relatywizm etyczny.
b. obiektywizm etyczny.
c. absolutyzm etyczny.
d. konwencjonalizm etyczny.

26)Przeczytaj dwa poniższe zdania:

a. Lepiej jest być bitym przez człowieka niż go bić.

.....

b. Lepiej jest człowieka bić, niż być przez niego bitym.

.....

Która z myśli może być przypisana Nietzschemu, a która Sokratesowi? Wpisz ich nazwiska w odpowiednich miejscach.

27) Uzupełnij słynne zdanie Pascala:

.....trzciną myślącą.

28) Pojęcie „gra językowa" zostało użyte w filozofii po raz pierwszy przez (podkreśl jedno nazwisko z listy): Nietzschego, Locke`a, Wittgensteina, Berkeleya, Bergsona.

29) Napisz, czym w koncepcji Immanuela Kanta różnią się: imperatyw kategoryczny oraz imperatyw hipotetyczny.

……
……
……
……

30) Społeczeństwo otwarte według K. R. Poppera to (zaznacz właściwą odpowiedź):

a. społeczeństwo bez granic państwowych.
b. społeczeństwo demokratyczne stwarzające pełna swobodę przeprowadzania projektów politycznych.
c. wspólnota ludzi wolnych od ograniczeń moralnych.

KONIEC TESTU

TEST – PÓŁFINAŁ 2007

I Część ogólna

1) Którzy z następujących filozofów działali w epoce średniowiecza? Zaznacz poprawną odpowiedź.
   a. Arystoteles, św. Tomasz, Abelard.
   b. bp Berkeley, Albert Wielki, św. Tomasz.
   d. św. Tomasz, Abelard, R. Bacon.
   e. św. Augustyn, Awicenna, Cyceron.
   f. Platon, św. Augustyn, Kartezjusz.

2) Która z następujących par filozofów jest przykładem relacji nauczyciel – uczeń?
   a. Arystoteles – Platon.
   b. Sokrates – Arystoteles.
   c. św. Augustyn – Abelard.
   d. Platon – Arystoteles.
   e. Kartezjusz – Leibniz.

3) Który z niżej wymienionych poglądów filozoficznych akceptował Nietzsche?
   a. Wariabilizm.
   b. Absolutyzm etyczny.
   c. Iluminizm.
   d. Ascetyzm.
   e. Hylemorfizm.

4) Który z niżej wymienionych poglądów filozoficznych akceptował Platon?
   a. Materializm dialektyczny.
   b. Atomizm.
   c. Realizm pojęciowy.
   d. Hedonizm.
   e. Solipsyzm.

5) Który z filozofów pisał, że forma logiczna języka jest logiczną formą świata?
   a. Wittgenstein.
   b. Sokrates.
   c. Kartezjusz.
   d. Arystoteles.

6) Do jakiego języka przynależy następująca wypowiedź? „Kto wie, czym jest dobro, ten zła nie czyni”.
   a. Religijnego.
   b. Potocznego.
   c. Metafizycznego.

d. Semantycznego.
e. Etycznego.

7) W którym z przykładów niewłaściwie przyporządkowano pogląd filozofowi?
a. Arystoteles – idealizm obiektywny.
b. Kant – rygoryzm moralny.
c. Kartezjusz – dualizm ontologiczny.
d. Berkeley – spirytualizm.
e. Marks – materializm dialektyczny.

8) W którym z przykładów właściwie przyporządkowano pojęcie dyscyplinie filozoficznej?
a. Materia – etyka.
b. Zdarzenie – ontologia.
c. Bóg – epistemologia.
d. Piękno – logika.
e. Dowód – estetyka.

9) Który z filozofów powiedział: „wszystkich rzeczy miarą jest człowiek: tego, co jest i tego, co nie jest”?
a. Protagoras.
b. Platon.
c. Pascal.
d. Parmenides.

II Część logiczno-epistemologiczna

10) Który z filozofów uznawany jest za ojca logiki?
a. Tales.
b. Arystoteles.
c. Platon.
d. Seneka.
e. Heraklit.

11) Które z poniższych zdań jest prawdziwe?
a. jeśli 3=1, to 1 > 0.
b. 2 + 2 = 4 i 0 > 1.
c. 0 > 1 lub 3 > 10.
d. 2 + 2 ≠ 4 lub nieprawda, że 1>0.
e. 10 > 20 i 20 > 30.

12) Które z poniższych zdań jest sprzeczne w języku polskim?
a. Jaś jest żonatym kawalerem.
b. Jaś jest jednocześnie filozofem i policjantem.

c. Nie istnieją pegazy.
d. Nie należy być uczciwym człowiekiem.
e. Muzyka poważna jest nieważna.

13) Który z filozofów twierdził, że istnieć to znaczy być postrzeganym?
a. Kierkegaard.
b. Platon.
c. Berkeley.
d. Arystoteles.
e. Sokrates.

14) Które ze stwierdzeń uznaje absolutysta epistemologiczny?
a. Istnieją zdania jednocześnie prawdziwe i fałszywe.
b. Istnieją zdania wiecznie prawdziwe.
c. Prawda zależy od punktu widzenia.
d. Prawdziwość jest własnością zmienną.
e. Prawdziwość jest wyznaczana przez konwencje językowe.

15) Które ze stwierdzeń uznaje sceptyk epistemologiczny?
a. Istnieje kryterium fałszu.
b. Istnieje kryterium prawdy.
c. Istnieją metody uzasadniania zdań prawdziwych.
d. Nie istnieją zdania oczywiste.
e. Prawdy są dostępne intuicyjnie.

16) W której z sytuacji Jasio stosuje uzasadnienie indukcyjne?
a. Stwierdza, że twierdzenie Pitagorasa jest prawdziwe, bo istnieje jego dowód.
b. Stwierdza, że niektórzy ludzie są śmiertelni, gdyż umarł właśnie jego dziadek.
c. Stwierdza, że wszyscy ludzie są śmiertelni, gdyż każda istota żywa jest śmiertelna.
d. Stwierdza, że w poniedziałki zwykle pada, gdyż powiedziała mu o tym wróżka.
e. Stwierdza, że będzie Papieżem, bo miał wieszczy sen.

17) Którą z poniższych wypowiedzi akceptuje zwolennik pragmatycznej koncepcji prawdy?
a. Zdanie „pada” jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, gdy pada.
b. Kryterium prawdziwości zdania jest jego użyteczność.
c. Zdania spójne są prawdziwe.
d. Zdanie jest prawdziwe wtedy, gdy jego treść jest zgodna z Konstytucją.
e. Zdanie jest prawdziwe wtedy, gdy jest akceptowane przez proroka.

III Część metafizyczna

18) Kto jest twórcą rozróżnienia: *res cogitans* (substancja myśląca)/*res extensa* (substancja rozciągła)?

a. Newton.
b. Kartezjusz.
c. Kant.
d. Locke.
e. Demokryt.

19) Które ze stanowisk metafizycznych dotyczy bytu boskiego?

a. Materializm.
b. Deizm.
c. Idealizm obiektywny.
d. Fenomenalizm.
e. Wariabilizm.

20) Które z poniższych sformułowań trafnie charakteryzuje metafizykę Kartezjusza?

a. Monizm.
b. Hilozoizm.
c. Materializm.
d. Finalizm.
e. Idealizm obiektywny.

21) W którym z przykładów właściwie przyporządkowano pojęcie szkole filozoficznej?

a. Arystotelicy – atom.
b. Sceptycy – logos.
c. Pitagorejczycy – liczba.
d. Stoicy – idea.
e. Epikurejczycy – Demiurg.

22) Które z poniższych zdań charakteryzuje Absolut św. Tomasza?

a. Stworzył świat materialny z idei.
b. Stworzył świat z nicości.
c. Nie interesuje się losami świata.
d. Jest źródłem zła.
e. Zmienia prawa fizyki.

23) Które z poniższych stwierdzeń zaakceptuje zwolennik kartezjanizmu?

a. Świat składa się z atomów.
b. Dusze są materialne.
c. Światem materialnym rządzą prawa mechaniki.
d. Świat jest celowy.
e. Dusza nie ma woli.

IV Część antropologiczno-etyczna

24) Kto napisał Krytykę praktycznego rozumu?

a. Marcel.
b. Nietzsche.
c. Kant.
d. Bergson.
e. Wittgenstein.

25) Który z wymienionych poniżej filozofów akceptował liberalizm społeczny?

a. św. Augustyn.
b. Arystoteles.
c. Nietzsche.
d. Popper.
e. Pascal.

26) Które z określeń najlepiej charakteryzuje pojęcie eudajmonii?

a. Zamożność.
b. Pewność życia wiecznego.
c. Zmysłowa rozkosz.
d. Sukcesy i splendor.
e. Stan stabilnej szczęśliwości.

27) Które z określeń najlepiej stosuje się do opisu społeczeństwa otwartego, postulowanego przez Poppera?

a. Państwo wyznaniowe,
b. System cenzury prewencyjnej.
c. Upaństwowienie środków produkcji.
d. Bezwzględny „wyścig szczurów”.
e. Pluralizm światopoglądów i opinii.

28) Które ze sformułowań przeczy imperatywowi kategorycznemu Kanta?

a. Postępuj tak, aby nie czynić zła.
b. Kieruj się przede wszystkim prywatą.
c. Postępuj tak, aby zasada twojego postępowania stała się prawem większości.
d. Postępuj tak, aby zasada twojego postępowania mogła być prawem powszechnym.
e. Pamiętaj, aby nie kłamać.

KONIEC TESTU

V GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2008

TEST – ETAP SZKOLNY 2008

I Część ogólna

1) Która z następujących chronologii jest prawidłowa? Zaznacz poprawną odpowiedź.
   a. Hegel, Nietzsche, Wittgenstein, Kierkegaard.
   b. Tales, Anaksagoras, Platon, Zenon z Kition.
   c. Kartezjusz, Locke, Hume, Wolter.
   d. Św. Tomasz, św. Augustyn, Kartezjusz, Leibniz.
   e. Hobbes, Hume, Kartezjusz, Locke.

2) Która z następujących par filozofów nie głosiła poglądów opozycyjnych?
   a. Sokrates – Protagoras.
   b. Hume – Kant.
   c. św. Tomasz – Nietzsche.
   d. Locke – Berkeley.
   e. Leibniz – Voltaire.

3) Który z niżej wymienionych poglądów filozoficznych akceptował Kartezjusz?
   a. Iluminizm,
   b. Materializm.
   c. Dualizm.
   d. Empiryzm genetyczny.
   e. Spirytualizm.

4) Który z niżej wymienionych poglądów filozoficznych akceptował Arystoteles?
   a. Spirytualizm.
   b. Ewolucjonizm.
   c. Idealizm.
   d. Intelektualizm etyczny.
   e. Hylemorfizm.

5) Do jakiego języka przynależy następująca wypowiedź: „zło stanowi zawsze jakiś brak bytowy”?
   a. Religijnego.
   b. Potocznego.
   c. Metafizycznego.
   d. Semantycznego.
   e. Etycznego.

6) Który z filozofów pisał o tym, że „świat jest wszystkim, co jest faktem”?
   a. Leibniz.
   b. Wittgenstein.
   c. Kant.

d. Sokrates.
e. Pascal.

7) W którym z przykładów niewłaściwie przyporządkowano pogląd filozofowi?
   a. Leibniz – spirytualizm.
   b. Kant – formalizm moralny.
   c. Hume – natywizm.
   d. Berkeley – idealizm subiektywny.
   e. Św. Augustyn – iluminizm.

8) W którym z przykładów niewłaściwie przyporządkowano pojęcie dyscyplinie filozoficznej?
   a. Eidos – ontologia
   b. Entelechia – etyka.
   c. Eudajmonia – felicytologia.
   d. Antynomia – logika.
   e. A posteriori – epistemologia.

9) Do której dyscypliny przynależy następujące pytanie: <Co oznacza słowo „dusza”?>
   a. Logiki.
   b. Ontologii.
   c. Semantyki
   d. Aksjologii.
   e. Antropologii.

II Część logiczno-epistemologiczna

10) Który filozof uważany jest za twórcę sylogistyki?
   a. Zenon z Kition.
   b. Arystoteles.
   c. Sokrates.
   d. Epikur.
   e. Parmenides.

11) Które z poniższych zdań jest fałszywe?
   a. Jeśli krasnoludki istnieją w naszym świecie, to Królewna Śnieżka jest królową Polski.
   b. Jeśli dwa jest większe od jeden, to pięć jest liczbą ujemną lub siedem jest podzielne przez trzy.
   c. 2 jest liczbą pierwszą lub jest nieparzyste.
   d. Jeśli dzielenie przez zero jest niewykonalne, to podnoszenie do potęgi zerowej prawie zawsze daje wynik jeden.
   e. Pierwiastek kwadratowy z dziewięciu wznosi trzy i Warszawa leży nad Wisłą.

12) Które z poniższych zdań jest wewnętrznie sprzeczne?

a. Ropucha jest najpiękniejszym płazem.
b. Jan, który jest analfabetą, czyta dzieła Platona.
c. Szczecin jest stolicą Polski.
d. Robienie przykrości innym prowadzi do własnego szczęścia i powinno być celem każdego rozumnego człowieka.
e. Wszyscy politycy to kłamcy.

13) Który z filozofów głosił idealizm transcendentalny?

a. Platon.
b. Locke.
c. Hume.
d. Kant.
e. Wittgenstein.

14) Które ze stwierdzeń uznaje idealista epistemologiczny?

a. Istnieje wiedza pewna o świecie.
b. Wiedza pewna jest objawiona przez iluminację.
c. Nie można poznać rzeczywistości zewnętrznej względem umysłu.
d. Indukcja dostarcza wiedzy pewnej.
e. Zmysły są adekwatnym źródłem poznania.

15) Który z filozofów nie jest przedstawicielem racjonalizmu?

a. Leibniz.
b. Pascal.
c. św. Tomasz.
d. Kartezjusz.
e. Spinoza.

16) Skąd zdaniem Locke'a biorą się idee w umyśle?

a. Są wrodzone.
b. Są nabyte z doświadczenia.
c. Są dane od Boga.
d. Są samodzielnym wytworem umysłu.
e. Żadne idee nie istnieją.

17) Które z poniższych wnioskowań jest dedukcyjne?

a. Przez cały tydzień padało, więc dziś też będzie padać.
b. Pierwszy kruk jest czarny, drugi też jest czarny, k-ty kruk również, i następny po nim też, zatem wszystkie kruki są czarne.
c. Każda liczba parzysta jest podzielna przez dwa, osiem jest liczbą parzystą, więc jest podzielne przez dwa.

d. Wszyscy ludzie są śmiertelni, Sokrates jest śmiertelny, zatem jest człowiekiem.
e. Jeśli rzucony kamień spadł na ziemię, a kamień jest ciałem, zatem wszystkie ciała znajdujące się w powietrzu muszą spaść.

18) Jaś twierdzi, że wszystkie koty są podstępne. Kiedy uzasadnienie jego twierdzenia będzie miało charakter indukcyjny?
a. Gdy stwierdza, że bycie podstępnym leży w naturze kotów.
b. Gdy stwierdza, że takie jest jego subiektywne odczucie, spowodowane resentymentem, gdyż tak naprawdę bardzo chce mieć kota, ale jest uczulony na sierść.
c. Gdy stwierdza, że tylko podstępni ludzie mają koty, a zwierzęta są takie, jak ich właściciele.
d. Gdy stwierdza, że tak mu podpowiada intuicja.
e. Gdy stwierdza, że wszystkie spotkane przez niego dotychczas koty były podstępne, zatem wszystkie takie są.

19) „To, że diabły istnieją nie jest sprzeczne z dotychczas uznanymi prawdami naukowymi." Zgodnie z którą koncepcją prawdy powyższe zdanie jest dobrym uzasadnieniem istnienia diabłów?
a. Klasyczną koncepcją prawdy.
b. Pragmatyczną koncepcją prawdy.
c. Koherencyjną koncepcją prawdy.
d. Oczywistościową koncepcją prawdy.
e. Koncepcją powszechnej zgody.

III Część metafizyczna

20) Kto utożsamiał myśl z bytem?
a. Parmenides.
b. Leibniz.
c. Św. Tomasz.
d. Protagoras.
e. Kartezjusz.

21) Która z par stanowisk metafizycznych przedstawia poglądy wykluczające się?
a. Kauzalizm – indeterminizm.
b. Hylozoizm – panteizm.
c. Monizm – spirytualizm.
d. Panteizm – materializm.
e. Dualizm – mechanicyzm.

22) Co z niżej wymienionych zalicza się do substancji pierwszej w rozumieniu Arystotelesa?

a. Gatunek ludzki.
b. Piękno samo.
c. Kamień.
d. Czworonożność.
e. Żółtość.

23) W którym z przykładów niewłaściwie przyporządkowano pojęcie filozofowi?
a. Platon – wariabilizm.
b. Leibniz – monada.
c. Wittgenstein – fakt.
d. Hegel – logos.
e. Anaksagoras – zarodki.

24) Które z poniższych zdań charakteryzuje Nieporuszonego Poruszyciela Arystotelesa?
a. Nieustannie troszczy się o świat.
b. Stworzył świat idei.
c. Zbudował świat na podobieństwo idei.
d. Jest osobowym wzorem doskonałości.
e. Jest celem wszelkiego ruchu.

25) Które z poniższych stwierdzeń zaakceptuje zwolennik Platona?
a. Świat realny nie istnieje.
b. Żyjemy w świecie idei.
c. Świat obserwowalny jest odbiciem idei.
d. Idee nie istnieją realnie.
e. Tak naprawdę żyjemy w jaskini i jesteśmy zakuci w kajdany.

IV Część antropologiczno-etyczna

26) W którym dziele Platon pisał o znaczeniu miłości w poznaniu piękna i dobra?
a. W *Państwie*.
b. W *Obronie Sokratesa*.
c. W *Uczcie*.
d. W *Fedonie*.
e. W *Liście VII*.

27) Jak Pascal argumentuje za wiarą w Boga?
a. Przeprowadza dowód Jego istnienia.
b. Opłaca się żyć tak jakby Bóg istniał, gdyż niewiele mamy do stracenia względem wieczności, a nieskończenie wiele do zyskania.
c. Można Go poznać przez introspekcję własnej duszy.
d. Sam Bóg objawia swoje istnienie przez iluminację.
e. Jego istnienie jest dogmatem, który trzeba przyjąć.

28) Który pogląd można przypisać Sokratesowi?

a. Celem człowieka jest szczęście, czyli dbanie o swoją duszę.
b. Wszelkie przyjemności są złe etycznie i należy się ich wystrzegać.
c. Należy żyć tak, by unikać wyrzutów sumienia.
d. Wszystko co piękne jest dobre.
e. Dobra wola wystarcza do czynienia dobra.

29) Który zestaw cech najlepiej charakteryzuje nadczłowieka Nietzschego?

a. Bezwzględny, silny, nieczuły, popędliwy.
b. Stanowczy, twórczy, godny, indywidualista.
c. Porywczy, konsekwentny, nihilista, antysemita.
d. Pełen życia, radosny, altruista, ofiarny.
e. Cyniczny, nonkonformista, buntownik wątpiący w sens życia.

30) W której sytuacji Jaś postąpi zgodnie z imperatywem kategorycznym Kanta?

a. Przeprowadzi staruszkę przez jezdnię, ponieważ chce zrobić dobry uczynek i zostać zbawionym.
b. Da żebrakowi 5 zł, ponieważ będzie się czuł po tym lepszym człowiekiem i będzie szczęśliwy.
c. Będzie mył zęby po każdym posiłku, ponieważ dentysta tak mu kazał.
d. Nie będzie wyrzucał śmieci na ulicę, a tylko do śmietnika, ponieważ uważa, że wszyscy powinni tak robić i jest to powszechne prawo.
e. Pójdzie głosować na wyborach, ponieważ chce przyczyniać się do tworzenia świadomej demokracji.

KONIEC TESTU

TEST – PÓŁFINAŁ 2008

I Część ogólna

1) Którzy z następujących filozofów działali w XX wieku? Zaznacz poprawną odpowiedź.
   a. Kant, Einstein, Abelard.
   b. Wittgenstein, Spinoza, Moore.
   c. Sartre, Abelard, R. Bacon.
   d. Heidegger, Carnap, Tarski.
   e. Fichte, Hegel, Husserl.

2) Która z następujących par filozofów jest przykładem relacji oponent-proponent?
   a. Sokrates – Protagoras.
   b. Sokrates – Arystoteles.
   c. Anzelm – Abelard.
   d. Platon – Arystoteles.
   e. Kartezjusz – Leibniz.

3) Który z niżej wymienionych poglądów filozoficznych akceptuje K. R. Popper?
   a. Falsyfikacjonizm.
   b. Absolutyzm etyczny.
   c. Iluminizm.
   d. Ascetyzm.
   e. Spirytualizm.

4) Który z niżej wymienionych poglądów filozoficznych akceptował Arystoteles?
   a. Materializm dialektyczny.
   b. Hylemorfizm.
   c. Wariabilizm.
   d. Hedonizm.
   e. Solipsyzm.

5) Do jakiego języka przynależy następująca wypowiedź: „elektrony są cząstkami elementarnymi”?
   a. Naukowego.
   b. Filozoficznego.
   c. Metafizycznego.
   d. Semantycznego.
   e. Etycznego.

6) Który z filozofów jest autorem sentencji: *Dubito ergo sum*?
   a. Wittgenstein .
   b. Sokrates.

c. Kartezjusz.
d. Arystoteles.
e. św. Augustyn.

7) W którym z przykładów niewłaściwie przyporządkowano stanowisku tezę?
a. Solipsyzm – istnieją inne jaźnie.
b. Idealizm epistemologiczny – podmiot konstytuuje przedmiot poznania.
c. Spirytualizm – nic nie jest materialne.
d. Eudajmonizm – szczęście jest celem człowieka.
e. Pragmatyzm – skuteczność działania jest kryterium prawdy.

8) W którym z przykładów właściwie przyporządkowano pojęcie dyscyplinie filozoficznej?
a. Wartość – aksjologia.
b. Cnota – ontologia.
c. Demiurg – epistemologia.
d. Dusza – logika.
e. Zasada antropiczna – antropologia.

9) Który z filozofów powiedział: „wiem, że nic nie wiem”?
a. Popper.
b. Protagoras.
c. Pascal.
d. Sokrates.

II Część logiczno-epistemologiczna

10) Który z filozofów uznawany jest za ojca metody dedukcyjnej?
a. Tales.
b. Arystoteles.
c. Platon.
d. Parmenides.
e. Heraklit.

11) Które z poniższych zdań jest fałszywe?
a. Jeśli 3=1, to $1 > 0$.
b. $2 + 2 = 4$ i $0 > 1$.
c. $0 > 1$ lub $10 > 3$.
d. $2 + 2 \neq 4$ lub nieprawda, że $1<0$.
e. Jeśli $10 > 20$, to $20 > 30$.

12) Które z poniższych zdań jest akceptowane lub odrzucane na podstawie empirycznej?
a. Kwadrat ma cztery boki.

b. Jeśli pada to jest mokro; pada, zatem z pewnością jest mokro.
c. Nowy Jork jest stolicą USA.
d. Nie jest tak, że Jaś jednocześnie zna i nie zna tabliczki mnożenia.
e. Umów należy dotrzymywać.

13) Który z filozofów twierdził, że podmiot jest warunkiem przedmiotu?
a. Kartezjusz.
b. Seneka.
c. Kant.
d. Arystoteles.
e. Sokrates.

14) Które ze stwierdzeń uznaje relatywista epistemologiczny?
a. Istnieją zdania absolutnie fałszywe.
b. Istnieją zdania wiecznie prawdziwe.
c. Prawda zależy od punktu widzenia.
d. Prawdziwość jest niezmienną własnością zdań.
e. Fałsz nie zależy od konwencji językowych.

15) Które ze stwierdzeń uznaje realista epistemologiczny?
a. Przedmiot poznania istnieje niezależnie od podmiotu poznającego.
b. Świat jest niepoznawalny.
c. Istnieć to tyle samo, co być poznawanym.
d. Podmiot jest warunkiem przedmiotu poznania.
e. Bycie prawdziwym to tyle, co bycie udowodnionym.

16) Które z wnioskowań jest niepoprawne?
a. Każdy wieloryb jest ssakiem. Każdy ssak jest zwierzęciem. Zatem każdy wieloryb jest zwierzęciem.
b. Każdy człowiek jest śmiertelny. Zatem, jeśli Bóg jest nieśmiertelny, to nie jest człowiekiem.
c. Jeśli Jaś jednocześnie zjadł i nie zjadł śniadania, to Jaś jest inteligentny.
d. Jeśli jest zimno, to kwiaty więdną. Zatem, jeśli nie jest zimno, to kwiaty nie więdną.
e. Jeśli nikt nic nie wie, to Jaś nie wie, że jest sobą.

17) Którą z poniższych wypowiedzi akceptuje zwolennik koherencyjnej koncepcji prawdy?
a. Zdanie „pada” jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, gdy pada.
b. Kryterium prawdziwości zdania jest jego użyteczność.
c. To zdanie jest prawdziwe, które jest dowodliwe na gruncie niesprzecznej teorii.

d. Zdanie jest prawdziwe wtedy, gdy jego treść jest zgodna z poczuciem oczywistości.
e. Zdanie jest prawdziwe wtedy, gdy jest akceptowane przez autorytet.

III Część metafizyczna

18) Kto jest twórcą pojęcia: „nieporuszony poruszyciel”?
a. Arystoteles.
b. Kartezjusz.
c. św. Augustyn.
d. św. Tomasz.
e. Platon.

19) Które ze stanowisk metafizycznych odpowiada na pytanie: z jakiego tworzywa ukonstytuowany jest byt?
a. Hylemorfizm.
b. Deizm.
c. Spirytualizm.
d. Fenomenalizm.
e. Substancjalizm.

20) Które z poniższych sformułowań trafnie charakteryzuje metafizykę Leibniza?
a. Monizm.
b. Hilozoizm.
c. Monadyzm.
d. Finalizm.
e. Materializm.

21) Które z następujących pojęć najlepiej charakteryzuje filozofię Nietzschego?
a. Atom.
b. Siła.
c. Rozum.
d. Bóg.
e. Dusza.

22) Które z następujących przyporządkowań: teza-filozof ją akceptujący, jest poprawne?
a. Nic się nie dzieje bez przyczyny, lecz wszystko z jakiejś racji i konieczności – Leibniz.
b. Istnieje pierwsza przyczyna – Karol Marks.
c. Istnieją dwie substancje: *res extensa* i *res cogitans* – Kierkegaard.
d. Nie istnieje ruch – Heraklit.
e. Istnieje Bóg – Nietzsche.

23) Które z poniższych stwierdzeń jest spójne z filozofią *Traktatu logiczno-filozoficznego* Wittgensteina?

a. Świat składa się z atomów.
b. Prawdziwość zdań zależy od faktów zachodzących w świecie.
c. Świat składa się z monad.
d. Świat jest celowy.
e. Bóg ujawnia się w świecie.

IV Część antropologiczno-etyczna

24) Kto napisał *Etykę Nikomachejską*?

a. Platon.
b. Sokrates.
c. Arystoteles.
d. Epikur.
e. Zenon z Kition.

25) Który z wymienionych poniżej filozofów twierdził, że ślepa irracjonalna wola rządzi życiem społecznym?

a. św. Augustyn.
b. Arystoteles.
c. Schopenhauer.
d. Marcel.
e. Kartezjusz.

26) Które z określeń najlepiej charakteryzuje pojęcie obowiązku moralnego według Kanta?

a. Przyjemność.
b. Posłuszeństwo.
c. Autonomia moralna.
d. Heteronomia moralna.
e. Eudajmonia.

27) Które z określeń najlepiej stosuje się do opisu społeczeństwa liberalnego?

a. Powszechna aborcja.
b. Pluralizm światopoglądów i opinii.
c. Anarchia.
d. Bezwzględny nakaz konkurencji.
e. Powszechna katecheza w systemie edukacji.

28) Które ze sformułowań przeczy intelektualizmowi etycznemu Sokratesa?

a. Świadomość dobra zależy od wiedzy.
b. Zły człowiek nie rozumie dobra.
c. Kłamie ten, kto wie o moralnej szkodliwości kłamstwa.

d. Kłamca nie odróżnia rzeczywistości od fikcji.
e. Odwagą jest wiedza o tym, czego należy się bać.

KONIEC TESTU

VI GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2009

TEST – ETAP SZKOLNY 2009

I Część ogólna

1) Przyporządkuj pytaniom filozoficznym dziedziny filozofii z listy poniżej, na gruncie których są one stawiane.

   Lista: logika, epistemologia, etyka, metafizyka, antropologia filozoficzna, estetyka, semiotyka.

Pytania filozoficzne	Dziedziny filozofii
Czy istnieją atomy?	
Czy funkcją poezji jest mimesis?	
Czy poznanie zmysłowe dostarcza wiedzy prawdziwej?	
Czy zdania sprzeczne są prawdziwe?	
Czy wartości moralne są obiektywne?	

2) Przypisz każdej podanej postaci jeden pogląd filozoficzny wybrany z listy poniżej.
   a. Leibniz ……
   b. Arystoteles…….....
   c. Kant…….....
   d. Wittgenstein……
   e. Heraklit……
   f. Sokrates…….....
   g. Parmenides…….....

   Lista: hedonizm, atomizm logiczny, hylemorfizm, natywizm, wariabilizm, posybilizm, intelektualizm etyczny, dualizm, idealizm transcendentalny, monizm ontologiczny, idealizm subiektywny.

3) Które z następujących chronologii są prawidłowe? Podkreśl poprawne odpowiedzi.
   a. Anaksymander, Heraklit, Platon, Chryzyp.
   b. Kant, Marks, Kartezjusz, Locke.
   c. Św. Augustyn, Św. Tomasz, Parmenides, Pascal.
   d. Sartre, Wittgenstein, Nietzsche, Hegel.

4) Która z następujących par filozofów głosiła poglądy opozycyjne względem siebie?
   a. Sokrates – Protagoras.
   b. Hume – Locke.
   c. św. Tomasz – Nietzsche.
   d. Locke – Kartezjusz.
   e. Leibniz – Spinoza.

5) Do jakiego języka przynależy następująca wypowiedź: <niemożliwe jest pełne rozumienie jakiejkolwiek wypowiedzi>?
   a. Religijnego.
   b. Potocznego.
   c. Metafizycznego.
   d. Semantycznego.
   e. Etycznego.

Część II

6) Wymień co najmniej trzech filozofów, którzy zasłynęli dokonaniami na polu logiki.

……

……

7) Podaj własne przykłady zdań zbudowanych:
   a. implikacyjnie……
   b. koniunkcyjnie……
   c. równoważnościowo……
   d. alternatywnie……
   e. dysjunktywnie……

8) Podaj tabelkę zerojedynkową, czyli diagram określający warunki prawdziwości i fałszywości dla jednego z podanych powyżej typów zdań.

9) Dopisz trzecie zdanie tak, by wszystkie trzy reprezentowały znaną regułę poprawnego wnioskowania.
   a. Każdy ssak oddycha.
      Pszczoła jest ssakiem.
      Zatem.....

   Wyjaśnij, dlaczego wniosek w tym poprawnym wnioskowaniu jest zdaniem fałszywym.

……

……

   b. Jeśli więcej ludzi umiera, to jest więcej pogrzebów.
      Jeśli pogoda się psuje, to jest więcej wypadków samochodowych, a więc więcej ludzi umiera. Od poniedziałku pogoda się psuje.
      Zatem……

10) Scharakteryzuj następujące pojęcia prawdy
   a. klasyczne pojęcie prawdy

……
……

b. koherencyjne pojęcie prawdy

……
……

c. oczywistościowe pojęcie prawdy

……
……

11) Scharakteryzuj następujące pojęcia.

a. tautologia……
……
……

b. antynomia logiczna
……
……
……

12) Które z poniższych zdań jest sprzeczne w języku polskim?

a. Małgosia jest rozwiedzioną panną.
b. Jaś jest jednocześnie filozofem i woźnicą.
c. Krasnoludki istnieją.
d. Należy myć ręce po posiłku, a nie przed posiłkiem.
e. Muzyka poważna jest nieważna.

13) Hermenegilda twierdzi, że zdanie „2 + 2 = 4” nie jest ani prawdziwe, ani fałszywe, gdyż nie istnieją liczby. Napisz, którą z koncepcji prawdy Hermenegilda akceptuje.

……

14) Które ze stwierdzeń uznaje obiektywny idealista epistemologiczny?

a. Prawdziwość zdań zależy od tego, jaki jest obiektywny świat.
b. To, jaki świat jest, zależy od podmiotu.
c. Prawda zależy od subiektywnego punktu widzenia.
d. Przedmiot poznania jest konstrukcją logiczną.
e. Przedmiot poznania jest wiązką wrażeń.

15) W której z sytuacji Jasio stosuje uzasadnienie indukcyjne?

a. Stwierdza, że twierdzenie Pitagorasa jest prawdziwe, bo istnieje jego dowód.
b. Stwierdza, że niektórzy ludzie są śmiertelni, gdyż umarł właśnie jego dziadek.
c. Stwierdza, że wszyscy ludzie są śmiertelni, gdyż każda istota żywa jest śmiertelna.

d. Stwierdza, że w poniedziałki zwykle pada, gdyż powiedziała mu o tym wróżka.
e. Stwierdza, że wszyscy ludzie są śmiertelni, gdyż umarło właśnie sześciu mieszkańców jego dzielnicy.

Część III

16) Przyporządkuj następującym stwierdzeniom nazwiska filozofów (z listy poniżej), którzy je akceptowali.

Lista: Zenon z Kition, Archimedes, Leibniz, Pitagoras, Parmenides, Antystenes, Heraklit, Platon, Tales, Empedokles, Nietzsche, Arystoteles, św. Augustyn.

a. Byt jest, a niebytu nie ma.....
b. Wszystko płynie……
c. Podstawowymi składnikami świata są monady……
d. Istnieje idea najwyższa.....
e. Formy istnieją w rzeczach, a nie w świecie idei.....
f. Pneuma przenika wszystkie rzeczy.....
g. Wszystko jest z wody……
h. Bóg umarł……

17) Scharakteryzuj następujące stanowiska metafizyczne.

a. Deizm.....
.....
b. Teizm.....
.....
c. Kauzalizm.....
.....
d. Spirytualizm.....
.....
e. Reizm.....
.....
f. Kreacjonizm.....
.....
g. Wariabilizm .....
.....
h. Hylemorfizm.....
.....
i. Mechanicyzm……
……

18) W których przykładach właściwie przyporządkowano pojęcie szkole filozoficznej?

a. Arystotelicy – atom.
b. Sceptycy – logos.
c. Pitagorejczycy – liczba.

d. Stoicy – idea.
e. Epikurejczycy – Demiurg.
f. Eleaci – byt.

19) Które z poniższych stwierdzeń zaakceptuje zwolennik platonizmu?
a. Świat składa się z atomów.
b. Dusze są materialne.
c. Światem materialnym rządzą prawa mechaniki.
d. Rzeczy materialne są kopiami idei.
e. Dusza umiera wraz z ciałem.
f. Funkcje matematyczne są ideami.

Część IV

20) Które z następujących słów oznaczają wartości moralne. Podkreśl poprawne odpowiedzi: A) konwencja moralna, B) siła fizyczna, C) odwaga, D) inteligencja, E) sprawiedliwość, F) dobre pochodzenie, G) pracowitość, H) obżarstwo, I) ciekawość świata, J) opiekuńczość.

21) Wymień i scharakteryzuj tzw. cnoty kardynalne.
……
……
……
……

22) Scharakteryzuj pojęcie kosmopolityzmu i wskaż jego starożytnych prekursorów.
……
……
……
……

23) Wpisz odpowiednie określenia opisujące człowieka według koncepcji:
a. Augustyna .....
b. Epikura.....
Skorzystaj z określeń podanych poniżej.
Lista: hedonizm, dusza niematerialna, dusza materialna, poznanie aprioryczne, poznanie zmysłowe, cel życia leży w przyjemnościach, należy dążyć do cnoty, realizm pojęciowy, materializm, iluminizm.

24) Napisz, kto jest autorem następujących dzieł:
a. *Krytyka praktycznego rozumu*……
b. *Książę*……
c. *Państwo*……
d. *Antychryst*……

25) Scharakteryzuj postawy życiowe przedstawione w filozofii Nietzschego: dionizyjską i apollińską, używając głównie przymiotników.

……
……
……
……
……
……
……

KONIEC TESTU

TEST – PÓŁFINAŁ KONKURSU 2009

I Część ogólna

1) Którzy z następujących filozofów działali w XIX wieku? Zaznacz poprawną odpowiedź.
   a. Comte, Locke.
   b. Kierkegaard, Marks.
   c. Kant, Hume.
   d. Carnap, Tarski.
   e. Kartezjusz, Hegel.

2) Która z następujących chronologii jest prawidłowa? Zaznacz poprawną odpowiedź.
   a. Kant, Husserl, Kartezjusz.
   b. Tales, Arystoteles, Platon.
   c. Kartezjusz, Hegel, Wittgenstein.
   d. Arystoteles, Leibniz, św. Tomasz.
   e. św. Augustyn, Kant, Kartezjusz.

3) Która z następujących par filozofów jest przykładem relacji oponent-proponent?
   a. Heraklit – Parmenides.
   b. Hume – Locke.
   c. Marks – Engels.
   d. Platon – św. Augustyn.
   e. Sokrates – Platon.

4) Który z niżej wymienionych poglądów filozoficznych akceptował K. Marks?
   a. Teizm.
   b. Absolutyzm etyczny.
   c. Materializm.
   d. Heroizm historiozoficzny.
   e. Spirytualizm.

5) Zaznacz, w której z następujących par stanowiska wykluczają się.
   a. Idealizm epistemologiczny – realizm epistemologiczny.
   b. Spirytualizm – hylemorfizm.
   c. Wariabilizm – materializm.
   d. Hedonizm – epikureizm.
   e. Solipsyzm – heroizm historiozoficzny.

6) Do jakiego języka przynależy następująca wypowiedź: „bunt jest warunkiem rozwoju społecznego”?
   a. Epistemologicznego.
   b. Metafizycznego.

c. Filozofii społecznej.
d. Semantycznego.
e. Etycznego.

7) Który z filozofów jest autorem sentencji: *Cogito ergo sum*?
a. Hegel.
b. Sokrates.
c. Kartezjusz.
d. św. Augustyn.
e. Engels.

8) Który z filozofów pisał o „niezapisanej tablicy”?
a. Engels.
b. Kartezjusz.
c. Wittgenstein.
d. Marek Aureliusz.
e. Locke.

9) Który z filozofów sformułował eksperyment myślowy „złośliwego demona”?
a. Berkeley.
b. Kartezjusz.
c. Epikur.
d. Zenon z Elei.
e. Locke.

10) W którym z przykładów właściwie przyporządkowano pojęcie dyscyplinie filozoficznej?
a. Hylemorfizm – etyka.
b. Grzech – ontologia.
c. Pneuma – epistemologia.
d. Ciało – logika.
e. Zasada antropiczna – kosmologia.

II Część logiczno-epistemologiczna

11) Który z filozofów uznawany jest za prekursora metody indukcyjnej?
a. Heraklit.
b. Pitagoras.
c. Zenon z Kition.
d. Parmenides.
e. F. Bacon.

12) Która z wypowiedzi jest prawdziwa?

a. Rozumowanie dedukcyjne jest niezawodne, a rozumowanie indukcyjne jest zawodne.
b. Przesłankami i wnioskami w rozumowaniach indukcyjnych są zdania ogólne.
c. W rozumowaniach dedukcyjnych przesłankami są zdania jednostkowe.
d. Rozumowania indukcyjne są niezawodne.
e. Rozumowania dedukcyjne przebiegają od szczegółu do ogółu.

13) Które z poniższych zdań jest zdaniem zawsze prawdziwym?

a. Jan jest marksistą.
b. Kunegunda jest łysa lub nie jest łysa.
c. Ziemia będzie zawsze krążyła wokół Słońca.
d. Człowiek jest istotą rozumną.
e. Cytologia zajmuje się komórkami.

14) Które z poniższych zdań jest zdaniem zawsze fałszywym?

a. Szczecin jest w Niemczech.
b. Kunegunda jest blondynką lub ma naturalnie czarne włosy.
c. Atomy nie są materialne.
d. Istnieje kwadrat mający bok długości 4 cm i ujemne pole.
e. Cytologia nie zajmuje się komórkami.

15) Podkreśl, które z poniższych zdań jest akceptowane na podstawie empirycznej?

a. Trójkąt ma trzy boki.
b. Jeśli pada to jest mokro; zatem, jeśli nie jest mokro, to nie pada.
c. Ziemia krąży wokół Słońca.
d. 2 + 2 = 4.
e. Prawa logiki są prawdziwe.

16) W którym z przykładów niewłaściwie przyporządkowano stanowisku tezę?

a. Empiryzm genetyczny– wiedza pochodzi z doświadczenia.
b. Idealizm epistemologiczny – przedmiot poznania istnieje zależnie od podmiotu.
c. Realizm epistemologiczny – prawda nie jest rezultatem umowy.
d. Natywizm – wszystkie pojęcia pochodzą z doświadczenia.
e. Racjonalizm metodologiczny – nieprawda, że pewne rodzaje wiedzy naukowej mają charakter mistyczny.

17) Które ze stwierdzeń uznaje absolutysta epistemologiczny?

a. Prawdziwość zdań zależy od autorytetu.
b. Istnieją zdania wiecznie prawdziwe.
c. Teorie naukowe tracą prawdziwość.
d. Prawda zależy od konwencji językowych.

e. Fałsz jest wynikiem grzechu.

18) Które z wnioskowań jest poprawne?
   a. Każdy wieloryb jest ssakiem. Każdy ssak jest zwierzęciem. Zatem każde zwierzę jest wielorybem.
   b. Każdy człowiek jest śmiertelny. Zatem, jeśli Bóg jest śmiertelny, to nie jest człowiekiem.
   c. Jeśli Jaś zjadł śniadanie, to Jaś zjadł śniadanie lub obiad.
   d. Jeśli jest gorąco, to kwiaty usychają. Zatem, jeśli nie jest gorąco, to kwiaty nie usychają.
   e. Jeśli ktoś coś wie, to wie wszystko.

III Część metafizyczna

19) Kto jest twórcą dowodu ontologicznego na rzecz istnienia Boga?
   a. Marks.
   b. Nietzsche.
   c. św. Augustyn.
   d. św. Anzelm.
   e. św. Tomasz.

20) Które ze stanowisk metafizycznych odpowiada na pytanie: ile jest rodzajów tworzywa, z którego ukonstytuowany jest byt?
   a. Teizm.
   b. Panteizm.
   c. Wariabilizm.
   d. idealizm obiektywny.
   e. Pluralizm.

21) Które z poniższych sformułowań trafnie charakteryzuje metafizykę Berkeleya?
   a. Wariabilizm.
   b. Hilozoizm.
   c. Spirytualizm.
   d. Determinizm.
   e. Materializm.

22) Które z następujących pojęć najlepiej charakteryzuje filozofię Demokryta?
   a. Atom.
   b. Bóg.
   c. Duch.
   d. Pneuma.
   e. Liczba.

23) Które z następujących pojęć najlepiej charakteryzuje filozofię Pitagorasa?
   a. Idea.
   b. Apatia.
   c. Materia.
   d. Logos.
   e. Harmonia.

24) Które z poniższych stwierdzeń z pewnością odrzuci zwolennik metafizyki Arystotelesa?
   a. Świat jako całość jest substancją.
   b. Istnieje absolut.
   c. W świecie obowiązują prawa logiki.
   d. Świat jest celowy.
   e. Istnieją substancje w spoczynku.

25) Które z następujących przyporządkowań: teza – filozof ją akceptujący, jest poprawne?
   a. Istnieje pierwsza przyczyna – Locke.
   b. Istnieje tylko jedno tworzywo bytu – Kartezjusz.
   c. Zmiany w świecie przebiegają dialektycznie – Marks.
   d. Świat jest przeniknięty rozumnością – Nietzsche.
   e. Wszystko jest ożywione – św. Tomasz.

IV Część antropologiczno-etyczna

26) Które ze zdań jest niesprzeczne z etyką Epikura?
   a. Bogowie nagradzają za dobre czyny.
   b. Wartościowy jest umiar w doznawaniu przyjemności.
   c. Przyjemność zmysłowa jest najwyższym dobrem.
   d. Należy dążyć do jak największej niezależności od ludzi.
   e. Szczęście nie zależy od woli człowieka.

27) Który z wymienionych poniżej filozofów twierdził, że życie społeczne jest determinowane walką klas?
   a. Hegel.
   b. Kant.
   c. Schopenhauer.
   d. Wittgenstein.
   e. Marks.

28) W którym z przykładów właściwie przyporządkowano stanowisku tezę?
   a. Intelektualizm etyczny – uczucie rozpoznaje dobro moralne.
   b. Amoralizm – normy moralne nie są obowiązujące.

c. Formalizm etyczny – normy moralne wynikają z użyteczności dla przeżycia człowieka.
d. Eudajmonizm – najwyższą wartością moralną jest prawda.
e. Hedonizm – przyjemność posiada mniejszą wartość niż obowiązek.

29) Które z określeń najlepiej charakteryzuje Platońską koncepcję człowieka?
a. Człowiek jest bytem boskim.
b. Dusza człowieka jest materialna.
c. Dusza jest autonomiczna względem ciała.
d. Uczucia kierują człowieka ku ideom.
e. Człowiek jest śmiertelny.

30) Które z określeń najlepiej stosuje się do opisu społeczeństwa teokratycznego?
a. Swoboda obyczajowa.
b. Pluralizm światopoglądów i opinii.
c. Indywidualizm.
d. Hedonizm.
e. Monizm światopoglądowy.

KONIEC TESTU

VII GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2010

TEST – ETAP SZKOLNY 2010

I Część ogólna

1) Zaznacz, które z powyższych sformułowań nie nadaje się na określenie filozofii:
   a. filozofia jest umiłowaniem mądrości.
   b. filozofia jest sztuką zadawania pytań.
   c. filozofia jest racjonalną aktywnością profetyczną.
   d. filozofią jest nauką pomocniczą nauk szczegółowych.
   e. filozofia bada granice i uwarunkowania procesów poznawczych.

2) Które z następujących chronologii są prawidłowe? Podkreśl poprawną odpowiedź.
   a. Anaksymander, Tales, Anaksymenes, Anaksagoras, Arystoteles.
   b. Kant, Kartezjusz, Kierkegaard, Pascal.
   c. Św. Augustyn, Św. Tomasz, Pascal, Kant.
   d. Tales, Locke, Wittgenstein, Nietzsche.

3) Przypisz każdemu poglądowi filozoficznemu nazwisko myśliciela z listy poniżej, któremu można dany pogląd przypisać.
   a. hedonizm……
   b. atomizm……
   c. skrajny realizm pojęciowy……
   d. idealizm transcendentalny……
   e. intelektualizm etyczny……
   f. wariabilizm……

   Lista: Sokrates, Heraklit, Anaksymander, Platon, Leucyp, Protagoras, Arystyp, Kant, Pascal.

4) Wybierz, które ze zdań najlepiej oddaje grecką zasadę *gnothi seauton* (poznaj samego siebie):
   a. należy wiedzieć, jakie jest własne drzewo genealogiczne.
   b. należy przyjaźnić się z ludźmi podobnymi do siebie.
   c. trzeba często zastanawiać się nad swoim zdrowiem.
   d. trzeba rozpoznać własne potrzeby i przyzwyczajenia.
   e. trzeba unikać ludzi, którzy nas krytykują.

5) Które z poniższych sformułowań należy zaliczyć do grupy wypowiedzi filozoficznych, religijnych, naukowych lub potocznych? Wpisz w wolne miejsca właściwe określenia z listy poniżej.

   Lista: wypowiedź filozoficzna, wypowiedź religijna, wypowiedź naukowa, wypowiedź potoczna.
   a. Dusza człowieka po śmierci może trafić do Nieba……
   b. Nie znaleziono dotąd empirycznych dowodów na istnienie duszy……
   c. Liczby wymierne są konstrukcjami z liczb całkowitych……

d. Dusza ludzka dzieli się na roślinną, zwierzęcą i rozumną…….
e. Lepiej nie wierzyć w duchy, bo to przynosi pecha……
f. Człowiek jest substancjalnym zjednoczeniem duszy i ciała……
g. Istnieją prawdy matematyczne, których nie da się udowodnić ……
h. Niektórzy ludzie są okropni i źli, a inni są wspaniali……

6) Które z poniższych sformułowań należy zaliczyć do grupy wypowiedzi ontologicznych, epistemologicznych lub etycznych? Wpisz w wolne miejsca właściwe określenia.

a. Istnieją tylko stany rzeczy……
b. Ludzi są z natury dobrzy……
c. Część wypowiedzi językowych nie ma wartości logicznej…….....
d. Człowiek ponosi odpowiedzialność za złe skutki swych czynów…….
e. Duchy nie istnieją……
f. Naprawdę istnieją tylko idee.....
g. Sądy etyczne nie mają wartości poznawczej …….

7) Uzupełnij zdania, które zasłynęły w historii kultury. Obok każdego zdania podaj nazwisko jego autora.

a. ……, więc jestem.
……
b. ……..……..……..… więzieniem dla duszy.
……
c. Kto wie……..…….…….źle nie czyni.
……
d. ……..……..……dwa razy do tej samej rzeki.
……
e. ……..……..jest zgodnością rzeczy z umysłem.
……
f. Wątpię, więc ……
……
g. Człowiek jest miarą……..
……
h. Granice mojego języka są granicami ……
……

II Część logiczno-epistemologiczna

8) Dobierz trzecie zdanie z listy poniżej, tak, by ze zdaniami A) i B) tworzyły poprawne wnioskowanie.

A) Każdy student będzie zamożny.
B) Kalasanty i Marysia są studentami.

a. Ksawery będzie zamożny.
b. Kalasanty będzie zamożny.

c. Kalasanty ukończy studia.
d. Nieprawdą jest, że Marysia będzie bardzo biedna.
e. Kalasanty będzie studentem.

9) Zaznacz, które ze zdań zamieszczonych poniżej jest zgodne ze stanowiskiem sceptycyzmu poznawczego:
   a. przy poznawaniu prawdy trzeba się napracować.
   b. mądrość mogą posiadać jedynie bogowie, człowiekowi pozostaje umiłowanie mądrości.
   c. tylko przy pomocy metody można uniknąć błędu w poznaniu.
   d. Bóg zna prawdę.
   e. Niemożliwe jest posiadanie wiedzy pewnej.

10) Wybierz właściwe zakończenie dla następującego zdania spośród wymienionych możliwości. Logika jest to:
   a. nauka o procesach psychicznych człowieka.
   b. nauka o językowych czynnościach przetwarzania informacji.
   c. aktywność, która poprawia nasze myślenie.
   d. sztuka przekonywania.
   e. metoda, której celem jest osiągnięcie prawdy absolutnej.

11) Dopisz trzecie zdanie tak, by wszystkie trzy reprezentowały znaną regułę poprawnego wnioskowania.
   Każdy człowiek jest mięsożercą.
   Wegetarianin jest człowiekiem.
   Zatem:……
   Wyjaśnij, dlaczego wniosek w tym poprawnym wnioskowaniu jest zdaniem fałszywym:
……
……
……

12) Które z poniższych zdań jest sprzeczne, a które nie jest sprzeczne na gruncie języka polskiego? W wolne miejsce wstaw Tak lub NIE.
   a. Krasnoludki umieją latać……
   b. Widywano okrągłe kwadraty……
   c. Słońce krąży wokół Ziemi……
   d. Matematyk nie umie liczyć……
   e. Jan kłamie i jest szczery……

13) Które z poniższych zdań są prawdziwe, a które fałszywe? Wstaw w wolne miejsce słowa: prawda, fałsz.
   a. Jeśli zero jest większe od jeden, to dwa jest większe od jeden……

b. Warszawa jest stolicą Polski lub jest największym miastem w Chinach……
c. Jeśli kwadrat jest prostokątem, a romb jest równoległobokiem, to przekątne wszystkich wymienionych figur połowią się……..…
d. Jeśli kwadrat jest prostokątem, a romb nie jest równoległobokiem, to przekątne wszystkich wymienionych figur połowią się……
e. Każdy punkt posiada pole wtedy i tylko wtedy gdy każda prosta posiada pole……

III Część metafizyczna

14) Wpisz w wolne miejsca nazwiska myślicieli z listy poniżej, którym można przypisać przedstawione wypowiedzi:

a. „Początkiem rzeczy jest *apeiron*”……
b. „należy przyjąć, że we wszystkim, co jest połączone, znajduje się wiele i różnorodnych części składowych oraz zarodki wszystkich rzeczy”. ……
c. „…uznali za rzecz pewną, że elementy liczb są elementami wszystkich rzeczy istniejących”……
d. „To, co w rzeczach naprawdę istnieje, to tylko atomy i próżnia”……
e. „…arche wszystkich rzeczy istniejących jest powietrze”……

Lista: Protagoras, Anaksymander, Pitagoras, Anaksagoras, Anaksymenes, Demokryt, Sokrates, Tales.

15) Które z poniższych sformułowań trafnie charakteryzują Locke`a pojęcie idei? Podkreśl prawidłowe odpowiedzi. Idee: są wieczne, pochodzą od zmysłów, są zmienne, oddziałują na świat, posiadają byt psychiczny, są konstruowane przez ludzi, są dostępne poznawczo poprzez introspekcję, są ogólne, są niezmienne, są aczasowe, istnieją w trzecim świecie Poppera.

16) Które z następujących określeń charakteryzuje stanowisko materializmu ontologicznego? (podkreśl właściwą odpowiedź)

a. Wszystkie rzeczy są złożeniem materii i formy.
b. Wszystkie byty posiadają status bytów fizykalnych.
c. To, co materialne, jest fenomenem psychicznym.
d. Idee są bytami materialnymi.

17) Które z następujących stwierdzeń wynika ze stanowiska spirytualizmu ontologicznego? (podkreśl właściwą odpowiedź)

a. Atomy są konstrukcjami ducha absolutnego.
b. To, co materialne, jest sposobem pojawiania się tego, co duchowe.
c. Świat składa się z bytów obdarzonych energią witalną.
d. To, co duchowe, jest racjonalne i logiczne.

18) Przyporządkuj z listy zamieszczonej poniżej określenia właściwe dla następujących pojęć.

Lista: przestrzenność, niesamodzielność, wirtualność, momentalność, ustrukturowanie, rozciągłość czasowa, ogólność, tempo, pozaczasowość, indywidualność, niesprzeczność, niesamoistność, to, co opisywane przez zdania.

a. idea…….....
b. rzecz.....
c. własność.....
d. proces.....
e. system.....
f. stan rzeczy……

19) Przyporządkuj każdemu z następujących bytów odpowiednią kategorię ontologiczną z listy poniżej:

a. Jan Paweł II……
b. Wyprawy Krzyżowe……
c. śmierć na stosie Giordano Bruno……
d. Bazylika św. Piotra.....
e. fanatyzm religijny……
f. Zakon Jezuitów.....
g. zapach kadzidła.....
h. stan ekstazy podczas umartwiania się……

Lista: właściwość, jakość zmysłowa, konkret, abstrakt, stan mentalny, zdarzenie, substancja, system, proces, byt fikcjonalny, modalność.

IV Część antropologiczno-etyczna

20) Wybierz, który z zamieszczonych zestawów przedstawia cnoty duszy określone przez Platona:

a. pobożność, rozum, męstwo, umiarkowanie.
b. rozsądek, dobroć, sprawiedliwość, siła.
c. wolność, inteligencja, ciekawość, pamięć.
d. piękno, wytrwałość, odwaga i umiarkowanie.
e. mądrość, odwaga, umiarkowanie i sprawiedliwość.

21) Które z poniższych sformułowań należy zaliczyć do grupy wypowiedzi etycznych, a które do metaetycznych? (wstaw właściwe określenie)

a. Dobro należy szanować……
b. Należy stosować się do norm etycznych……
c. Pojęcie dobra jest nieprecyzyjne……
d. Norma „dobro należy szanować” posiada charakter formalnoetyczny (w sensie kantowskim)……
e. Etyka normatywna przynależy do filozofii…….

22) Wybierz, które z poniższych sformułowań najlepiej charakteryzuje stanowisko fideizmu.

a. Pewne poznanie czegokolwiek nie jest możliwe bez pomocy Bożej.
b. Wiara daje się uzgodnić z rozumem.
c. Podstawową czynnością poznawczą człowieka jest modlitwa.
d. Przekonania religijne są bezwartościowe naukowo.

23) Które z poniższych sformułowań wynika ze stanowiska emotywizmu etycznego (wstaw TAK w wolne miejsce)?

a. Dobro istnieje obiektywnie…….…….
b. Nie można uzasadnić empirycznie słuszności sądów etycznych……
c. Wartości i antywartości moralne stanowią własności czynów.…….
d. Morderstwo jest złe moralnie…….…….

24) Wybierz, które z przedstawionych uzasadnień etycznych jest zgodne z imperatywem kategorycznym Kanta.

a. Nie wolno śmiecić, gdyż za to jest grzywna.
b. Nie wolno pić alkoholu, gdyż szkodzi to zdrowiu.
c. Nie wolno nawracać na wiarę religijną poprzez nagradzanie, gdyż w ten sposób człowieka traktuje się instrumentalnie.
d. Nie wolno zabijać innych ludzi, gdyż jest to niezgodne z przykazaniami boskimi.

25) Wskaż, które z określeń charakteryzuje najlepiej społeczeństwo zamknięte według K. R. Poppera (w miejsce kropek wstaw TAK).

a. Społeczeństwo bez granic państwowych…….……
b. Społeczeństwo, w którym realizowane są wyłącznie projekty polityczne grupy rządzącej…….
c. Wspólnota ludzi wolnych od ograniczeń moralnych…….
d. Wspólnota ludzi, w której zabrania się realizacji projektów obcych kulturowo …….
e. Społeczeństwo, w którym nakazuje się uczestniczenie w manifestacjach państwowych…….
f. Wspólnota ludzi, w której często dyskutuje się tabu społeczne……

KONIEC TESTU

TEST - PÓŁFINAŁ 2010

I Część ogólna

1) Która z następujących chronologii jest prawidłowa? Zaznacz poprawną odpowiedź.
   a. Kant, Platon, Popper, Kierkegaard.
   b. Tales, Platon, Heraklit, Arystoteles.
   c. Kant, Nietzsche, Wittgenstein,Popper.
   d. Arystoteles Anaksymenes, Anaksagoras, Anaksymander.
   e. Platon, św. Augustyn, Nietzsche, Locke.

2) Która z następujących par filozofów jest przykładem relacji: przedstawiciel - stanowisko filozoficzne?
   a. Arystoteles - spirytualizm.
   b. Platon - materializm.
   c. św. Augustyn - iluminizm.
   d. Kant - realizm epistemologiczny.
   e. Kartezjusz - empiryzm genetyczny.

3) Który z niżej wymienionych poglądów filozoficznych akceptował Kartezjusz?
   a. Natywizm.
   b. Materializm.
   c. Fideizm.
   d. Empiryzm genetyczny.
   e. Intelektualizm etyczny.

4) Którego z niżej wymienionych poglądów filozoficznych nie akceptował Platon?
   a. Dualizm metafizyczny.
   b. Hylemorfizm.
   c. Idealizm obiektywny.
   d. Racjonalizm epistemologiczny.
   e. Perfekcjonizm etyczny.

5) Do jakiego języka przynależy następująca wypowiedź: „Bóg nie istnieje”?
   a. Religijnego.
   b. Epistemologicznego.
   c. Metafizycznego.
   d. Semantycznego.
   e. Logicznego.

6) Który z filozofów pisał o przewrocie kopernikańskim?
   a. Wittgenstein.
   b. Kartezjusz.
   c. Kant.

d. Arystoteles.
e. Platon.

7) Wskaż do jakiej dziedziny filozoficznej przynależy następujący problem: „Co czyni nasze wypowiedzi prawdziwymi?”.
   a. Metafizyki.
   b. Estetyki.
   c. Etyki.
   d. Epistemologii.
   e. Historiozofii.

8) Które z określeń najwłaściwiej charakteryzuje metafilozofię?
   a. Rozważania o naturze Boga.
   b. Rozważania o naturze filozofii i filozofowania.
   c. Analiza zagadnienia nieskończoności.
   d. Rozważania nad kryteriami poprawnego myślenia.
   e. Poszukiwanie zasad etycznych.

9) W którym z przykładów niewłaściwie przyporządkowano stanowisko dyscyplinie filozoficznej?
   a. Ascetyzm – etyka.
   b. Wariabilizm – ontologia.
   c. Ateizm – epistemologia.
   d. Materializm – metafizyka.
   e. Empiryzm genetyczny – epistemologia.

10) Do której dyscypliny przynależy następujące pytanie: „Czy piękno ma naturę logiczną?”?
   a. Logiki.
   b. Epistemologii.
   c. Teologii.
   d. Estetyki.
   e. Antropologii.

II Część logiczno-epistemologiczna

11) Który z filozofów uznawany jest za ojca logiki?
   a. Arystoteles.
   b. Tales.
   c. Pitagoras.
   d. Platon.
   e. Zenon z Kition.

12) Które z określeń najwłaściwiej charakteryzuje logikę?

a. Badania nad naturą i mechanizmami funkcjonowania ludzkiego mózgu.
b. Badania nad językowymi systemami przetwarzania informacji.
c. Rozważania nad logiczną naturą świata.
d. Poszukiwania sensu życia.
e. Badania nad początkiem wszechświata.

13) Które z poniższych zdań jest prawdziwe?

a. $2 > 1 \rightarrow 10 > 0$.
b. $2 = 2 + 0$ i $0 > 10$.
c. $0 > 10$ lub $3 > 100$.
d. $[(a + a = 2a) \rightarrow (b + b = 2b)] \rightarrow 0 > 1$.
e. $4-2 = 2 \Leftrightarrow 0 > 10$.

14) Które z poniższych zdań jest fałszywe?

a. Jeśli koty są rybami, to ryby są diabłami.
b. Jeśli Warszawa jest w Polsce i Polska jest w Europie, to Moskwa jest w Rosji lub w USA.
c. Jeśli Wisła jest rzeką, to pływają w niej delfiny.
d. Tokio leży w Japonii lub na Uralu.
e. Liczba punktów w odcinku jest nieskończona.

15) Który z filozofów głosił klasyczną koncepcję prawdy?

a. Protagoras.
b. Kartezjusz.
c. Nietzsche.
d. Arystoteles.
e. Locke.

16) Które ze stwierdzeń uznaje absolutysta epistemologiczny?

a. Istnieje wyróżniony punkt widzenia.
b. Prawda zależy od stanu psychicznego podmiotu.
c. Nie istnieje obiektywna wiedza.
d. Każde zdanie jest obalalne.
e. Sceptycyzm jest uzasadnionym stanowiskiem epistemologicznym.

17) Który z filozofów głosił sceptycyzm metodyczny?

a. Pascal.
b. Kant.
c. Wittgenstein.
d. Kartezjusz.
e. Św. Tomasz.

18) Które z pytań dla uzyskania odpowiedzi wymaga myślenia dedukcyjnego?

a. Czy latem zwykle pada?
b. Czy Aleksander Wielki był wybitnym władcą?
c. Jeśli z p wynika q i z q wynika r, to czy z p wynika r?
d. Czy „Mona Liza" jest kiczem?
e. Czy uczciwość jest opłacalna?

19) W której z sytuacji Jasio stosuje uzasadnienie indukcyjne?

a. Stwierdza, że twierdzenie Pitagorasa jest prawdziwe, bo istnieje jego dowód.
b. Stwierdza, że niektórzy ludzie są śmiertelni, gdyż umarło trzech jego krewnych.
c. Stwierdza, że wszyscy ludzie są śmiertelni, gdyż każda istota żywa jest śmiertelna.
d. Stwierdza, że w poniedziałki zwykle pada, gdyż powiedziała mu o tym wróżka.
e. Stwierdza, że będzie Papieżem, bo miał wieszczy sen.

III Część metafizyczna

20) Kto jest twórcą koncepcji idei?

a. Platon.
b. Leibniz.
c. Św. Tomasz.
d. Popper.
e. Epikur.

21) Który z filozofów uznawał istnienie pozaumysłowego świata idei?

a. Parmenides.
b. Popper.
c. Locke.
d. Nietzsche.
e. Pitagoras.

22) Która z par stanowisk metafizycznych przedstawia poglądy wykluczające się?

a. Materializm – monizm.
b. Ateizm – teizm.
c. Monizm – spirytualizm.
d. Spirytualizm – fenomenalizm.
e. Racjonalizm – empiryzm.

23) Które z poniższych sformułowań trafnie charakteryzuje koncepcję Talesa?

a. Teizm.
b. Mechanicyzm.
c. Hylemorfizm.

d. Finalizm.
e. Hilozoizm.

24) W którym z przykładów właściwie przyporządkowano pojęcie szkole filozoficznej?
a. Perypatetycy – Demiurg.
b. Pitagorejczycy - ogień.
c. Stoicy – pneuma.
d. Sceptycy – nous.
e. Epikurejczycy – logos.

25) Które z poniższych zdań charakteryzuje Boga w koncepcji św. Tomasza?
a. Ukształtował odwiecznie istniejącą materię.
b. Stworzył świat z nicości.
c. Nie ingeruje w losy świata.
d. Jest źródłem zła.
e. Bytuje w ludzkich umysłach.

26) Które z poniższych stwierdzeń zaakceptuje zwolennik *Traktatu logiczno-filozoficznego* Wittgensteina?
a. Świat jest całością rzeczy.
b. Świat nie posiada formy logicznej.
c. Świat jest całością faktów.
d. Świat jest celowy.
e. Świat jest zależny od woli.

IV Część antropologiczno-etyczna

27) Kto napisał *Wyznania*?
a. Św. Tomasz.
b. Arystofanes.
c. Platon.
d. Św. Augustyn.
e. Arystoteles.

28) Dlaczego według Sokratesa należy troszczyć się o duszę?
a. Gdyż należy się doskonalić.
b. Gdyż uzyskuje się w ten sposób uznanie otoczenia.
c. Gdyż dusza jest istotą człowieka.
d. Gdyż skutkuje to profitami materialnymi.
e. Gdyż prowadzi to do życia wiecznego.

29) Które z określeń najlepiej charakteryzuje Sokratejskiego *dajmoniona*?
a. Rozum.
b. Karzące bóstwo.

c. Sumienie przeduczynkowe.
d. Sumienie pouczynkowe.
e. Wyrzuty sumienia.

30) Które z określeń najlepiej charakteryzuje ideał nadczłowieka?
a. Chrześcijański asceta.
b. Nałogowy hedonista.
c. Hipokryta.
d. Twórczy artysta wolny od wszelkich konwencji i norm.
e. Tyran uwielbiający przemoc.

31) Które z poniższych uzasadnień zakazu kradzieży jest zgodne z imperatywem kategorycznym Kanta?
a. Nie wolno kraść, gdyż kradzież wywołuje cierpienie.
b. Nie wolno kraść, gdyż kradzież zwykle jest karana.
c. Nie wolno kraść, gdyż upowszechnienie kradzieży jest szkodliwe społecznie.
d. Nie wolno kraść, gdyż popada się w nałóg kradzieży.
e. Nie wolno kraść, gdyż Budda nie kradł.

V Część estetyczna

32) Obrazy przedstawiające sceny z życia codziennego to rodzaj malarstwa:
a. manierystycznego.
b. pejzażowego.
c. portretowego.
d. rodzajowego.
e. sakralnego.

33) Wybierz właściwe przyporządkowanie twórcy kierunkowi w sztuce:.
a. Kubizm – Picasso.
b. Realizm – Van Gogh.
c. Manieryzm – Matejko.
d. Impresjonizm – Rembrandt.
e. Ekspresjonizm– Maksymilian Gierymski.

34) Jan Matejko tworzący w okresie realizmu w sztuce zasłynął przede wszystkim obrazami ukazującymi:
a. martwe natury.
b. postacie.
c. obyczaje szlacheckie.
d. piękno przyrody.
e. historię Polski.

35) Rococo to styl w sztuce, który pojawił się po:

a. klasycyzmie.
b. gotyku.
c. renesansie.
d. baroku.
e. antyku.

KONIEC TESTU

VIII GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2012

TEST – ETAP SZKOLNY 2012

1) Przyporządkuj pytaniom filozoficznym dziedziny filozofii.
   Lista: logika, epistemologia, metaetyka, ontologia, estetyka

Pytania filozoficzne	Dziedziny filozofii
Jakie jest znaczenie terminów moralnych?	
Co istnieje?	
Jakie są kryteria poznania?	
Jaka jest natura piękna?	
Co głosi zasada niesprzeczności?	

2) Podaj autorów poniższych dzieł filozoficznych.
   a. *Tako rzecze Zaratustra*……..……
   b. *Badania dotyczące rozumu ludzkiego*……..……..
   c. *Krytyka praktycznego rozumu*…….……
   d. *Rozprawa o metodzie*.....
   e. *Fenomenologia ducha*……..…….…….

3) Podkreśl przykłady, w którym właściwie przyporządkowano pojęcie szkole filozoficznej: A) arystotelicy – forma i substancja, B) sceptycy – idee, C) pitagorejczycy – liczba, D) stoicy – *pneuma*, E) hedoniści – przyjemność, F) epikurejczycy – Demiurg, G) platonicy – wątpienie, H) sofiści – atomy.

4) Uzupełnij tabelkę.
   Lista: Sokrates, Arystoteles, John Locke, Pascal, George Berkeley, Immanuel Kant, Ludwig Wittgenstein.

Zdanie/wyrażenie	Filozof
Esse est percipi	
„…masz traktować człowieka jako cel sam w sobie, a nie tylko środek do celu”.	
„Granice mojego języka są granicami mojego świata”.	
„Człowiek jest tylko trzciną najwątlejszą w przyrodzie, ale trzciną myślącą”.	

„Człowiek jest z natury zwierzęciem politycznym”.	
„Wiem, że nic nie wiem”.	
Tabula rasa	

5) Podkreśl pojęcia, które według Arystotelesa stanowią cnoty etyczne.
Lista: intelekt, przyjaźń, hojność, rozsądek, odwaga, mądrość, męstwo, prawda

6) Przyporządkuj poniższym filozofom jeden pogląd etyczny z listy.
Lista: etyka umowy społecznej, konsekwencjalizm, teoria sprawiedliwości, formalizm etyczny, etyka „złotego środka”, teoria uprawnień
   a. John Locke……
   b. Arystoteles.....
   c. John Stuart Mill.....
   d. Immanuel Kant.....
   e. John Rawls.....
   f. Jaques Rousseau……

7) Zaznacz, które z poniższych zdań są zgodne z utylitaryzmem.
   a. Wystarczającą sankcją moralną jest ukazanie cierpienia i rozczarowania.
   b. Postępuj tak, aby maksyma twego postępowania mogła stać się powszechnym prawem.
   c. Należy przyczyniać się do jak największego szczęścia jak największej liczby ludzi.
   d. Autonomia jednostki jest najwyższą wartością, chronioną przez jej uprawnienia.
   e. Tylko konsekwencje czynu mają znaczenie przy określaniu jego wartości.
   f. Cnota jest doskonałością samą w sobie i sama w sobie nagrodą.
   g. Korzystna dla wszystkich umowa jest podstawą obowiązków moralnych.

8) Czy relatywizm może stanowić zagrożenie dla etyki? Krótko uzasadnij odpowiedź.
……
……
……

9) Podkreśl pojęcia charakterystyczne dla myśli renesansowej.
Lista: wolność, cierpienie, poświęcenie, solipsyzm, liberalizm, antropocentryzm, godność ludzka, humanizm, panteizm, idealizm transcendentalny.

10) Wyjaśnij w kilku zdaniach, co oznaczało stwierdzenie J.-P. Sartre'a, że „piekło to inni".

……
……
……

11) Zygmunt Freud dzielił osobowość na trzy warstwy: id, ego i superego. Przyporządkuj warstwom psychiki człowieka ich charakterystykę.

Ego	A) Warstwa pośrednia
	B) Popędy, instynkty
Id	C) Jaźń świadoma
	D) Pozostaje w konflikcie z superego
	E) Podstawa wyższego życia kulturalnego i społecznego
Superego	F) Sfera pozarozumowa

12) Na czym polega miłość według Ericha Fromma? (więcej niż jedna odpowiedź jest poprawna)

a. Byciu kochanym.
b. Miłość jest sztuką (*techne*).
c. Należy szanować odmienność kochanej osoby, umożliwić jej rozwój indywidualny.
d. Miłość jest tylko praktyką, teoria miłości nie jest potrzebna do jej zrozumienia.
e. Powinno się jak najlepiej poznać kochaną osobę.

13) Z którymi z poniższych stwierdzeń zgodziłby się: Platon (P), Arystoteles (A) a z którymi żaden z nich (Ż)?

a. Dusza jest prosta i niepodzielna……
b. Istnieją tylko jednostkowe rzeczy……
c. Byt jest ogólny i niezmienny……
d. Pojęcia to tylko dźwięki……
e. Forma (idea) jest tyko własnością bytu.....
f. Rzeczywistość dzieli się na świat idealny i materialny……
g. Pojęcia nie istnieją niezależnie ……
h. Świat materialny to tylko cienie idei……

14) Przeczytaj następujący fragment i odpowiedz na pytania:

Anaksymander, syn Praksjadesa z Miletu, głosił, że początkiem [arché] i tworzywem tego, co jest, jest bezkres [apeiron], i pierwszy wprowadził samą nazwę arché. Powiada, że arché to nie woda ani żadne inne z uznawanych tworzyw, ale jakiś

różny od nich bezkres, z którego powstają wszystkie światy i zawarty w każdym z nich ład [kosmos]...

a. Jakie są znaczenia pojęcia *arché*? A) początek, B) natura, C) zasada, D) rozum.
b. Dla Anaksymandra *arché* to *apeiron*, czyli bezkres. Co stanowiło *arché* dla poniższych filozofów starożytnej Grecji?

   Lista: ogień, ziemia, liczba, powietrze, woda.

   i. Tales z Miletu .....
   ii. Anaksymenes z Miletu .....
   iii. Heraklit z Efezu .....
   iv. Pitagoras .....
c. Dla starożytnych Greków słowo „kosmos" oznaczało zarówno świat, jak i ład. Przyporządkuj filozofom poglądy na temat kosmosu.

Heraklit z Efezu	A) „Początkiem rzeczy są atomy i próżnia. Wszystko inne jest tylko mniemaniem".
	B) „... byt nie jest stworzony ani zniszczalny, że jest jeden, jednolity i nieograniczony…"
Demokryt z Abdery	C) „Nie można dwa razy wejść do tej samej rzeki, bo już inne napłynęły w nią wody".
	D) „...byt jest, bo jest to, co jest, nie zaś to, co nie jest".
Parmenides z Elei	E) „Przeciwieństwa się godzą, a z różnych dźwięków powstaje najpiękniejsza harmonia"

15) Przyporządkuj filozofom stanowiska metafizyczne (dopuszczalna jest więcej niż jedna odpowiedź).

Spinoza	hylemorfizm
Kartezjusz	teoria monad
Leibniz	dualizm
Heraklit	monizm
Hobbes	atomizm
Arystoteles	mechanicyzm
La Mettrie	panteizm
Demokryt	wariabilizm

16) Przeczytaj fragment *Medytacji* Kartezjusza i odpowiedz na pytania: „...mam ciało, z którym jestem bardzo ściśle związany, to jednak (...) mam jasną i wyraźną ideę siebie samego, jako czegoś będącego wyłącznie czymś myślącym...”.

a. Jak nazywa się opisany przez Kartezjusza problem filozoficzny?
……

b. Jak filozofowie nowożytni odpowiedzieli na postawiony przez Kartezjusza problem? Przyporządkuj tezom stanowiska i ich przedstawicieli (jeden filozof może reprezentować więcej niż jedno stanowisko).
Lista: skrajny empiryzm, harmonia przedustawna, spirytualizm, okazjonalizm, materializm, paralelizm
Lista: Spinoza, Hobbes, Malebranche, Hume, Berkeley, Leibniz

Teza	Stanowisko	Filozof
Istnieją tylko substancje cielesne.		
Porządek myśli i ciała odpowiadają sobie nawzajem, ponieważ są przejawem tej samej substancji.		
Myśl oddziałuje na materię tylko za pośrednictwem Boga.		
Zgodność duszy i ciała jest możliwa, ponieważ Bóg na początku ustanowił prawa, wedle których działają.		
Nie istnieją substancje. Umysł to tylko wiązka postrzeżeń.		
Istnieją tylko substancje duchowe.		

17) Przyporządkuj poniższym filozofom odpowiednie koncepcje prawdy.
Lista: Tarski, Descartes, Bradley, Arystoteles, James

a. Klasyczna koncepcja prawdy: ……
b. Koherencyjna koncepcja prawdy: ……..…
c. Oczywistościowa koncepcja prawdy: ……
d. Pragmatyczna koncepcja prawdy: …….

18) Wybierz, jakie zagadnienie opisuje poniższa historia.
Człowiek o nazwisku Smith ma mocne podstawy do sądzenia, że jego sąsiad Jones posiada samochód marki ford, ponieważ jak daleko Smith sięga pamięcią, Jones zawsze miał forda, ostatnio podwiózł go fordem i trzyma forda w garażu. Smith ma także innego znajomego, Browna, o którego aktualnym miejscu pobytu nic nie wie.

Znając jednak logiczne własności spójnika alternatywy, Smith stwierdza z przekonaniem, że Jones posiada forda lub Brown jest w Barcelonie. Zdarza się jednak tak, że Jones nie posiada aktualnie forda i jeździ fordem wypożyczonym, a Brown jest akurat w Barcelonie. W tym przypadku Smith ma prawdziwe uzasadnione przekonanie, ale czy Smith posiada wiedzę?

a. Paradoks kłamcy.
b. Spór realizm-idealizm.
c. Problem Gettiera.
d. Błąd naturalistyczny.

19) Wybierz, które z poniższych stwierdzeń opisuje sceptycyzm umiarkowany.

a. Nie ma prawdy absolutnej.
b. Nie jesteśmy w stanie dowiedzieć się, czy istnieje prawda.
c. Nie wiemy, czy poznawany świat jest takim, jakim go poznajemy.
d. Rzeczywistość jest taka, jaką ją poznajemy.

20) Przyporządkuj stanowiska epistemologiczne poniższym stwierdzeniom.

Lista: natywizm, racjonalizm, empiryzm skrajny, aprioryzm skrajny, irracjonalizm

a. Wszelkie uzasadnione twierdzenie musi opierać się pośrednio lub bezpośrednio na doświadczeniu…….……
b. Tylko rozum dostarcza prawdziwej wiedzy o świecie……..
c. Idee (pojęcia) są wrodzone……
d. Wartościowe jest tylko poznanie intelektualne, intersubiektywne, komunikowalne…….……
e. Poznanie nie musi być intersubiektywne……..

21) Mamy następujące wnioskowanie: jeśli Kasia je szpinak na obiad, to przez cały dzień chodzi zła. Wczoraj cały dzień chodziła zła, więc pewnie jadła szpinak na obiad.

a. Wskaż wniosek i przesłanki tego wnioskowania.
   i. Przesłanki:
   .....
   ii. Wniosek:
   .....
b. Wybierz, jakiego rodzaju jest to wnioskowanie: A) indukcyjne, B) redukcyjne, D) dedukcyjne, C) abdukcyjne.
c. Czy jest to wnioskowanie niezawodne? Krótko uzasadnij.

.....
.....

d. Przyporządkuj zdaniu jego budowę.

Przykład zdania	**Budowa**

Przykład zdania	Budowa
Albo idę do kina albo do teatru.	koniunkcyjna
Jeśli pada śnieg, to ludziom marzną nosy.	dysjunkcyjna
Pójdę do kina lub do teatru.	alternatywna
Chodzę do kina wtedy i tylko wtedy, gdy nie ma tam dużo ludzi.	implikacyjna
Lubię chodzić do kina i do teatru.	równoważnościowa

22) Zdanie zbudowane alternatywnie jest fałszywe, gdy:
   a. tylko jeden z członów jest fałszywy.
   b. oba człony są fałszywe.
   c. oba człony są prawdziwe.

23) Wskaż błędy logiczne.
Lista: ekwiwokacja, regres w nieskończoność, błędne koło, przesunięcie kategorialne, *ignotum per ignotum*, *non sequitur*
   a. Co to jest dom? Jest to budynek przeznaczony do zamieszkania. Czym jest budynek? Obiektem składającym się z dachu i fundamentów? Czym jest dach? etc. ……
   b. Jeśli chcesz wiedzieć, czym jest zło, spójrz na te wszystkie niegodziwe uczynki, jakie popełniają ludzi: ……
   c. Nauki społeczne to nauki zajmujące się społeczeństwem: ……
   d. Mickiewicz wielkim poetą był, bo tworzył arcydzieła, które były wyjątkowe, bo napisane przez wielkiego poetę: ……
   e. Każda ruda kobieta jest wredna. Kasia jest wredna, więc musi być ruda: ……..
   f. Zamki zazwyczaj były ogromnymi konstrukcjami a mój zamek w drzwiach jest mały……

KONIEC TESTU

TEST – PÓŁFINAŁ 2012

1) Metoda maieutyczna, którą posługiwał się Sokrates polega na:
   a. doprowadzaniu do absurdu tez przeciwnika.
   b. zdobywaniu wiedzy metodą empiryczną.
   c. wspólnym szukaniu wiedzy poprzez umiejętne stawianie pytań.
   d. dyskusji opartej na ironicznym przyjęciu poglądów przeciwnika i ich krytyce.

2) Przeczytaj uważnie poniższy fragment i odpowiedz na pytania.
   Załóżmy zatem, że umysł jest, jak się to mówi, czystą kartą [tabula rasa], nie zapisaną żadnymi znakami, że nie ma on idei; jak dochodzi do tego, że je zdobywa? Skąd ten ogromny zapas obrazów, niemal nieskończenie różnorodnych, którymi nieustannie czynna, nieograniczona wyobraźnia ludzka zapełniła umysł? Skąd bierze się w umyśle cały materiał dla rozumu i wiedzy? Odpowiadam na to jednym słowem: z doświadczenia; na nim oparta jest cała nasza wiedza i z niego ostatecznie się wyprowadza […] zmysły nasze, zwrócone ku poszczególnym przedmiotom zmysłowym, dostarczają umysłowi różnorakich postrzeżeń rzeczy, zależnie od tego, jak te rzeczy na różne sposoby działają na nie; tak dochodzimy do idei żółtości i białości, tego, co gorące i zimne, co miękkie i twarde, co gorzkie i słodkie, oraz do wszystkich tych, które nazywamy jakościami zmysłowymi.

   a. Wskaż nazwisko autora powyższego tekstu oraz podkreśl w tekście charakterystyczny dla jego poglądów cytat.
      ……
   b. Sformułuj pytanie, na które tekst stanowi odpowiedź.
      ……
   c. Dziedzina filozofii, która stara się na to pytanie odpowiedzieć to:
      i. etyka
      ii. epistemologia
      iii. ontologia
      iv. filozofia kultury.
   d. Przedstaw główną tezę tekstu.
      ……
      ……
   e. Podaj nazwisko filozofa, którego teza była przeciwstawna do poglądów autora oraz dwa argumenty na uzasadnienie swojego wyboru.
      ……
      ……
      ……
      ……
   f. Sformułuj własne stanowisko w problemie poruszanym przez autora powyższego tekstu: podaj tezę oraz dwa argumenty na jej poparcie.

……
……
……

3) David Hume i George Berkeley reprezentują w filozofii nurt nazywany:
   a. aprioryzmem.
   b. atomizmem.
   c. empiryzmem.
   d. idealizmem transcendentalnym.

4) Podkreśl pojęcia lub twierdzenia charakterystyczne dla filozofii Immanuela Kanta. **Lista:** A) utylitaryzm, B) „postępuj wedle takiej maksymy, co do której chcesz, by stała się prawem powszechnym”, C) filozofia scholastyczna, D) „istnieć to być postrzeganym”, E) „traktuj człowieka jako cel sam w sobie, nie jako środek do celu”, F) fenomeny i noumeny, G) filozofia jest w służbie teologii, H) idealizm transcendentalny.

5) Oto przykładowe próby wyjaśnienia, czym jest Nessie, legendarny potwór zamieszkujący jezioro Loch Ness:
   a. Nessie jest nieznanym gatunkiem zwierzęcia.
   b. Ludzie brali falę na wodzie za potwora.
   c. Nessie jest ostatnim (wciąż żyjącym) dinozaurem.
   d. Nessie jest wyjątkowym okazem węgorza (kilkukrotnie większym od normalnego przedstawiciela tego gatunku).

   Kierując się zasadą brzytwy Ockhama, wybierz jedno z powyższych rozwiązań. Wybór uzasadnij przedstawiając dwa argumenty.

……
……
……
……

6) Pogląd, wedle którego przedmioty poznania są zewnętrzne wobec poznającego oraz istnieją naprawdę nosi nazwę:
   a. idealizmu.
   b. sceptycyzmu.
   c. racjonalizmu.
   d. realizmu.

7) Jakie cechy mogą według Fryderyka Nietzschego osłabiać „wolę mocy”?
   a. Twórczość, kreatywność.
   b. Resentyment.
   c. Pokora.
   d. Odwaga.

8) Przeczytaj uważnie fragment *Utylitaryzmu* Johna Stuarta Milla i odpowiedz na pytania.

Nauka, która przyjmuje jako podstawę moralności użyteczność, czyli zasadę największego szczęścia, głosi, że czyny są dobre, jeżeli przyczyniają się do szczęścia, złe, jeżeli przyczyniają się do czegoś przeciwnego. Przez szczęście rozumie się przyjemność i brak cierpienia; przez nieszczęście - cierpienie i brak przyjemności. Ażeby przedstawić jasno kryterium moralne sformułowane przez tę teorię, wiele należałoby jeszcze powiedzieć, a zwłaszcza, co się rozumie przez przyjemność, przykrość i na ile tę sprawę można zostawić otwartą. Te dodatkowe wyjaśnienia nie wpływają jednak na teorię życia, na której opiera się teoria moralności, mianowicie na teorię głoszącą, że przyjemność i brak cierpienia są jedynymi rzeczami pożądanymi jako cele i że wszystko, co pożądane (a jest tego równie dużo w systemie utylitarystycznym, jak w każdym innym), jest pożądane bądź dlatego, że samo jest przyjemne, bądź dlatego, że stanowi środek zapewnienia przyjemności i zapobiegania cierpieniu. [...] Zgodnie z powyższa interpretacją zasady najwyższego szczęścia, celem ostatecznym, ze względu na który pożądane są wszystkie inne rzeczy (zarówno wtedy, gdy bierzemy pod uwagę nasze własne dobro, jak i cudze) jest istnienie jak najbardziej wolne od cierpień i jak najbardziej bogate w przyjemności, zarówno pod względem jakościowym jak i ilościowym, przy czym o jakości tych ostatnich i o ważeniu jej na szali w stosunku do ilości decyduje głos tych, którzy są do tych porównań najbardziej powołani, zarówno przez swój zasób doświadczeń jak przez swoje wdrożenie do samoobserwacji. Skoro to stanowi - zdaniem utylitarystów - cel ludzkiego działania, stanowi także z konieczności i sprawdzian tego, co moralne; moralność bowiem można odpowiednio zdefiniować jako zespół takich reguł i przepisów ludzkiego postępowania, których przestrzeganie zapewniłoby w największym stopniu opisane wyżej istnienie nie tylko całej ludzkości lecz w miarę możliwości wszystkim istotom czującym. (Źródło: J.S. Mill, *Utylitaryzm. O wolności*, Warszawa 1959)

a. Co według Milla decyduje o tym, że jedne czyny są lepsze od innych?

……

……

b. Rysunek przedstawia „dylemat wagonika”. Osoba trzymająca dźwignię stoi przed wyborem: albo zmienić tor jazdy pojazdu i spowodować tym samym śmierć jednej osoby a ocalenie pięciu albo pozwolić wagonikowi jechać na wprost. Spróbuj sformułować stanowisko, jakie w tej kwestii zająłby Mill. Uzasadnij swoją odpowiedź podając dwa argumenty.

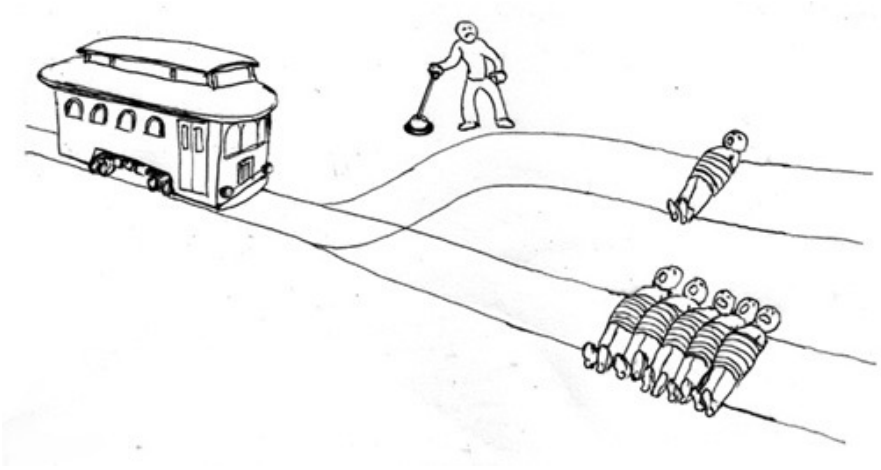

……
……
……

c. Podaj przykład poglądu etycznego, który jest przeciwieństwem lub stanowiskiem krytycznym wobec utylitaryzmu. Wypowiedź uzasadnij podając dwa argumenty.

……
……
……
……
……

9) Blaise Pascal przeprowadził rozumowanie, które miało na celu udowodnienie, że bardziej opłaca się wierzyć niż nie wierzyć w Boga. Dokonując bilansu zysku i strat, Pascal doszedł do wniosku, że warto wierzyć w Boga a nie warto w niego nie wierzyć zarówno przy założeniu, że istnieje, jak i przy założeniu, że nie istnieje. Przyjrzyj się rozumowaniu Pascala przedstawionemu w tabelce i zastanów się, czy filozof uwzględnił na pewno wszystkie możliwości i czy nie popełnił błędu w swoim rozumowaniu. Uzasadnij swoje stanowisko podając dwa argumenty.

	Bóg jest.	Boga nie ma.
Wierzę w Boga.	**Zysk:** życie wieczne w szczęściu oraz życie doczesne w zgodzie z moralnością ustanowioną przez Boga **Strata:** brak przyjemności w życiu doczesnym	**Zysk:** życie doczesne w zgodzie z moralnością ustanowioną przez Boga **Strata:** brak przyjemności w życiu doczesnym

Nie wierzę w Boga.	**Zysk:** przyjemność w życiu doczesnym **Strata:** brak życia wiecznego albo wieczne życie w cierpieniu	**Zysk:** przyjemność w życiu doczesnym **Strata:** brak życia w zgodzie z moralnością ustanowioną przez Boga

……
……
……

11) Wybierz, w wyniku jakiego procesu Kartezjusz doszedł do tezy *cogito ergo sum* („myślę, więc jestem”)?
   a. Wnioskowania indukcyjnego.
   b. Metodycznego wątpienia.
   c. Rzeczywistego wątpienia
   d. Hermeneutycznego sposobu rozumienia.

KONIEC TESTU

PYTANIA - FINAŁ 2012

Epistemologia

1) Podaj klasyczną definicję prawdy i przedstaw do niej przynajmniej dwa zarzuty.
2) Czym jest sceptycyzm i czy można go odeprzeć?
3) Wskaż na istotne różnice między stanowiskami racjonalizmu i empiryzmu w teorii poznania.
4) Na czym polega problem Gettiera? Omów na przykładzie.
5) Scharakteryzuj pojęcie realizmu epistemologicznego
6) Wymień i krótko omów przynajmniej dwie nieklasyczne definicje prawdy.
7) Kto był twórcą pragmatycznej teorii prawdy? Podaj jej definicję, omów wady i zalety.
8) Scharakteryzuj pojęcie idealizmu transcendentalnego Kanta.
9) Podaj różnice między relatywizmem i sceptycyzmem.

Etyka

1) Omów koncepcję złotego środka Arystotelesa.
2) Hedonizm Arystypa a hedonizm Epikura - wskaż na różnice i podobieństwa w poglądach filozofów.
3) Czego dotyczy spór o aborcję? - omów przynajmniej dwa przykłady źródeł tego sporu.
4) Kim wolałbyś być: niewzruszonym stoikiem czy surowym cynikiem? - odpowiedź uzasadnij.
5) Czym jest imperatyw kategoryczny Kanta? Wyjaśnij na przykładzie.
6) Jak J.S. Mill zdefiniowałby czyn etycznie słuszny? Podaj przykład czynów słusznych i niesłusznych z perspektywy utylitaryzmu.
7) Na czym polega współczesny spór o prawa/interesy zwierząt?
8) Na czym polega koncepcja umowy społecznej?

Pytania ogólne

1) Dylemat wagonika - czego dotyczy i jakie są próby jego rozwiązania?
2) Co to jest *cogito ergo sum* i jakie ma znaczenie dla systemu Kartezjusza?
3) Czy według Locke'a posiadamy wiedzę wrodzoną? - odpowiedź uzasadnij.
4) Czy żółw jest w stanie przegonić Achillesa? - co nam chciał przekazać Zenon z Elei?
5) Czy komputer może mieć umysł? - argument „chińskiego pokoju" Searle'a.
6) Czy wszyscy żyjemy w Matrixie? - metafora mózgu w pojemniku Putnama.
7) Kiedy powinniśmy stosować brzytwę Ockhama?
8) Co oznacza stwierdzenie „wiem, że nic nie wiem"? Czy to znaczy, że Sokrates był sceptykiem?
9) Na czym polega zakład Pascala? Czy przekonałby niewierzącego?

Ontologia

1) Jak rozumiesz metaforę jaskini Platona?
2) Jak istnieją pojęcia? (spór o uniwersalia)
3) Czym jest monada i jak funkcjonują w świecie?

4) Porównaj stanowisko spirytualizmu i materializmu. Jakie są słabości tych stanowisk?
5) Przedstaw dowód Anzelma. Czy przekonałby niewierzącego?
6) Na czym polegał arystotelesowski podział na formę i materię?
7) Wyjaśnij pojęcie dualizmu na przykładzie Kartezjusza.
8) Na czym polega problem relacji dusza – ciało?
9) Opisz spór między Platonem a Arystotelesem – za którym stanowiskiem się opowiadasz?

Filozofia człowieka

1) Czy Syzyf według Camusa był szczęśliwy? Podaj przykład współczesnego Syzyfa.
2) Co Sartre rozumiał przez pojęcie „piekło to inni”?
3) Czym jest wola mocy według Nietzschego?
4) Co to znaczy, że człowiek jest trzciną myślącą? – scharakteryzuj myśl Pascala.
5) Czy Schopenhauer był pesymistą?
6) Czy Jezus Chrystus był nadczłowiekiem według Nietzschego?
7) Czy samobójstwo jest wyjściem z absurdu egzystencji według Camus?
8) Scharakteryzuj „człowieka renesansu”.
9) Co odkrywa się w przeżyciu mdłości według Sartre’a?

IX GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2013

TEST – PÓŁFINAŁ 2013

1) Przeczytaj uważnie poniższy dialog i odpowiedz na pytania:

A: *Zobacz! Oto ludzie są niby w podziemnym pomieszczeniu na kształt jaskini. Do groty prowadzi od góry wejście zwrócone ku światłu, szerokie na całą szerokość jaskini. W niej oni siedzą od dziecięcych lat w kajdanach - przykute mają nogi i szyje tak, że trwają na miejscu i patrzą tylko przed siebie - okowy nie pozwalają im obracać głów. Z góry i z daleka pada na nich światło ognia, który się pali za ich plecami, a pomiędzy ogniem i ludźmi przykutymi biegnie górą ścieżka, wzdłuż której widzisz murek zbudowany równolegle do niej, podobnie jak u kuglarzy przed publicznością stoi przepierzenie, nad którym oni pokazują swoje sztuczki. Więc zobacz, jak wzdłuż tego murku ludzie noszą różnorodne wytwory, które sterczą ponad murek; i posągi, i inne zwierzęta z kamienia i z drzewa, i wykonane rozmaicie i oczywiście jedni z tych, co je noszą, wydają głosy, a drudzy milczą.*

B: *Dziwny obraz opisujesz i kajdaniarzy osobliwych.*

A: *Podobnych do nas. Bo przede wszystkim czy myślisz, że tacy ludzie mogliby z siebie samych i z siebie nawzajem widzieć cokolwiek innego oprócz cieni, które ogień rzucana przeciwległą ścianę jaskini?*

B: *Jakimże sposobem, gdyby całe życie nie mógł żaden głową poruszyć?*

A: *Więc w ogóle ci ludzie tam nie co innego braliby za prawdę, jak tylko cienie pewnych wytworów.*

B: *Bezwarunkowo i nieuchronnie.*

A: *[...] ile razy by ktoś został wyzwolony i musiałby zaraz wstać i obrócić szyję, i iść, i patrzeć w światło, cierpiałby robiąc to wszystko, a tak by mu w oczach migotało, że nie mógłby patrzeć na te rzeczy, których cienie poprzednio oglądał. Jak myślisz, co on by powiedział, gdyby mu ktoś mówił, że przedtem oglądał ni to, ni owo, a teraz coś bliższego bytu, że zwrócił się do czegoś, co bardziej istnieje niż tamto, więc teraz widzi słuszniej; i gdyby mu ktoś teraz pokazywał każdego z przechodzących i pytaniami go zmuszał, niech powie, co to jest. Czy nie myślisz, że ten by może był w kłopocie i myślałby, że to, co przedtem wdział, prawdziwsze jest od tego, co mu teraz pokazują?*

B: *Z pewnością.*

A: *A gdyby go ktoś gwałtem stamtąd pod górę wyciągał po kamieniach i stromiznach ku wyjściu i nie puściłby go prędzej, aż by go wywlókł na światło słońca, to czy on by nie cierpiał i nie skarżyłby się i nie gniewał, że go wloką, a gdyby na światło wyszedł, to miałby oczy pełne blasku i nie mógłby widzieć ani jednej z tych rzeczy, o których by mu teraz mówiono, że są prawdziwe?*

B: *No nie - tak nagle przecież.*

A: *I myślę, że musiałby się przyzwyczajać, gdyby miał widzieć to, co na górze. Naprzód by mu najłatwiej było dojrzeć cienie, potem w wodach odbicia ludzi i innych przedmiotów, ciała niebieskie i niebo samo po nocy łatwiej by mógł oglądać patrząc na światło gwiazd i księżyca, niż po dniu widzieć słońce i światło słoneczne. Dopiero na końcu, myślę, mógłby patrzeć w słońce; nie na jego odbicie w wodach i nie mieć go tam, gdzie ono nie jest u*

siebie, ale słońce samo w sobie i na swoim miejscu mógłby dojrzeć i mógłby oglądać, jakie ono jest.

a. Kto jest autorem powyższego tekstu?

……

b. Sformułuj pytanie, na które tekst stanowi odpowiedź.

……

c. Dziedzina filozofii, która stara się na to pytanie odpowiedzieć to:
   i. etyka,
   ii. epistemologia,
   iii. estetyka,
   iv. filozofia kultury.

d. W nawiązaniu do tekstu wyjaśnij następujące metafory:
   i. „kajdaniarze” ……..
   ii. „cienie” …….
   iii. „słońce” ……

e. Na podstawie tekstu oraz własnej wiedzy o filozofii autora, podaj trzy różnice pomiędzy poznaniem „cieni” a poznaniem idealnym.

……
……
……
……
……
……

f. Wyjaśnij, co symbolizują „kajdany”.

……
……
……

g. W nawiązaniu do koncepcji autora, wskaż źródło naszej wiedzy o świecie, np. skąd wiesz, że rzecz, na której piszesz test i rzeczy, na których piszą test Twoi koledzy są wszystkie ławkami.

……
……
……

2) Wyjaśnij, dlaczego Zenon z Elei uważał, że Achilles nie dogoni żółwia.

……
……
……

3) Co to znaczy, że nasze przekonania są prawdziwe? Przyporządkuj teorię prawdy jej definicji.

Klasyczna teoria prawdy	Przekonanie jest prawdziwe, jeśli ujmujemy je jasno i wyraźnie.
Oczywistościowa teoria prawdy	Przekonanie jest prawdziwe, jeśli jest zgodne z rzeczywistością.
Pragmatyczna teoria prawdy	Przekonanie jest prawdziwe, jeśli jest spójne z innymi naszymi przekonaniami.
Koherencyjna teoria prawdy	Przekonanie jest prawdziwe, jeśli jest użyteczne.

4) W umyśle nie ma pojęć wrodzonych, jest on niezapisaną kartą, którą wypełniają postrzeżenia – ten pogląd przypisywany jest:
   a. Kantowi,
   b. Locke'owi,
   c. Kartezjuszowi,
   d. Pascalowi.

5) Wyjaśnij, na czym polega różnica pomiędzy sceptykiem a relatywistą.

……
……
……

6) Podkreśl, które z podanych cech charakteru są zgodne z zasadą złotego środka Arystotelesa.
   Lista: odwaga, brawura, tchórzostwo, skromność, skąpstwo, rozrzutność, oszczędność, cierpliwość, lenistwo.

7) Zaznacz, które z poniższych stwierdzeń dotyczy zakładu Pascala.
   a. Zakład miał stanowić dowód na istnienie Boga;
   b. Zakład miał wykazać, że człowiek jest trzciną myślącą;
   c. Zakład miał przekonać ateistów do wiary.

8) Podaj cztery cechy osoby dogmatycznej.

……
……

9) Wyjaśnij, jak rozumiesz następujące stwierdzenie: „Nikt rozmyślnie nie wybiera zła”.

……
……
……

10) Którą drogę do szczęścia byś wybrał: upartego cynika czy rozważnego epikurejczyka? Odpowiedź uzasadnij wskazując na najważniejsze cechy danej filozofii.

……
……
……

11) Przeczytaj poniższy fragment i odpowiedz na pytania.

Przypuśćmy jednak, że istniałoby coś, czego istnienie samo w sobie posiada bezwzględną wartość, a co jako cel sam w sobie mogłoby tworzyć podstawę pewnych praw; w takim razie w tym i tylko w tym leżałaby podstawa (grunt) możliwego kategorycznego imperatywu, tj. praktycznego prawa. Twierdzę oto: człowiek i w ogóle każda istota rozumna istnieje, jako cel sam w sobie, nie tylko jako środek, którego by ta lub owa wola mogła używać wedle swego upodobania, lecz musi być uważany zarazem za cel zawsze, we wszystkich swych czynach, odnoszących się tak do niego samego, jak też do innych istot rozumnych.[…] Same skłonności jako źródła potrzeb nie mają żadnej bezwzględnej wartości, tak aby ich sobie życzyć, ale nawet musi być powszechnym życzeniem każdej istoty rozumnej, żeby się od nich zupełnie uwolnić.[…] To, co istnieje, a czego istnienie zależy nie od naszej woli, ale od przyrody, ma mimo to – o ile jest czymś pozbawionym rozumu- tylko względną wartość, a to jako środek, i zwie się dlatego rzeczą; natomiast istoty rozumne nazywamy osobami, ponieważ już ich natura wyróżnia je jako cele same w sobie, tj. jako coś, czego nie należy używać jako środka, a więc o tyle ogranicza wszelką dowolność (i jest przedmiotem szacunku). (Źródło: Immanuel Kant, *Uzasadnienie metafizyki moralności*)

a. Podaj warunek bycia podmiotem moralnym (celem samym w sobie) według Kanta.

……

b. Wyjaśnij różnicę pomiędzy traktowaniem kogoś jako celu samego w sobie a traktowaniem go jako środka do celu.

……
……
……

12) Wyobraź sobie, że wydarzył się tragiczny wypadek, w którym zginęło 20 osób. Wcielając się w rolę stoika, sformułuj słowa pocieszenia dla rodzin ofiar.

……
……
……
……
……

KONIEC TESTU

PYTANIA – FINAŁ 2013

1) Podaj definicję sceptycyzmu i dwa argumenty krytyczne wobec tego poglądu.
2) Omów poglądy etyczne Sokratesa.
3) Omów metaforę jaskini Platona.
4) Wyjaśnij metaforę brzytwy Ockhama i podaj przykład jej zastosowania.
5) Wyjaśnij, na czym polega zakład Pascala i uzasadnij, czy przekonałby niewierzącego.
6) Wymień dwie teorie prawdy i je porównaj.
7) Omów, na czym polegał spór pomiędzy racjonalistami i empirystami oraz wymień przedstawicieli tego sporu.
8) Wyjaśnij, jakie znaczenie w filozofii Kartezjusza mają słowa cogito ergo sum.
9) Jak istnienia Boga dowodził Anzelm z Canterbury?
10) Omów problem relacji dusza – ciało. Na czym polegał dualizm kartezjański?
11) Jak odpowiedziałby na pytanie, co poznajemy realista a jak idealista?
12) Czy posiadamy wiedzę wrodzoną? Co oznaczała tabula rasa w filozofii Locke'a?
13) Jaka jest według Zygmunta Freuda rola kultury w naszym życiu?
14) Podaj charakterystyczne cechy filozofii egzystencjalnej.
15) Omów dylemat wagonika.
16) Czy „śmierć Boga" jest zagrożeniem dla etyki?
17) Kim wolałbyś być? Sceptykiem czy hedonistą? Uzasadnij swój wybór.
18) Na czym polega relatywizm i subiektywizm w etyce?
19) Jaki czyn uznamy za moralnie słuszny na gruncie utylitaryzmu? Uzasadnij odpowiedź.
20) Sformułuj treść imperatywu kategorycznego Kanta i wskaż, czym charakteryzuje się jego etyka.
21) Czy posiadamy wolną wolę i czy determinizm może stanowić zagrożenie dla etyki?
22) Czym różni się epikureizm od hedonizmu?
23) Wskaż różnicę między współczesnym a starożytnym rozumieniem cynizmu.
24) Sformułuj trzy zarzuty wobec chrześcijańskiej etyki miłości bliźniego.
25) Na gruncie utylitaryzmu sformułuj argument za i przeciw pomaganiu najuboższym.
26) Omów koncepcję złotego środka Arystotelesa.
27) Sformułuj krytykę rasizmu z perspektywy filozofii Kanta.
28) Wskaż różnice pomiędzy sceptycyzmem a relatywizmem.
29) Czy żółw jest w stanie przegonić Achillesa? Na czym polega paradoks Zenona z Elei?
30) Czy komputer może być świadomy? Omów argument chińskiego pokoju Searle'a.
31) Co oznacza stwierdzenie „wiem, że nic nie wiem"? Czy Sokrates był sceptykiem?
32) Czy Jezus Chrystus byłby nadczłowiekiem według Nietzschego?
33) Czym jest zdobywanie wiedzy według Platona?
34) Podaj argumenty krytyczne wobec postawy stoickiej.
35) Czym jest solipsyzm? Omów metaforę mózgu w pojemniku.
36) Na czym polega majeutyczna metoda filozofowania Sokratesa?

X GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2014

TEST – ETAP SZKOLNY 2014

1) Przyporządkuj dziedzinom filozofii ich przedmioty.
   Lista: dobro, percepcja sztuki, niesprzeczność, piękno, wnioskowanie, prawda, byt, poznanie, zasady moralne, istnienie

Przedmiot	**Dziedzina filozofii**
	Logika
	Etyka
	Epistemologia
	Ontologia
	Estetyka

2) „Bóg istnieje” – podaj dwa argumenty filozoficzne za lub przeciw tej tezie.

……
……
……
……

3) Wyjaśnij, kim jest filozof i uzasadnij, czy zmieniło się znaczenie tego słowa od czasów starożytnych.

……
……
……
……

4) Wyjaśnij, czym jest racjonalizm jako nowożytna doktryna filozoficzna.

……
……

5) W których przykładach właściwie przyporządkowano pojęcie szkole filozoficznej? A) empiryści – doświadczenie, B) racjonaliści – wątpienie, C) stoicy – pożądliwość, D) hedoniści – przyjemność, E) sceptycy – pewność, F) sofiści – retoryka.

6) Uzupełnij tabelkę oraz wyjaśnij znaczenie jednego z poniższych cytatów.
   Lista: Kant, Wittgenstein, Sartre, David Hume, Epikur×2

Zdanie	Filozof
„Czy Bóg chce zapobiegać złu, lecz nie może? Zatem nie jest wszechmocny. Czy może, ale nie chce? Jest więc niemiłosierny. Czy może i chce? Skąd zatem zło? Czy nie może i nie chce? Dlaczego więc nazywać go Bogiem?”	
„Granice mojego języka oznaczają granice mojego świata”.	
„Człowiek jest bytem, za którego sprawą nicość przychodzi na świat”.	
„A zatem śmierć, najstraszniejsze z nieszczęść, wcale nas nie dotyczy, bo gdy my istniejemy, śmierć jest nieobecna, a gdy tylko śmierć się pojawi, wtedy nas już nie ma”.	
„Postępuj tak, byś człowieczeństwa tak w swej osobie, jak też w osobie każdego innego używał zawsze zarazem jako celu, nigdy tylko jako środka”.	
„Nawyk jest wielkim przewodnikiem ludzkiego życia. Jest to jedyna zasada, która czyni doświadczenie użytecznym i pozwala nam spodziewać się w przyszłości podobnego ciągu zdarzeń, jaki zaobserwowaliśmy w przeszłości”.	

.....
.....
.....
.....

7) Uzasadnij podając dwa argumenty etyczne, czy zwierzęta pozaludzkie powinny mieć prawa (jeśli tak, to również wymień jakie).

.....
.....
.....
.....

8) Wyjaśnij, co znaczy dla Epikura żyć szczęśliwie.

……
……
……
……

9) Uzasadnij, jaki argument na rzecz tezy, że kradzież pieniędzy jest moralnie zła podałby konsekwencjalista a jaki deontolog.

……
……
……
……

10) Podkreśl pojęcia charakterystyczne dla teorii psychoanalizy Freuda:
Lista: id, wolność, nieświadomość, kompleks Edypa, kompleks Herkulesa, liberalizm, ego cogito, zła wiara, superego, panteizm, idealizm

11) Przeczytaj poniższe fragmenty i odpowiedz na pytania: (A) „Spytano młodego Sokratesa, na czym polega cnota młodego człowieka. – Nic ponad miarę – odparł". (B) „Sokrates spytany, jak można się wzbogacić, odpowiedział: - Jeśli się jest ubogim w namiętności".

a. Wyjaśnij odpowiedzi Sokratesa i podaj jeden przykład takiego postępowania.

……
……
……

b. Czy wskazaniami moralnymi Sokratesa powinno się kierować we współczesnym świecie? Uzasadnij odpowiedź.

……
……
……

12) Mamy następujące wnioskowanie: Słońce wschodzi codziennie. Jutro jest dzień. A zatem słońce jutro wzejdzie.

a. Wskaż wniosek i przesłanki.

……
……

b. Uzasadnij, jaki jest to rodzaj wnioskowania.

……
……

c. Posługując się słynną krytyką Hume'a, uzasadnij słabość takiego rodzaju wnioskowania.

……
……
……

13) Uzasadnij, czy następujące rozumowanie jest przykładem błędnego koła: *Autobus linii 53 przyjeżdża o 17:39. Skąd wiem, że przyjeżdża o tej godzinie? Bo na rozkładzie jest napisane, że przyjeżdża o 17:39. Skąd wiem, że rozkład mówi prawdę? Bo autobus przyjeżdża o 17:39. Skąd wiem, że autobus przyjeżdża o 17:39?...*

.....
.....
.....

14) Wyjaśnij, czym jest algorytm.

.....
.....

15) Podaj trzy ewolucyjne części mózgu.

.....
.....

16) Wymień dwa znane Ci rodzaje procesów poznawczych.

.....
.....

17) Wyjaśnij, jak według Ciebie odróżniamy język od bełkotu.

.....
.....

TEST – PÓŁFINAŁ 2014

1) Przeczytaj uważnie poniższy tekst i odpowiedz na pytania.

Cóż nam bowiem przeszkadza powiedzieć, że życie szczęśliwe polega na tym, że duch jest wolny, wzniosły, nieustraszony, niezłomny, niedostępny dla lęku, niedostępny dla żądzy? Istnieje dla niego jedno dobro - prawość, jedno zło - nikczemność, wszystko zaś inne jest dla niego kramem bezwartościowych rupieci, które szczęścia w życiu ani nie powiększają, ani nie pomniejszają, a ich przybytek, jak i ubytek następuje bez korzyści, równie jak i bez szkody dla najwyższego dobra. Na takich podstawach ugruntowanemu duchowi siłą konieczności towarzyszyć musi, czy tego chce, czy nie chce, nieustająca wesołość i głęboka, bo z głębokich źródeł płynąca radość, ponieważ duch taki raduje się z dóbr własnych i nie pragnie żadnych dóbr większych niż te, które posiada w swym wnętrzu. Z jakiej przyczyny miałby te dobra stawiać na równi z lichymi, niegodziwymi i przelotnymi popędami nędznego ciała? W dniu, w którym ktoś dozna rozkoszy, dozna również cierpienia. Sam widzisz, w jak srogą i zgubną niewolę, wprzęgnie się człowiek, którym na przemian władać będą rozkosz i ból, dwaj najkapryśniejsi, a zarazem najokrutniejsi tyrani. Trzeba się więc z poddaństwa wydostać na wolność. Tą zaś wolnością obdarza tylko obojętność na doświadczenie losu. Z niej się zrodzi nieocenione dobro – pokój duszy, schronionej do bezpiecznej przystani, i wzniosłość myśli, po odżegnaniu zaś lęku z poznania prawdy zrodzi się radość wielka i niezmącona, życzliwość usposobienia, pogoda ducha, który się będzie tym wszystkim upajał, niejako dobrem samym w sobie, ale jako owocem poczętym z własnego dobra.

(Źródło: Seneka, *Pisma filozoficzne*)

a. Jakiej starożytnej koncepcji szczęścia jest przedstawicielem Seneka?

……

b. Uzasadnij na podstawie powyższego fragmentu, dlaczego Seneka odrzuca przyjemności zmysłowe.

……

……

c. Co pozwala, według autora powyższego teksu, na osiągnięcie szczęścia?

……

……

d. Uzasadnij, podając dwa argumenty, dlaczego filozofia Seneki może okazać się pomocna w funkcjonowaniu we współczesnym świecie.

……

……

……

……

e. Podaj przykład sytuacji, w której postępowanie zgodnie z filozofią Seneki może okazać się szkodliwe dla naszego życia codziennego.

……

……

……
……

2) Wyjaśnij na przykładzie różnicę pomiędzy hedonistą a epikurejczykiem.

……
……
……

3) Czy konsekwentny sceptyk może przekonywać innych ludzi do swoich poglądów? Uzasadnij swoją odpowiedź.

……
……
……
……

4) Jak racjonalista odpowiedziałby na poniższe tezy empirysty? Podaj po jednym argumencie krytycznym.
   a. Wiedza pochodzi z doświadczenia

   ……
   ……

   b. Nie istnieją pojęcia wrodzone a człowiek jest „niezapisaną tablicą".

   ……
   ……

5) Zaznacz, który z poniższych argumentów na istnienie Boga nie jest jedną z pięciu dróg św. Tomasza.
   a. Musi istnieć pierwsza przyczyna świata, skoro nie jest możliwy nieskończony łańcuch przyczyn.
   b. Skoro można wyróżnić różny stopień doskonałości bytów, musi istnieć byt najdoskonalszy jako ich przyczyna.
   c. Skoro coś, ponad co nic większego nie może być pomyślane, nie może być jedynie w ludzkim intelekcie, musi istnieć w rzeczywistości
   d. Skoro wszystkie byty, jakich doświadczamy są przygodne, musimy założyć istnienie bytu koniecznego.

6) Uzasadnij, czym się przejawia wielkość człowieka według poniższych filozofów.
   a. Blaise Pascal: „Człowiek jest tylko trzciną, najwątlejszą w przyrodzie, ale trzciną myślącą".

……
……

   b. Albert Camus: „Trzeba sobie wyobrażać Syzyfa szczęśliwym".

……
……

7) Zaznacz pojęcia lub twierdzenia charakterystyczne dla filozofii Platona: A) źródłem wiedzy jest doświadczenie, B) idee są wieczne i niezmienne; C) prawda jest relatywna; D) nieśmiertelna dusza; E) przypominanie (anamneza), F) rzeczy składają się z formy i materii; G) świat materialny jest odbiciem świata idei; H) idee są tworzone w naszym umyśle w wyniku abstrakcji.

8) Podaj dwa możliwe warianty, jakich nie uwzględnił Pascal w swoim słynnym zakładzie.

.....
.....
.....
.....

9) Uzasadnij, czy lepiej jest być niezadowolonym Sokratesem, czy zadowolonym głupcem.

.....
.....
.....
.....

10) Na przykładzie metafory chińskiego pokoju Searle'a podaj różnicę pomiędzy człowiekiem a maszyną.

.....
.....
.....

11) Uzupełnij poniższe zdania.

a. Zgodnie z klasyczną koncepcją prawdy, zdanie „Świat materialny istnieje" jest prawdziwe, gdy:

.....

b. Zgodnie z pragmatyczną koncepcją prawdy, zdanie „Świat materialny istnieje" jest prawdziwe, gdy:

.....

12) Przeczytaj uważnie poniższy fragment, w którym MacIntyre omawia etykę Kanta i odpowiedz na pytania.

Jakie motywy i intencje czynią dobrą wolę dobrą? Jedynym motywem dobrej woli, jeżeli jest istotnie dobra, jest spełnienie swego obowiązku dla niego samego. Cokolwiek dobra wola zamierza czynić, zamierza tak dlatego, że jest to jej obowiązek. Ale człowiek może robić to, co rzeczywiście jest jego obowiązkiem, z zupełnie innych powodów. Sprzedawca wydający właściwie odliczoną resztę może postępować uczciwie nie dlatego, że uczciwe postępowanie jest jego obowiązkiem,

ale dlatego, że uczciwość się popłaca, ponieważ przyciąga kupujących i powiększa zyski. Należy jednak pamiętać, że może się okazać, iż wola nie jest dobra nie tylko dlatego, że obowiązek jest spełniany z powodów egoistycznych, ale również dlatego, że obowiązek jest spełniany z powodów altruistycznych, które mimo wszystko wywodzą się z posiadanych skłonności. Jeżeli jestem przyjacielsko usposobiony, radosny, uprzejmy z natury, lubię pomagać innym, ale moje altruistyczne postępowanie nie wywodzi się z poczucia obowiązku, lecz ze skłonności do takiego zachowania – bo czerpię zeń przyjemność – wówczas moja wola nie jest całkowicie dobra, ponieważ postępuję tak, jak gdybym postępował dla własnej korzyści. (Źródło: Alasdair MacIntyre, *Krótka historia etyki*)

Uzasadnij, która z następujących osób jest moralnie lepsza: osoba A, która co miesiąc przekazuje 1.000 zł na Dom Samotnej Matki tylko dlatego, że szczerze współczuje mieszkającym tam kobietom ich ciężkiego losu lub osoba B, która co miesiąc przekazuje 100 zł na Dom Samotnej Matki tylko dlatego, że uważa to za swój obowiązek.

a. Według powyższego tekstu:

……
……
……

b. Według Ciebie:

……
……
……
……

13) Wyobraź sobie, że jesteś utylitarystą, który zakłada własne państwo. Ułóż mowę zawierającą co najmniej dwie najważniejsze tezy utylitaryzmu, w której zachęcasz ludzi, by zostali obywatelami Twojego państwa.

……
……
……
……
……
……

KONIEC TESTU

PYTANIA – FINAŁ 2014

1) Wskaż, jakie mogą być zalety i wady metody majeutycznej Sokratesa.
2) Omów spór pomiędzy Sokratesem i sofistami.
3) Posługując się przykładem, omów koncepcję intelektualizmu etycznego Sokratesa.
4) Omów symbolikę „jaskini Platona". Czym są cienie, kajdany, światło?
5) Jak zdobywamy wiedzę według Platona?
6) Czym są i jak istnieją idee platońskie?
7) Wskaż zastosowanie koncepcji „złotego środka" Arystotelesa w naszym codziennym życiu.
8) Omów pojęcia materii i formy w filozofii Arystotelesa.
9) Co to znaczy być szczęśliwym według cynika Diogenesa?
10) Uzasadnij, kim wolałbyś być niewzruszonym stoikiem czy surowym cynikiem.
11) Wskaż różnice pomiędzy hedonizmem Arystypa a epikureizmem.
12) Czy warto być hedonistą? Uzasadnij swoją odpowiedź.
13) Uzasadnij, czy według Ciebie stoik może być szczęśliwy.
14) Wskaż różnicę między współczesnym a starożytnym rozumieniem cynizmu.
15) Czy relatywizm może stanowić zagrożenie dla nauki i etyki?
16) Jaka jest różnica pomiędzy relatywizmem a sceptycyzmem?
17) Jakie jest stanowisko sceptyków wobec możliwości poznania prawdy?
18) Przedstaw dowód Anzelma. Czy przekonałby on niewierzącego?
19) Uzasadnij, czy któraś z dróg św. Tomasza stanowi dla Ciebie rację dla istnienia Boga.
20) Czym jest zakład Pascala i jakie są warunki jego wygranej?
21) Uzasadnij, odwołując się do racjonalizmu Kartezjusza, czy wiedza jest wrodzona.
22) Jakie znaczenie dla systemu Kartezjusza ma *cogito ergo sum*?
23) Dlaczego mówi się, że Kant dokonał przewrotu kopernikańskiego?
24) Jak według Locke'a poznajemy świat oraz co oznacza *tabula rasa*?
25) Sformułuj treść imperatywu kategorycznego Kanta i wskaż, czym charakteryzuje się jego etyka.
26) Sformułuj krytykę rasizmu z perspektywy filozofii Kanta.
27) Na czym polega poznanie świata według Kanta?

TEMATY PRZEMÓWIEŃ – FINAŁ 2014

1) Cnota jest wiedzą? Uzasadnij, czy zgadzasz się z Sokratesem, że wystarczy wiedzieć, co jest dobre, by czynić dobrze.
2) Sumienie w etyce. Uzasadnij, czy powinno się odwoływać do sumienia przy rozwiązywaniu problemów etycznych.
3) *Polis* Platona jako raj na ziemi? Uzasadnij, czy w wymyślonym przez tego filozofa państwie żyłoby Ci się szczęśliwie.
4) Gdzie kryje się istota rzeczy? – Platon kontra Arystoteles.
5) Recepta na szczęście według wybranej koncepcji filozoficznej: etyki „złotego środka", hedonizmu, epikureizmu, stoicyzmu, cynizmu starożytnego lub utylitaryzmu.
6) Jak wyrwać sceptyka ze stanu afazji? Przekonaj starożytnego sceptyka, że człowiek może zdobywać wiedzę.
7) Jak wyrwać dogmatyka ze stanu błogiej pewności? Wykaż dogmatykowi, że jego racje w wybranym temacie nie są niepodważalne.
8) Jeśli istnieje dobry i wszechmocny Bóg, to skąd zło? W nawiązaniu do dylematu Epikura, uzasadnij, czy istnienie zła nie przeczy istnieniu Boga.
9) Z przyczyny, pojęcia czy celowości? Uzasadnij, który ze znanych Ci dowodów na istnienie Boga jest najbardziej/najmniej przekonujący.
10) Zwierzę tylko mechanizmem? Korzystając z danych współczesnej nauki podważ/uzasadnij tezę Kartezjusza.
11) Czy powinniśmy dążyć do ideału nadczłowieka Nietzschego?
12) Człowiek przeciw nihilizmowi – absurd, bunt i poczucie solidarności w filozofii Camusa.
13) Kara śmierci – niezbędna czy niepotrzebna, moralnie dopuszczalna czy niedopuszczalna?
14) *Mimesis*, harmonia i prawdopodobieństwo – na przykładzie wybranego dzieła uzasadnij czy „wszelka sztuka jest naśladowaniem natury".

XI GIMNAZJALNY KONKURS FILOZOFICZNY 2015

TEST – ETAP SZKOLNY 2015

1) Przyporządkuj pytaniom filozoficznym dziedziny filozofii:
   Lista: etyka, ontologia, logika, filozofia społeczna, epistemologia, estetyka, filozofia języka, filozofia człowieka

Przedmiot	Dziedzina filozofii
Co istnieje?	
Kiedy nasze czyny są dobre?	
Jakie są warunki poprawnej argumentacji?	
Czym jest znaczenie słowa?	
Czym jest sprawiedliwość?	

2) Przeczytaj poniższy fragment i odpowiedz na pytania:
   4.111 Filozofia nie jest żadną z nauk. (Słowo „filozofia" musi oznaczać coś ponad naukami, albo poniżej ich, nie obok.)
   4.112 Celem filozofii jest logiczne rozjaśnianie myśli. Filozofia nie jest teorią lecz działalnością. Dzieło filozoficzne składa się zasadniczo z objaśnień. Wynikiem filozofii nie są żadne „tezy filozoficzne", lecz jasność tez. Myśli skądinąd mętne i niewyraźne filozofia ma rozjaśnić i ostro odgraniczyć. (Źródło: L. Wittgenstein, *Tractatus logico-philosophicus*, s. 27)
   a. Uzasadnij różnicę pomiędzy teorią a działalnością oraz wyjaśnij dlaczego według Wittgensteina filozofia nie jest nauką i teorią.

……
……
……

   b. Uzasadnij, jaką rolę według Wittgensteina powinna spełniać filozofia.

……
……

3) Zaznacz twierdzenia charakterystyczne dla filozofii Platona.
   a. Dusza ludzka jest nieśmiertelna.
   b. Substancja składa się z formy i materii.
   c. Świat materialny jest odbiciem świata idei.
   d. Pewną wiedzę o świecie uzyskujemy poprzez niezależne od doświadczenia przypomnienie.
   e. Idea nie istnieje jako niezależny byt, ale poprzez nadanie postaci materii.
   f. Idee są wieczne i niezmienne.

4) Uzasadnij, jaki był główny punkt sporu pomiędzy Platonem a Arystotelesem na płaszczyźnie epistemologii.

……
……
……

5) Zdefiniuj pojęcia *epoche* oraz „izostenia” oraz wyjaśnij, jaką rolę odrywały w filozofii sceptyków starożytnych.

……
……
……
……

6) Uzasadnij, jakie znaczenie miała dla starożytnych stoików *apatheia* oraz podaj różnicę pomiędzy starożytnym rozumieniem tego słowa a znaczeniem współcześnie używanego terminu „apatia”.

……
……
……
……

7) Podkreśl pojęcia i twierdzenia charakterystyczne dla filozofii Kartezjusza:
Lista: idee wrodzone, anamneza, *tabula rasa*, *cogito ergo sum*, panteizm, weryfikacjonizm, dualizm psychofizyczny, jasność i wyraźność, perfekcjonizm.

8) Przeczytaj poniższe fragmenty i odpowiedz na pytania:

(A) *I jakkolwiek niewątpliwie jest prawdą, że należy wierzyć w istnienie Boga, ponieważ uczy tego Pismo św., i na odwrót należy wierzyć Pismu świętemu, ponieważ mamy je od Boga… nie można jednak przedkładać tego niewierzącym, gdyż sądziliby, że jest to błędne koło.* (Źródło: R. Descartes, *Medytacje o pierwszej filozofii*)

(B) *Bóg, gdy czyni kogoś prorokiem, nie niszczy w nim przecież człowieka. Wszystkie jego zdolności pozostawia w stanie przyrodzonym, aby mógł wydawać sąd o swych natchnieniach, czy są pochodzenia boskiego, czy nie są…Rozum musi być we wszystkim naszym ostatecznym sędzią i przewodnikiem. Nie chcę przez to powiedzieć, byśmy musieli radzić się rozumu i badać, czy jakąś przez Boga objawioną prawdę można wyprowadzić z zasad naturalnych, i żebyśmy ją mieli odrzucić, jeśli nie można; ale musimy radzić się rozumu i sprawdzać przy jego pomocy, czy to jest, czy nie jest objawienie pochodzące od Boga.* (J. Locke, *Rozważania dotyczące rozumu ludzkiego*, s. 469)

a. Uzasadnij, dlaczego przedstawione przez Descartesa rozumowanie zostało określone jako błędne koło.

……
……
……

b. Uzasadnij, jaka powinna być relacja pomiędzy rozumem a wiarą w objawienie według Locke'a.

……
……
……

9) Uzasadnij, czy twoim zdaniem istnieje taki rozumowy dowód na istnienie Boga, który przekona niewierzącego.

……
……
……

10) Podaj dwa argumenty Nietzschego przeciw chrześcijaństwu oraz uzasadnij, czy się z nimi zgadzasz.

……
……
……

KONIEC TESTU

TEST – PÓŁFINAŁ 2015

1) Przeczytaj uważnie poniższy tekst i odpowiedz na pytania.

Dowód ten jest prosty do sformułowania: skoro Bóg jest wszechwiedzący, to wie o całym złu dziejącym się w świecie. Jeśli jest wszechmocny, to ma moc zapobieżenia temu złu. Jeśli zaś jest nieskończenie dobry, to powinien chcieć zapobiegać wszelkiemu złu. Jednakże zło istnieje, a zatem nie ma Boga. Widać tutaj, jak ważne jest, by najpierw dość dokładnie określić, co rozumiemy pod pojęciem „Boga". Dowód na jego nieistnienie opiera się dokładnie na tych cechach, które powinien mieć, gdyby istniał.

Ten prosty i intuicyjnie bardzo przekonujący dowód ma ponad dwa tysiące lat. Oczywiście przez ten czas teiści wysunęli przeciwko niemu cały szereg zastrzeżeń. Najczęściej przywołuje się tak zwaną kwestię „większego dobra". Opiera się ona na zaprzeczeniu tezie, iż Bóg jako nieskończenie dobry powinien chcieć zapobiegać wszelkiemu złu. W jej miejsce zwolennicy teorii większego dobra wysuwają o wiele skromniejsze twierdzenie, zgodnie z którym Bóg jako istota nieskończenie dobra chce zapobiegać wszelkiemu złu, z wyjątkiem sytuacji, w której zapobiegając złu, zapobiegłby jednocześnie większemu dobru. Jeśli teista może następnie znaleźć dobro, które przeważa nad złem istniejącym w świecie, dobro, które nie mogłoby istnieć, gdyby nie istniało zło, wówczas udało mu się dowieść fałszywości dowodu na nieistnienie Boga wywiedzionego z istnienia zła. (Źródło: Nicolas Everitt, „Czy Bóg naprawdę jest miłosierny? Kwestia cierpienia jako argument za ateizmem")

a. Podaj starożytnego filozofa, który jest autorem omawianego dowodu.

……

b. Uzasadnij własnymi słowami, dlaczego przeprowadzając dowód na nieistnienie Boga należy najpierw dokładnie określić, co rozumiemy pod pojęciem „Bóg".

……

……

c. Zdefiniuj pojęcia „teista" i „ateista".

……

……

……

d. Uzasadnij na przykładzie, czy jest możliwa sytuacja, w której Bóg zapobiegając złu, zapobiegłby jednocześnie większemu dobru.

……

……

……

e. Podaj argument za lub przeciw przedstawionemu przez Everitta dowodowi na nieistnienie Boga.

.....
.....
.....

2) Uzasadnij, czy świat materialny był dla Platona światem rzeczywistym. Porównaj jego pogląd ze stanowiskiem Arystotelesa.

.....
.....
.....

3) Porównaj, jaką rolę w procesie poznawczym pełnią zmysły u Locke'a a jaką u Kartezjusza.

.....
.....
.....

4) Podaj dwa przykłady sytuacji, kiedy dane uzyskane za pomocą zmysłów nie są wiarygodne.

.....
.....
.....

5) Zaznacz twierdzenie, które jest definicją pragmatycznej koncepcji prawdy Williama Jamesa.
   a. Przekonanie jest prawdziwe, jeśli jest zgodne z rzeczywistością.
   b. Przekonanie jest prawdziwe, jeśli uznanie go jest dla podmiotu użyteczne.
   c. Przekonanie jest prawdziwe, jeśli jest oczywiste.
   d. Przekonanie jest prawdziwe, jeśli jest akceptowane przez wszystkich badaczy.

   Uzasadnij, które z czterech powyższych twierdzeń stanowi definicję klasycznej koncepcji prawdy.

.....
.....

6) Zdefiniuj krótko poniższe pojęcia.
   a. wola mocy według Nietzschego:

.....

   b. pięć dróg Tomasza z Akwinu:

.....

7) Zaznacz pojęcia lub twierdzenia charakterystyczne dla filozofii egzystencjalnej J.-P. Sartre'a: A) człowiek nie jest wolny, B) zła wiara; C) istnienie poprzedza istotę; D) piekło to inni; E) świadomość jest nicością, F) egzystencjalizm jest naturalizmem; G) egzystencjalizm jest pesymizmem; H) człowiek zbuntowany.

8) Uzasadnij, czy zgadzasz się ze stanowiskiem Sokratesa, że człowiek, który wie, co jest dobre, nie będzie czynił źle. Podaj przykład sytuacji potwierdzającej tezę Sokratesa oraz takiej, która ją neguje.

.....
.....
.....
.....
.....

9) W świetle wybranej teorii etycznej uzasadnij, czy egoista jest moralnie zły. Podaj po dwa argumenty na rzecz swojej tezy oraz wyjaśnij, jak rozumiesz egoizm.

.....
.....
.....
.....

10) Za pomocą dwóch argumentów etycznych uzasadnij, czy rodzic ma prawo podejmować decyzje za swoje dziecko. Podaj przykład sytuacji, w której jest to moralnie uzasadnione oraz takiej, w jakiej nie jest.

.....
.....
.....
.....
.....

11) Wyjaśnij, czym jest relatywizm etyczny oraz podaj dwie konsekwencje jego przyjęcia.

.....
.....
.....
.....

12) Wyobraź sobie następującą sytuację, że wraz z grupą osób masz ustanowić sprawiedliwe zasady społeczne, ale nie posiadacie wiedzy o następujących szczegółowych faktach:

…nikt nie zna swego miejsca w społeczeństwie, swej pozycji klasowej czy statusu społecznego; nie wie też, jakimi naturalnymi aktywami i uzdolnieniami obdarzył go los – inteligencją, siłą itp. Nikt nie zna także swojej koncepcji dobra, szczegółów

swego planu życia ani nawet specyficznych cech własnej psychiki, takich jak niechęć do ryzyka czy skłonność do optymizmu albo pesymizmu… nie są znane szczególne uwarunkowania dotyczące ich własnego społeczeństwa; nie znają więc jego sytuacji ekonomicznej i politycznej ani poziomu kultury i cywilizacji, jaki zdołało osiągnąć… nie posiadają informacji do jakiego pokolenia należą.
(Źródło: John Rawls, *Teoria sprawiedliwości*)

a. Nie znając wyżej wymienionych faktów (swojego statusu społecznego, cech charakteru, płci, sytuacji ekonomicznej swojego społeczeństwa itd.), podaj dwie zasady, jakie Twoim zdaniem byłyby sprawiedliwe i powinny funkcjonować w społeczeństwie. Uzasadnij swój wybór.

……
……
……
……
……

b. Uzasadnij, czy ustaliłbyś takie same zasady w sytuacji, w której posiadasz wiedzę o powyższych faktach.

……
……
……
……

KONIEC TESTU

PYTANIA – FINAŁ 2015

1) Opisz metodę majeutyczną Sokratesa oraz wyjaśnij jej cele.
2) Omów spór Sokratesa z sofistami.
3) Przedstaw pogląd intelektualizmu etycznego.
4) Przedstaw podobieństwa i różnice pomiędzy ideami Platona a formami Arystotelesa.
5) Uzasadnij, co istnieje naprawdę według Platona.
6) Objaśnij Platońskie pojęcie anamnesis.
7) Omów na przykładzie koncepcję „złotego środka" Arystotelesa.
8) Przedstaw podobieństwa i różnicę pomiędzy starożytnym epikureizmem a hedonizmem Arystypa.
9) Podaj receptę na osiągnięcie szczęścia według starożytnych cyników.
10) Scharakteryzuj etykę stoicką i dokonaj jej oceny.
11) Podaj argumenty starożytnych sceptyków przeciw pojęciu prawdy i pewności poznania.
12) Wymień pięć dróg Tomasza z Akwinu i dokonaj krytycznej analizy jednej z nich.
13) Przedstaw argument ontologiczny św. Anzelma i oceń jego skuteczność.
14) Omów zakład Pascala i uzasadnij, czy przekonałby niewierzącego.
15) Przedstaw rolę *cogito* w filozofii Kartezjusza.
16) Przedstaw podobieństwa i różnice pomiędzy poglądami Kartezjusza a Locke'a w kwestii poznania.
17) Objaśnij pojęcie *tabula rasa* Locke'a.
18) Omów tezę Berkeleya *esse est percipi*.
19) Przedstaw stanowisko Hume'a wobec związku przyczynowo-skutkowego.
20) Omów na przykładzie pojęcie i zastosowanie imperatywu kategorycznego Kanta.
21) Przedstaw, jak przebiega nasze poznanie według Kanta.
22) Objaśnij Nietzscheańskie pojęcie nadczłowieka oraz podaj przykład osoby, która spełniałaby te kryteria.
23) Omów symbolikę jaskini Platona: cienie, kajdany i światło.
24) Scharakteryzuj egzystencjalizm Camusa.
25) Omów na przykładzie, jaki czyn jest moralnie słuszny na gruncie etyki Kanta i utylitaryzmu.
26) Objaśnij pojęcie relatywizmu etycznego i podaj jego konsekwencje dla etyki.
27) Objaśnij pojęcie feminizmu i uzasadnij, jakie powinny być jego główne cele.
28) Uzasadnij w oparciu o teorię poznania Kartezjusza, czy posiadamy wiedzę wrodzoną.
29) Uzasadnij, czy według Camusa Syzyf był szczęśliwy.

TEMATY PRZEMÓWIEŃ – FINAŁ 2015

1) Czyn czy intencja? Uzasadnij, co powinniśmy brać pod uwagę przy ocenie moralnej.
2) Sumienie w etyce. Uzasadnij, czy powinno się odwoływać do sumienia przy rozwiązywaniu problemów etycznych.
3) Recepta na szczęście według wybranej koncepcji filozoficznej: etyki „złotego środka", hedonizmu, epikureizmu, stoicyzmu, cynizmu starożytnego lub utylitaryzmu.
4) Jak wyrwać dogmatyka ze stanu błogiej pewności? Wykaż dogmatykowi, że jego pogląd na wybrany temat nie jest niepodważalny.
5) Z przyczyny, pojęcia czy celowości? Uzasadnij, który ze znanych Ci dowodów na istnienie Boga jest najbardziej/najmniej przekonujący.
6) Poddaństwo albo anarchia – dylemat Thomasa Hobbesa. Uzasadnij, czy zgadzasz się z jego wizją ludzkiej natury i społeczeństwa.
7) *Cogito ergo sum* Kartezjusza – wyjście z problemu sceptycyzmu czy błędne koło?
8) Człowiek przeciw nihilizmowi – absurd, bunt i poczucie solidarności w filozofii Camusa.
9) Kara śmierci – niezbędna czy niepotrzebna, moralnie dopuszczalna czy niedopuszczalna?
10) Kobiecość i męskość – feminizm a przełamywanie ról kulturowych.
11) Czym współcześnie zajmują się filozofowie? Przedstaw na przykładzie wybranego problemu.
12) Na postawie wybranego zagadnienia wyjaśnij, czym zajmuje się kognitywistyka.